

VAASAN YLIOPISTO
KAUPPATIETEELLINEN TIEDEKUNTA
TALOUSOIKEUDEN YKSIKKÖ

Henna Vaali

OSAKEYHTIÖN LIIKETOIMINTASIIRTO
VEROTUKSESSA JA KIRJANPIDOSSA

Talusoikeuden
pro gradu -tutkielma

VAASA 2016

SISÄLLYSLUETTELO	sivu
KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO	5
TIIVISTELMÄ	7
LYHENNELUETTELO	9
1. JOHDANTO	11
1.1 Tutkimusongelman tausta	11
1.2 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaus	13
1.3 Tutkimusmenetelmät ja rakenne	14
1.4 Lähdeaineisto	16
2. LIIKETOIMINTASIIRTOA KOSKEVA SÄÄNTELY	19
2.1 Yritysjärjestelyjen vero-oikeudellinen sääntely	19
2.1.1 Yritysjärjestelydirektiivi	19
2.1.2 Laki elinkeinotulon verottamisesta - yritysjärjestelysäännösten kehittyminen	21
2.2 Liiketaloudellinen syy	22
2.3 Jatkuvuusperiaate	23
3. LIIKETOIMINTASIIRTO VEROTUKSESSA	25
3.1 Liiketoimintasiirron edellytykset	25
3.2 Liiketoimintakokonaisuus	27
3.2.1 Tarkastelunäkökulma liiketoimintakokonaisuuden muodostumisessa	28
3.2.2 Toiminnallinen ja taloudellinen kokonaisuus	30
3.2.3 Kiinteistöliiketoiminta ja kiinteistöt liiketoimintakokonaisuutena	32
3.2.4 Kunnan liiketoiminnan yhtiöittäminen	37
3.2.5 Lainsäädännön vaikutus	40
3.3 Siirtyvät varat ja velat	40
3.4 Siirrettävän omaisuuden hinnoittelu ja poistopohja	45
3.5 Varaukset ja tappiot	46
3.6 Vastike	47
3.7 Käsittely veronalaisena luovutuksena	50
3.8 Verohallinnon ja keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut	52

4.LIIKETOIMINTASIIRRON TULKINTA VERONKIERTONA	54
4.1 VML 28 § - Yleinen veronkiertosäännös	54
4.2 EVL 52 h § - Yritysjärjestelyjen erityinen veronkiertonormi	55
4.3 Veronkiertonormin soveltaminen liiketoimintasiirtoon	59
5. LIIKETOIMINTASIIRTO KIRJANPIDOSSA	63
5.1 Kirjanpidosta yleisesti	63
5.1.1 Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon tarkoitus	63
5.1.2 Hyvä kirjanpito tapa	64
5.1.3 Oikea ja riittävä kuva	65
5.1.4 Tilit, tiliryhmät ja kirjaussäännöt	66
5.2 Yhtiöoikeudellisten säännökset liiketoimintasiirrossa ja niiden vaikutus kirjanpitoon	67
5.2.1 Apporttiperustaminen	68
5.2.2 Osakeanti	69
5.2.3 Osakeyhtiölain ja verolainsäädännön eroavaisuudet	71
5.3 Liikearvon käsittely	72
5.4 Liiketoimintasiirto kirjanpitoarvoista	73
5.4.1 Kirjaukset siirtävän yhtiön kirjanpidossa	74
5.4.2 Kirjaukset vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa	76
5.5 Liiketoimintasiirto käyvistä arvoista	78
5.5.1 Käypä arvo	78
5.5.2 Laskennalliset verot	79
5.5.3 Kirjaukset siirtävän yhtiön kirjanpidossa	81
5.5.4 Kirjaukset vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa	83
5.6 Erot kirjanpitomenetelmien välillä	85
6. YHTEENVETO	88
LÄHTEET	92
OIKEUSTAPAUSLUETTELO	97

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO**KUVIOLUETTELO****sivu**

Kuvio 1. Tiliristikon toimintatapa	66
Kuvio 2. Siirtävän yhtiön tase ennen liiketoimintasiirtoa kirjanpitoarvoista	74
Kuvio 3. Siirtävän yhtiön kirjaukset kirjanpitoarvoista	75
Kuvio 4. Siirtävän yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen kirjanpitoarvoista	76
Kuvio 5. Vastaanottavan yhtiön kirjaukset kirjanpitoarvoista	77
Kuvio 6. Vastaanottavan yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen kirjanpitoarvoista	78
Kuvio 7. Siirtävän yhtiön tase ennen liiketoimintasiirtoa käyvistä arvoista	81
Kuvio 8. Siirtävän yhtiön kirjaukset liiketoimintasiirrossa käyvistä arvoista	82
Kuvio 9. Siirtävän yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen käyvistä arvoista	82
Kuvio 10. Vastaanottavan yhtiön kirjaukset liiketoimintasiirrossa käyvistä arvoista	83
Kuvio 11. Vastaanottavan yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen käyvistä arvoista	84

TAULUKKOLUETTELO**sivu**

Taulukko 1. Liiketoimintasiirron edellytykset	88
---	----

VAASAN YLIOPISTO**Kauppätieteellinen tiedekunta**

Tekijä:	Henna Vaali
Tutkielman nimi:	Osakeyhtiön liiketoimintasiirto verotuksessa ja kirjanpidossa
Ohjaaja:	Juha Lindgren
Tutkinto:	Kauppätieteiden maisteri
Yksikkö:	Talousoikeuden laitos
Koulutusohjelma:	Talousoikeus
Aloitusvuosi:	2014
Valmistumisvuosi:	2016

Sivumäärä: 98

TIIVISTELMÄ

Liiketoimintasiirto on yritysjärjestelykeino, jonka avulla yrityksen omistuksen ja toiminnan rakennetta voi muuttaa. Liiketoimintasiirrossa siirtävä yhtiö siirtää yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuuden vastaanottavalle yhtiölle saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita. Kun verotukselliset edellytykset täyttyvät, liiketoimintasiirtoa ei veroteta siirron yhteydessä vaan verotus siirtyy omaisuuden seuraavan luovutushetkeen. Vaikka liiketoimintasiirto on verotuksellinen käsite, järjestelyn onnistunut toteuttaminen edellyttää myös kirjanpito- ja yhtiöoikeudellisten säännösten tuntemusta.

Tutkielmassa selvitetään osakeyhtiön liiketoimintasiirron edellytykset verotuksessa. Tarkastelu tapahtuu EVL 52 d §:n, yritysjärjestelydirektiivin ja oikeuskäytännön pohjalta. Tutkielman tavoitteena on eritellä liiketoimintasiirron olennaisia tekijöitä, jotka ovat johtaneet järjestelyn hyväksymiseen verotuksessa. Tutkielmassa selvitetään lisäksi liiketoimintasiirron kirjanpitokäsittely ja yhtiöoikeudelliset lähtökohdat liiketoimintasiirron toteuttamiseen. Tavoitteena on löytää mahdolliset yhtiöoikeuden tuomat haasteet liiketoimintasiirron toteuttamiselle ja selvittää kirjausmenetelmän vaikutukset kirjanpitoon ja verotukseen.

Tutkielma toteutetaan oikeusdogmaattisena eli lainopillisena tutkimuksena. Tutkielmassa selvitetään liiketoimintasiirtoa koskevien normien sisältö ja voimassa oleva oikeudentila, joiden avulla pyritään esittämään edellytykset onnistuneen liiketoimintasiirron toteuttamiseen niin verotuksessa kuin kirjanpidossa. Tutkielman pääasialliseen lähdeaineistoon lukeutuvat lainsäädäntö, lainvalmisteluaineisto ja oikeustapaukset. Lähdeaineistoon sisältyvät lisäksi oikeuskirjallisuus ja asiantuntija-artikkelit.

Tutkielmassa löydettiin liiketoimintasiirrolle viisi pääedellytystä. Tämän lisäksi havaittiin, että verovelvollisen omalle näkemyksille annetaan painoarvoa liiketoimintasiirron arvioinnissa. Mikäli EVL 52 d §:n edellytykset täyttyvät ja järjestelylle on liiketaloudellisia perusteita, säännöksen soveltaminen nähdään lähtökohtaisesti toteutuvan. Tutkielmassa todettiin, että liiketoimintasiirto voidaan kirjata joko kirjanpitoarvoista tai käyvisistä arvoista. Tutkielmassa osoitettiin, että kirjausmenetelmällä ei ole vaikutusta verotukseen ja vaikutus kirjanpitoon on vähäinen. Yhtiölainsäädännön ei nähty rajoittavan liiketoimintasiirron toteuttamista.

AVAINSANAT: liiketoimintasiirto, kirjanpito, osakeyhtiö

LYHENNELUETTELO

ei julk.	Ei julkistettu
EU	Euroopan unioni
EUT	Euroopan unionin tuomioistuin
EVL	Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360, elinkeinoverolaki
HAO	Hallinto-oikeus
HE	Eduskunnan hallituksen esitys
IAS-asetus	Kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta
IFRS	International Financial Reporting Standards, kansainväliset tilinpäätösstandardit
KHO	Korkein hallinto-oikeus
KILA	Kirjanpitolautakunta
KPA	Kirjanpitoasetus 1339/1997
KPL	Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336
ks.	katso
KVL	Keskusverolautakunta
OYL	Osaakeyhtiölaki 21.7.2006/624
PIE-yhtiö	Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö
PMA	Valtioneuvoston asetusta pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1753/2015
SVOP	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
TVL	Tuloverolaki 30.12.1992/1535
VaVM	Valtiovarainvaliokunnan mietintö
VML	Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558
vert.	vertaa
VSVL	Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931

1. JOHDANTO

1.1 Tutkimusongelman tausta

Liiketoimintasiirto on yksi yritysjärjestelykeino. Yritysjärjestelyt tarkoittavat niitä keinoja, joilla muutetaan yrityksen omistuksen ja toiminnan rakennetta. Liiketoimintasiirtoa voi hyödyntää useaan yrityksen omistuksen tai rakenteen muokkaustarpeeseen. Yhden tai useamman liiketoiminnan siirtäminen uuteen yhtiöön käy nopeasti ja joustavasti liiketoimintasiirron avulla. Liiketoimintasiirto toimii myös kaupan esitoimena, jolloin myytäväksi tarkoitettu liiketoimi siirretään omaksi yhtiöksi myyntiä varten. Liiketoimintasiirrolla voidaan muodostaa konsernirakenne tai hajauttaa riskiä siirtämällä kehitystoiminta omaan yritykseen.¹

Liiketoimintasiirron onnistunut toteutuminen edellyttää verosäännösten, yhtiöoikeudellisten säännösten ja kirjanpitosäännösten tuntemusta². Lainsäädännön yhdenmukaisen tulkinnan kannalta yritysjärjestely on terminä haastava. Tuloverolaki (TVL 1992/1535) tunnistaa käsitteen, mutta laissa elinkeinotulon verottamisesta (EVL 1968/360) termiä ei käytetä. EVL 51–52 h §:ssä säädetään kuitenkin TVL:n yritysjärjestelyjä vastaavista tilanteista, ja näitä säännöksiä kutsutaan yleisesti EVL:n yritysjärjestelysäännöksiksi.³ Osakeyhtiölaissa (OYL 21.7.2006/624) käsitellään yritysjärjestelyjä, mutta vain sulautumisen ja jakautumisen osalta. Kun OYL:ssa ei ole säännöksiä liiketoimintasiirrosta, sitä ei pidetä yhtiöoikeudellisesti yritysjärjestelynä⁴.

Tutkielman kohteena on EVL 52 d §:ssa säädetty liiketoimintasiirto. Liiketoimintasiirrossa siirtävä yhtiö siirtää yhden tai useamman liiketoimintakokonaisuuden toimintaa jatkavalle yhtiölle saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita. Liiketoimintakokonaisuus on määritelty osittaisjakautumista koskevassa EVL 52 c §:ssä. Säännöksen mukaan liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan yhtiön osan kaikkia varoja ja vastuita, jotka hallinnollisesti muodostavat itsenäisen toiminnan eli omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön.

Kun liiketoimintasiirto toteutetaan lainsäädännön mukaisesti, järjestely ei aiheuta välitömiä veroseuraamuksia. Siirtävän yhtiön ei katsota verotuksessa purkautuvan ja vasti-

---

¹ Honkamäki & Pennanen 2010: 232

² Karsio, Koila, Vartiainen & Äärilä 2012: 11

³ Immonen 2015: 17–18

⁴ Andersson & Penttilä 2014: 712

keosakkeiden siirtoa ei pidetä luovutuksena. Verotus lykkääntyy ajankohtaan, jolloin siirretty omaisuus tai osakkeet edelleen luovutetaan. Edellytyksenä veroedun saavuttamiselle on jatkuvuusperiaatteen noudattaminen. Jatkuvuus toteutuu, kun siirretyn omaisuuden arvo ja hankintameno seuraavat niitä arvoja ja hankintamenoja, jotka olivat voimassa ennen yritysjärjestelyä.⁵ Järjestelyn lainsäädännön mukainen toteutuminen on niin verovelvollisen kuin viranomaisen intressissä.

Liiketoimintasiirron sääntelyn historia on tuonut omat haasteensa järjestelyn toteuttamiseen lainsäädännön mukaisesti. Niin liiketoimintasiirtoa koskeva sääntely kuin säännöksen tulkinta on muuttunut sen historian aikana: vuoden 1996 yritysjärjestelydirektiivin implementoinnin jälkeen säännöstä on muutettu kahdesti, ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistaessa tulkintakysymyksiä säännöksen tulkinta on muuttunut. Tämä on luonnollinen lainsäädöksen kulku, mutta verovelvollisen kannalta tilanne ei ole ollut ihanteellinen⁶. Säännöksen historia on ollut rikkonainen ja suurten ennakkoratkaisuhakemus määräen perusteella voi olettaa, että lain soveltamiseen on liittynyt epävarmuutta.

Verotuksen kannalta hankalin rajauskysymys on ollut liiketoimintakokonaisuus⁷. Liiketoimintakokonaisuuden määritelmä on jätetty melko avoimeksi, jolloin verovelvollisen omalle tulkinnalle jää tilaa. Liiketoimintakokonaisuutta on käsitelty oikeuskäytännössä useissa tapauksissa ja käsitteen sisältö onkin selkeytynyt ratkaisujen myötä⁸. Ennakkoratkaisuissa vaikuttavat kuitenkin yksilölliset tekijät, jolloin ratkaisujen soveltamista uuteen tilanteeseen pitää puntaroida tarkoin.

Syitä liiketoimintasiirron ja muiden yritysjärjestelyiden toteuttamiselle on monia, mutta näitä järjestelyitä suunniteltaessa on hyvä pitää mielessä liiketaloudelliset perusteet. Yritysjärjestelyn ja liiketaloudellisen kannattavuuden välillä täytyy olla yhteys. Yritysjärjestelyn tavoitteena on tukea liiketoimintaa, ja parantaa kannattavuutta, tehokkuutta ja tuottavuutta. Valitun yritysjärjestelymuodon käytettävyyttä tulee arvioida liiketoiminnan kautta; tehostaako yritysjärjestely yrityksen toimintaa ja tukeeko se liiketoimintaa?⁹ Liiketaloudellisten syiden tärkeyttä alleviivaa EVL 52 h §:n erityinen veronkiertonormi. Yritysjärjestelyn pääasiallisena syynä ei saa olla verotukselliset tekijät vaan järjestely tulee perustua liiketaloudellisiin syihin¹⁰.

---

⁵ Myrsky & Malmgrén 2014: 350

⁶ Myrsky 2011: 9

⁷ Immonen 2015: 348

⁸ Järvenoja 2012: 1

⁹ Immonen 2015: 30

¹⁰ VaVM 49/1995: 2–3

Suomessa kirjanpidon ja verotuksen välillä on vahva kytkös. Ensinnäkin yhtiön verotus pohjautuu pääosin kirjanpidon tuottamaan informaatioon. Vaikka kirjanpidon tulos ja verotettava tulos ovat yleensä eroavaisia, verotettavan tulon laskenta aloitetaan kirjanpidon tuloksesta. Kirjanpitoaineistoa voidaan hyödyntää myös verotuksen todisteaineistona. Toisena kokonaisuutena voidaan erotella kirjanpidolliset ratkaisut, joilla on vaikutus verotuksessa hyväksyttäviin toimiin. EVL 54 §:ä sitoo kirjanpidon ja verotuksen jakotusratkaisuja toisiinsa. Säännöksen mukaan muun muassa tulon jakaminen usealle verovuodelle on mahdollista vain jos tulo on jaksettu samalla tavalla myös kirjanpidossa, ja verotuksessa ei hyväksytä kirjanpitoa suurempia poistoja.¹¹ Liiketoimintasiirron kirjanpidollinen käsittely on myös tärkeässä asemassa järjestelyn onnistuneessa toteutumisessa.

1.2 Tutkimusongelma, tutkimuskysymykset ja tutkimuksen rajaus

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, mitkä ovat veroneutraalin liiketoimintasiirron edellytykset ja mitä haasteita edellytyksien täyttämiseen voi liittyä. Tutkielmassa eritellään niitä tekijöitä, jotka on sisällytettävä liiketoimintasiirtoon, ja tekijöitä, jotka ovat evänneet järjestelyn tulkinnan liiketoimintasiirtona. Tutkielmassa pyritään löytämään liiketoimintasiirtoon vaikuttavat olennaiset seikat keskeisten säännösten ja oikeuskäytännön avulla. Keskeisimmät säännökset tutkimusongelman kannalta ovat EVL 52 c § ja EVL 52 d § sekä yritysjärjestelydirektiivi. Oikeuskäytäntöön turvautuen eritellään myös mahdollisia sudenkuoppia ja direktiivin vastaiseksi tulkittuja käytäntöjä.

Kun veroneutraalin liiketoimintasiirron edellytykset on selvitetty, tutkielmassa esitetään liiketoimintasiirron käsittely kirjanpidossa. Liiketoimintasiirto voidaan toteuttaa niin käyvistä arvoista kuin kirjanpitoarvoista. Tutkielman tavoitteena on selvittää, mitä vaikutuksia siirtomenetelmän valinnalla on kirjanpitoon ja verotukseen, tai todeta, että vaikutuksia ei ole. Kirjanpidollisena eränä määritelty liikearvo on noussut ajankohtaiseksi KHO 2015:43 ratkaisun myötä, ja liikearvon kirjanpitosidonnaisuutta käsitellään myös tutkielmassa.

Liiketoimintasiirrolla ja osakeyhtiöoikeudella on myös vahva sidos. Vaikka OYL:ssa ei ole liiketoimintasiirtoa koskevaa säännöstä, liiketoimintasiirtoon sovelletaan apporttimenettelyä koskevaa normia. Liiketoimintasiirrossahan on teknisesti kyse yhtiön perus-

---

¹¹ Leppiniemi & Walden 2014: 17, 77, 86–87

tamisesta tai osakeannista ja osakkeiden merkintähinnan maksamisesta apportilla¹². Kun liiketoimintasiirtoa ei tunneta OYL:ssa, tutkielmassa pyritään selvittämään tuoko tämä aspekti haasteita liiketoimintasiirron onnistuneeseen toteuttamiseen.

Edellä esitetystä voidaan johtaa seuraavat tutkimuskysymykset, joihin pro gradu - tutkielmassa pyritään vastaamaan:

- Mitkä ovat veroneutraalin liiketoimintasiirron edellytykset?
- Miten oikeuskäytännössä on tulkittu liiketoimintasiirron säännöksiä?
- Mitkä tekijät voivat johtaa liiketoimintasiirron tulkitsemiseen veronkierroksi?
- Kuinka liiketoimintasiirto käsitellään kirjanpidossa?
- Onko kirjanpitomenetelmällä vaikutusta kirjanpitovelvolliselle verotuksessa tai kirjanpidossa jatkossa?
- Muodostavatko osakeyhtiölain säännökset haasteita liiketoimintasiirron onnistuneelle toteuttamiselle verotuksessa?

Liiketoimintasiirto on mahdollista toteuttaa osakeyhtiöissä, osuuskunnassa, yhdistyksessä, valtion liikelaitoksessa ja säätiössä¹³. TVL:n mukaan verotettava yhtiö voi myös toteuttaa liiketoimintasiirron. Tässä tutkielmassa keskitytään vain EVL:n mukaan verotettavan osakeyhtiön tekemään liiketoimintasiirtoon. Liiketoimintasiirtoon liittyvät myös arvonlisävero ja kansainväliset yritysjärjestely-tilanteet, mutta nämä osa-alueet on niin ikään jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Nämä rajauspäätökset on tehty tutkielman laajuus huomioon ottaen: jokaisen osa-alueen läpi käyminen johtaisi vain asian pintapuoliseen käsittelyyn, mikä ei ole mielekästä tutkielman kannalta.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja rakenne

Tutkielman tutkimusmenetelmänä on lainoppi eli oikeusdogmatiikka. Lainopin perinteiksi tehtäviksi on luokiteltu oikeudellisten käsitteiden konstruointi ja oikeussäännösten systematisointi, sekä oikeussäännösten tulkinta ja niiden soveltamisalan selvittäminen. Näitä kahta oikeustieteen tehtävää nimitetään oikeusdogmatiikaksi.¹⁴ Oikeusdogmatiikan ensisijainen tehtävä on selvittää voimassa olevan oikeuden mukainen kanta tulkintaongelmaan eli tulkita oikeussäännöstä. Tutkielmassa selvitetään voimassa olevaa oikeustilaa tuomioistuinten antamien päätösten pohjalta. Toissijaisena tehtävänä oikeus-

¹² Immonen 2015: 333

¹³ Andersson & Penttilä 2014: 762

¹⁴ Aarnio 1978: 52 Myrsky 2011: 49

dogmatiikka systematisoi oikeussäännöksiä. Systematisoinnin tarkoituksena on rakentaa oikeusjärjestelmää ymmärrettävään muotoon; etsiä asioiden välisiä yhteyksiä.¹⁵ Tutkielmassa pyritään erittelemään liiketoimintasiirtoa koskevat kriittiset tekijät niin verotuksessa kuin kirjanpidossa lähdemateriaalin pohjalta.

Verotuksen ja verolainsäädännön kytkeytyminen lainsäädännön kohteena oleviin taloudellisiin ilmiöihin sekä legaliteettiperiaate tekevät verolain tulkinnasta peruslähtökohdiltaan hieman erilaisen muuhun oikeudelliseen tulkintaan nähden. Legaliteettiperiaate tarkoittaa sitä, että veroista tulee säätää lailla. Tämä lähtökohta korostaa lain sanamuodon mukaista tulkintaa. Liike-elämän tilanteet kuitenkin muuttuvat jatkuvasti, jolloin on oikeastaan mahdotonta muodostaa lain sanamuoto niin laaja-alaiseksi, että se takaisi oikeudenmukaisen ratkaisun jokaiseen mahdolliseen tilanteeseen. Näin ollen vero-oikeudessa on tärkeää tulkita myös lain tarkoitusta: sanamuodon mukaisessa tulkinnassa on pyrittävä vastaamaan lainsäätäjän oletettuun tahtoon. Seuraavaksi herää kysymys siitä, mikä on lainsäätäjän tahto? Lainvalmisteluaineistosta on luettavissa perusteluita säännöksen säätämiseen/muuttamiseen ja nykytilan kuvauksen, jolloin tahtoa voi hakea näiden lausuntojen joukosta.¹⁶

Lain sanamuodon ja lainsäätäjän tarkoituksen selvittämiseksi tutkielman toisessa luvussa perehdytään liiketoimintasiirtoa koskevaan lainsäädäntöön. Yritysjärjestelydirektiivi annettiin vuonna 1990 EU:n toimesta¹⁷, ja Suomen lainsäädäntöön direktiivi implementoitiin vuonna 1996¹⁸. Tutkielmassa käsitellään yritysjärjestelydirektiivin ja EVL:n kokemat muutokset koko säännöksen historian ajalta. Historia katsauksen avulla pystytään paremmin ymmärtämään liiketoimintasiirron sisältö ja tutkielmassa myöhemmin esiteltävät oikeustapaukset. Toisessa luvussa käsitellään lisäksi liiketoimintasiirtoon olennaisesti yhteydessä olevia periaatteita: liiketaloudellinen syy ja jatkuvuusperiaate. Luvun 2 päätarkoituksena on luoda pohja liiketoimintasiirron tarkempaa tarkastelua varten.

Lainsäätäjän tahtoa tulkitsevat oikeusasteet. Liiketoimintasiirtoa koskevaa oikeuskäytäntöä käydään läpi yhdessä liiketoimintasiirron edellytysten kanssa luvussa 3. Tuomioistuinten ratkaisujen avulla on tarkoitus havainnollistaa lain tulkintaa sekä erotella niitä kriittisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat liiketoimintasiirron onnistuneeseen toteuttamiseen. Yritysjärjestelydirektiivin implementoinnin yhteydessä EVL:n säädettiin myös yritysjärjestelyitä koskeva erityinen veronkiertonormi. Tämän normin ja yleisen veron-

---

¹⁵ Myrsky 2011: 49

¹⁶ Knuutinen 2014: 187–190

¹⁷ Helminen 2012: 168

¹⁸ Andersson & Penttilä 2014: 709

kiertosäännöksen soveltamisesta liiketoimintasiirron yhteydessä käsitellään luvussa 4. Luvun tarkoituksena on muistuttaa liiketaloudellisten syiden olemassa olosta liiketoimintasiirtoa toteutettaessa.

Luvussa 5 esitetään kirjanpitoon liittyviä yleisiä periaatteita ja käytäntöjä, osakeyhtiölain tuomat vaikutukset kirjanpitoon ja konkreettiset esimerkit liiketoimintasiirron kirjaustavoista. Kirjanpidon yleiset periaatteet ja kirjaussäännöt esitetään tiivistetysti, ja näillä johdatellaan lukija varsinaisia kirjauksia koskeviin esimerkkeihin. Kirjausesimerkit on helpompi omaksua, kun perusteet kirjaussäännöistä on aiemmin työssä esitetty. Kirjaukset kirjanpitoarvoista ja käyvistä arvoista käsitellään eri kokonaisuuksina. Luvussa esitetyt esimerkit on luotu tutkielmaa varten ja niiden tarkoitus on havainnollistaa liiketoimintasiirto käytännön tilanteessa. Liikearvon käsittely liiketoimintasiirron yhteydessä esitetään myös tässä luvussa, sillä liikearvolla on vahva kytkös kirjanpitoon. Luku 6 kokoa tutkielman yhteen esittäen liiketoimintasiirtoa ja sen kirjanpitokäsittelyä koskevat keskeiset näkökulmat.

Tutkielman rakenne on poikkeava niin sanotusta yleisestä tutkielman kulusta, jossa käsitellään niin verotusta kuin kirjanpitoa. Yleensä kirjanpito esitetään ensimmäisenä ja verotus toisena, sillä kirjanpito osoittaa verotuksellisen käytännön. Tässä tutkielmassa halutaan selvittää ensimmäisenä liiketoimintasiirron verotukselliset edellytykset ja vasta tämän jälkeen esittää kirjanpitokäytännöt verotuksellisesti hyväksyttävälle liiketoimintasiirrolle. Valittu etenemisjärjestys on myös lukijaystävällinen, jolloin keskeiset termit tuodaan esille ennen kirjanpitokäsittelyä eikä tutkielmaan synny toistoa.

1.4 Lähdeaineisto

Voimassa olevan oikeudentilan selvittäminen pitäisi olla mahdollista oikeuslähteitä hyödyntämällä. Oikeuslähteet jaetaan perinteisesti kirjoitettuun lakiin, tavanomaiseen oikeuteen, oikeuskäytäntöön ja oikeustieteeseen. Lähteiden etusijajärjestys on luettelon mukainen; lait ovat ns. sitovia oikeuslähteitä, ja oikeuskäytäntö ja oikeustiede ns. tosiasiallisia oikeuslähteitä. Oikeuslähteet voidaan ymmärtää myös laajemmassa merkityksessä, jolloin niiden jaottelu perustuu lähteiden velvoittavuuteen. Vahvasti velvoittavia lähteitä ovat lainsäädäntö ja maantapa, joihin ratkaisijan on aina vedottava. Heikosti velvoittavien oikeuslähteiden, lainsäätäjän tarkoitus ja ylimpien tuomioistuinten ratkaisut, sivuuttaminen on sallittua, mutta se tulee perustella. Kolmas ryhmä muodostuu sal-

lituista oikeuslähteistä, joiden sivuuttamista ei tarvitse perustella. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa oikeustiede, käytännölliset syyt ja yleiset oikeusperiaatteet.¹⁹

Tutkimuksen lähtökohtana on aina lainsäädäntö. Tutkielman käsitellessä verotusta on lainsäädännön merkitys oikeuslähteenä korostunut verotuksen lakisidonnaisuuden vuoksi. Samasta syystä maantavan merkitys jää oikeuslähteenä vähäiseksi. Lain sanamuoto ei aina kuitenkaan anna selvää ratkaisuohtetta, jolloin lainvalmisteluaineisto on tärkeässä roolissa.²⁰ Lainvalmisteluaineistoon on kuitenkin suhtauduttava kriittisesti, sillä ne ovat aukollisia ja niihin sisältyy samaa tulkinnanvaraisuutta kuin lainsäädäntöön. Jos lainvalmisteluaineisto on tuotettu lähellä eduskunnan päätöksentekoa, sen painoarvoa tulkinnassa voidaan pitää merkittävänä. Täten valiokuntapöytäkirjat ja hallituksen esitykset ovat arvokasta lähdeaineistoa.²¹

Vero-oikeudellisella kirjallisuudella on suurta merkitystä tulkintakysymyksissä ja voimassa olevan oikeustilan selvittämisessä. Lainopillinen kirjallisuus on tässä keskiössä. Verohallinnon antamilla yleisohjeilla on myös suuri merkitys. Verohallinto antaa tulkintasuosituksia ja soveltamisohjeita, joiden tarkoituksena on lisätä verotuksen yhtenäisyyttä. Vaikka verohallinnon ohjeet eivät ole sitovia normeja, on niitä noudatettu suhteellisen yleisesti sitovana alempien viranomaisten toimesta. Oikeuskäytännöllä ja prejudikaateilla on korostettu merkitys verotuksen oikeuslähteenä. Prejudikaatti tarkoittaa ennakkopäätöstä, jolla on sitova vaikutus muita samakaltaisia tapauksia arvioitaessa. Lain sanamuoto saattaa jättää tulkintavaihtoehtoja, jolloin ratkaisukäytännön kautta normin sisältö täsmentyy. Normi tulee tulkituksi oikeustapausten kautta, ja vakiintuneen ratkaisulinjan myötä syntyy vallitseva oikeustila.²²

Tutkielman tutkimusmenetelmänä on oikeusdogmaattinen menetelmä, ja tähän liittyen lain sanamuodonmukainen tulkinta ja tavoitteellinen tulkinta. Näin ollen lähdeaineisto pohjautuu vahvasti lainsäädäntöön ja lainvalmisteluaineistoon. Yritysjärjestelyitä koskien olennainen paino on myös itse yritysjärjestelydirektiivillä. Tutkielmassa käsitellään lakia elinkeinotulon verottamisesta, osakeyhtiölakia sekä kirjanpitolakia. Lainvalmisteluaineistoista on hyödynnetty hallituksen esityksiä ja valiokuntamietintöjä. Oikeuskirjallisuutta hyödynnetään tutkielmassa kirjojen, asiantuntija-artikkeleiden sekä verohallinnon ohjeiden muodossa.

---

¹⁹ Myrsky 2011: 19, 21–22

²⁰ Myrsky 2011: 40

²¹ Aarnio 1989: 227

²² Myrsky 2011: 50–52, 9, 53

Prejudikaateilla on korostettu merkitys verotuksen oikeuslähteenä, joten tutkielmassa käsitellään useita tuomioistuinratkaisuja. Vaikka liiketoimintasiirtoa koskeva lainsäädäntö on muuttunut vuosien saatossa, tutkielmassa käsitellään myös säännöksen alkua ajoilta syntynyttä ratkaisukäytäntöä. Vanhempia ratkaisujen soveltuvuutta nykypäivään arvioidaan kriittisesti eikä vanhentunutta tietoa esitetä tutkielmassa. Oikeuskäytännön osalta käsitellään myös osittaisjakautumista koskevia ratkaisuja, sillä liiketoimintakokonaisuus on määritelty EVL 52 c §:ssä. Suomalaisesta ratkaisukäytännöstä tutkielmassa käsitellään keskusverolautakunnan (KVL), Hallinto-oikeuden (HAO) ja Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja (KHO).

Tutkielmassa käsitellään myös Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisuja (EUT). EU-tuomioistuimen toimivalta käsittää lähtökohtaisesti kansainväliset tilanteet. Kansallisiin järjestelyihin tuomioistuimen toimivalta ei laajene. Yritysjärjestelyiden kohdalla tilanne on kuitenkin toinen. Ennakkoratkaisuissa C-28/95, Leur Bloem ja C-43/00, Andersen og Jensen ApS tuomioistuin on voinut käyttää toimivaltaansa, sillä tapausten kansallinen lainsäätävä oli säättänyt yritysjärjestelydirektiivin kattamaan niin kansallisia kuin kansainvälisiä yritysjärjestelyitä. Kun säännös on säädetty samaksi kansallisille ja kansainvälisille järjestelyille, on EU:n intressi valvoa myös näiden järjestelyiden direktiivin mukaista toteutumista. Näin pystytään varmistamaan, että yhteisön oikeudesta omaksuttuja säännöksiä ja käsitteitä tulkitaan yhdenmukaisesti eikä tulkintaeroja kansallisten ja kansainvälisten järjestelyiden kanssa synny. Suomessa direktiivi on implementoitu kattamaan niin kansalliset kuin kansainväliset yritysjärjestelyt, jolloin EU-tuomioistuimen ratkaisut on otettava huomioon myös sisäisten yritysjärjestelyiden ratkaisemisessa.²³

Vaikka ennakkoratkaisut ovat tärkeä osa verotuksen oikeuslähteitä, niiden kasuaalisuus on muistettava. KHO:n tehtäviin ei kuulu normien antaminen vaan se ratkaisee vain yksittäisiä hakemus – ja valitusasioita. Ratkaisu käsittelee aina yhden verovelvollisen yksilöllisiä toimia, jolloin ratkaisuoheen soveltaminen tuleviin tapauksiin voi olla haastavaa. Myös yhteiskunnallisilla näkemyksillä ja tuomariston henkilötaustalla on vaikutuksensa oikeuskäytäntöön, jolloin tuomioistuimen ratkaisu saattaisi olla tänä päivänä eri. Oikeuskäytännön linjan voidaan arvioida olevan todennäköistä, mutta ei varmaa. Näin ollen tulkintakannan muutos saattaa tapahtua yhtäkkiä, ja aiempi ratkaisukäytäntö ei ole enää voimassaoleva. Oikeuskäytäntö on kuitenkin yleisesti ottaen melko vakaata, ja arvaamatonta kehitystä ei tapahdu.²⁴

---

²³ Penttilä, Järvenoja, Katajainen, Laaksonen, Pitkänen, Tamminen, Viitala, Virolainen & Äimä 2013: 51–52

²⁴ Myrsky 2011: 127, 176, 197, 204

2. LIKETOIMINTASIIRTOA KOSKEVA SÄÄNTELY

2.1 Yritysjärjestelyjen vero-oikeudellinen sääntely

Yritysjärjestelyistä säädetään TVL:ssa ja EVL:ssa. Elinkeinoverolakiin yritysjärjestelyjä koskevat säännökset implementoitiin yritysjärjestelydirektiivin myötä. Yritysjärjestelyjä arvioitaessa on otettava huomioon myös yritysjärjestelyjä koskeva erityinen veronkiertosäännös sekä yleinen veronkiertosäännös²⁵. Seuraavassa eritellään tarkemmin yritysjärjestelydirektiiviä ja elinkeinoverolakia. Tarkastelu pohjautuu lainsäädännön yleisiin piirteisiin ja liiketoimintasiirtoa koskeviin säännöksiin.

2.1.1 Yritysjärjestelydirektiivi

Suomi kuuluu Euroopan unioniin (EU), jonka johdosta EY:n neuvoston asettamat direktiivit tulee ottaa käyttöön myös Suomen lainsäädännössä. Lainsäädäntö tulee saattaa direktiivin mukaiseksi, koska direktiivit ovat sitovia lainsäädäntöohjeita. Direktiivissä asetetaan vaatimuksia ja tavoitteita, joiden saavuttamiseksi jäsenvaltion tulee tarvittaessa muokata omaa lainsäädäntöään. Direktiiviä ei siis tarvitse implementoida lakiin sanamuodossaan, vaan jäsenvaltio saa valita itse ne täytäntöönpanokeinot, joilla direktiivin tavoite saavutetaan. Yksi välitöntä verotusta koskevista direktiiveistä on yritysjärjestelydirektiivi.²⁶

Yritysjärjestelydirektiivistä on annettu kolme päätöstä: alkuperäinen direktiivi²⁷, direktiivin muutos²⁸ ja direktiivin kodifiointi²⁹. EY:n neuvosto antoi alkuperäisen yritysjärjestelydirektiivin 23.7.1990, joka säätelee eri EU-valtioissa olevien yhtiöiden välisiä yritysjärjestelyjä. Direktiiviä sovellettiin sulautumisiin, jakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin. Direktiiviin annettiin muutos vuonna 2005, jolloin direktiivin soveltamisalaa laajennettiin. Vuonna 2009 julkaistiin muutokset yhteen kokoava versio eli kodifioiva versio. Tämä kodifioitu versio kumosi edelliset kaksi annettua direktiiviä.³⁰

---

²⁵ Immonen 2015: 482

²⁶ Helminen 2012: 37–39

²⁷ Neuvoston direktiivi 90/434/ETY

²⁸ Neuvoston direktiivi 2005/19/EY

²⁹ Neuvoston direktiivi 2009/133/EY

³⁰ Helminen 2012: 168–169

Ennen yritysjärjestelydirektiivin säätämistä verosäännösten ei katsottu olevan tasapuolisia samassa jäsenvaltiossa tapahtuvien yritysjärjestelyiden ja rajat ylittävien yritysjärjestelyiden kohdalla³¹. Direktiivi luotiin muuttamaan tätä tilannetta ja edistämään sisämarkkinoiden syntymistä. Yritysjärjestelydirektiiviin annettiin muutos alkuperäisen direktiivin täytäntöönpanon jälkeen kerätyn kokemuksen perusteella³². Kokemus oli tuonut esiin tapoja, joilla direktiiviä voitaisiin parantaa ja myönteisiä vaikutuksia laajentaa. Direktiivin soveltamisalaa laajennettiin kattamaan muun muassa osittaisjakautumiset, eurooppayhtiön tai eurooppaosuuskunnan sääntömääräisen kotipaikan siirtämisen sekä eräiden muiden kuin osakepääomaan perustuvien yhtiöiden suorittamat yritysjärjestelyt.

Yritysjärjestelydirektiivin tavoitteen voi tiivistää seuraavasti: verotusta on vältettävä sulautumisen, diffuusion, varojensiirron ja osakevaihdon yhteydessä kuitenkin yhtä aikaa varmistaen niin siirtävän kuin vastaanottavan jäsenvaltion taloudelliset edut. Mikäli yritysjärjestelyn tarkoituksena on veropetos tai veronkiertäminen, jäsenvaltio voi evätä direktiivin soveltamisesta saatavan edun. Välittömiä tuloveroseuraamuksia ei aiheudu järjestelyyn osallistuville yrityksille, vaan verotus siirtyy ajankohtaan, jolloin varat luovutetaan edelleen. Puhutaan jatkuvuusperiaatteesta. Tämän tutkielman kannalta on olennaista selvittää varojensiirto käsitettä. Varojensiirrolla direktiivissä viitataan liike-toimeen, jossa yhtiö ilman purkamismenettelyä siirtää koko toimintansa tai useita toimialojaan toiselle yhtiölle saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön arvopapereita³³. Tämä kuvaus vastaa liiketoimintasiirron käsitettä, ja siihen direktiivissä viitataan.

Suomessa yritysjärjestelydirektiivi implementointiin vuoden 1996 alussa. Implementointi oli välttämätön, sillä lainsäädännöstä puuttuivat kansainvälisiä sulautumisia, jakautumisia ja osakkeiden vaihtoa koskevat säännökset sekä voimassaolevat liiketoiminnan siirtoa koskevat säännökset eivät olleet yhtenäisiä direktiivin kanssa. Hallituksen esityksessä yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta otettiin lähtökohdaksi yhtenäisten veroetujen salliminen niin kansallisissa kuin kansainvälisissä yritysjärjestelyissä. Tätä perusteltiin muiden jäsenmaiden menettelyllä ja lainsäädännön yhtenäistymisellä EU:ssa. Verotusvallan turvaamiseksi esitettiin myös veronkierto säännöksen säätämistä.³⁴

---

³¹ Järvenoja 2007: 31

³² Neuvoston direktiivi 2005/19/EY

³³ Neuvoston direktiivi 90/434/EY: 2 artikla c-kohta

³⁴ HE 177/1995: 7

2.1.2 Laki elinkeinotulon verottamisesta - yritysjärjestelysäännösten kehittyminen

Elinkeinooverolaki on kokenut muutoksia yritysjärjestelyiden osalta yritysjärjestelydirektiivin säätämisen ja muuttamisen sekä IFRS-tilinpäätösstandardien myötä. Suomen lainsäädäntö ei ollut yhtenäinen alkuperäisen yritysjärjestelydirektiivin kanssa, jolloin EVL:sta tuli muuttaa. Voimassaolevat yritysjärjestelyjä koskevat säännökset on luettavissa EVL 51–52 h §:ssä.

Ennen yritysjärjestelydirektiiviä elinkeinooverolain liiketoimintasiirtoa koskevat säännökset muistuttivat läheisesti direktiivin liiketoiminnan siirtoa. Aiemmin liiketoimintasiirtoa koski erityissäännös, jonka mukaan tietyssä tilanteessa varoja voitiin siirtää suuremmasta kuin poistamatta olevasta arvosta. Alkuperäinen yritysjärjestelydirektiivi kuitenkin edellytti, että varojen siirto tapahtuu kirjanpidossa poistamatta olevista arvoista. Tämän lisäksi laista puuttui edellytys itsenäisestä liiketoimintakokonaisuudesta. Nämä muutokset implementointiin EVL:n, ja direktiivissä käytetty termi ”varojen siirto” korvattiin termillä liiketoimintasiirto. Käsitteen liiketoimintasiirto koettiin kuvaavan järjestelyä paremmin.³⁵

Muutosdirektiivin myötä liiketoimintasiirtoa koskevia muutoksia tehtiin EVL:n terminpohjalta. Osittaisjakautumista koskevaan sääntelyyn otettiin käyttöön termi liiketoimintakokonaisuus, mikä vastaa direktiivissä käytettyä käsitettä ”branch of activity” eli toimiala. Direktiivin varojen siirtoa koskevassa sääntelyssä käytetään samaa toimialan käsitettä. Elinkeinooverolakiin oli otettu käyttöön termi liiketoiminnan osa, mikä vastasi liiketoimintasiirron kohteena olevaa kokonaisuutta. Terminologian yhdistämiseksi liiketoiminnan osa ehdotettiin korvattavaksi osittaisjakautumisen yhteydessä määritellyllä liiketoimintakokonaisuudella. Käsitteen sisältöä ei muutettu, sillä liiketoimintasiirron kohteena oleva kokonaisuus vastaa osittaisjakautumisessa siirrettävän kokonaisuuden määritelmää.³⁶

Liiketoimintasiirron osalta EVL:a muutettiin jälleen vuoden 2009 alusta alkaen IFRS-tilinpäätösongelman johdosta³⁷. Ennen vuotta 2009 liiketoimintasiirto tuli tehdä kirjanpidossa poistamatta olevista arvoista. Tämä on johtanut siihen, että liiketoimintasiirron järjestäminen ei ole ollut mahdollista IFRS-tilinpäätöksen laatineiden yritysten kohdalla, sillä IFRS-tilinpäätös laaditaan käyvästä arvoista. Muutoksen jälkeen siirron ei tarvit-

---

³⁵ HE 177/1995: 9, 11

³⁶ HE 247/2006: 3–4

³⁷ Immonen 2015: 363

se enää pohjautua kirjanpidon poistamattomiin arvoihin, jotta luovutushinnaksi luettai-
siin verotuksessa poistamatta oleva osa. Näin EVL mukautettiin IFRS-
tilinpäätössääntöksiin sopivammaksi. Ennen lakimuutosta säännökseen sisältyi myös
edellytys siitä, että vastikkeena käytetyt osakkeet ovat vastaanottavan yhtiön uusia liik-
keelle laskemia osakkeita. Säännöstä muutettiin niin, että vastaanottavan yhtiön hallussa
olevat omat osakkeet soveltuvat myös vastikkeeksi. Omien osakkeiden luovutusta on
käsitelty kirjanpidossa ja verotuksessa eri tavalla. Kirjanpidossa luovutus oli tulokseen
vaikuttamaton erä, kun taas verotuksessa luovutuksesta on voinut muodostua veronalai-
nen luovutusvoitto tai vähennyskelvoton luovutustappio.³⁸ Kun omien osakkeiden luo-
vutus säädettiin verovapaaksi, niiden hyödyntäminen yritysjärjestelyissä mahdollistet-
tiin.

2.2 Liiketaloudellinen syy

Yritysjärjestelydirektiivin 15 artiklan mukaan yritysjärjestelylle täytyy olla pätevä ta-
loudellinen syy, jotta järjestelyä ei tulkittaisi veron välttämiseksi tai kiertämiseksi. Mi-
käli järjestely tulkitaan veron välttämiseksi tai kiertämiseksi, yritysjärjestelyn ei katsota
toteutuvan lainsäädännön mukaan ja veroetu menetetään. Direktiivin mukaan pätevänä
taloudellisena syynä voidaan pitää toimeen osallistuvien yhtiöiden toimintojen uudel-
leenjärjestelyä tai järjeistämistä. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä liiketaloudellisi-
na perusteina mainitaan puolestaan yritystoiminnan muokkaaminen, toiminnan uudel-
leenorganisointi ja rationalisointi³⁹.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä termi on muuttunut taloudellisesta syystä liiketa-
loudelliseksi syyksi. Tätä muutosta on perusteltu direktiivin tavoitteisiin pohjautuen.
Direktiivin tavoitteiden ollessa taloudelliset on luonnollista tarkastella hyväksyttävää
syytä liiketaloudellisesta näkökulmasta. Direktiivissä esitettyjen syiden lisäksi hyväk-
syttävänä syinä voidaan pitää mukautumista yhteismarkkinoiden vaatimuksiin, tuotta-
vuuden lisäämistä ja kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamista.⁴⁰

Säännöksen ja lain esitöiden rakenteeseen pohjautuen voidaan lähtökohtaisesti pitää
kaikkia muita kuin verotuksellisia perusteita hyväksyttävänä syinä. Edellinen johtopää-
tös voidaan esittää, koska itse säännöksestä sekä lain esitöistä konkreettiset esimerkit

---

³⁸ HE 176/2008: 4, 31, 33

³⁹ VaVM 49/1995: 2

⁴⁰ Järvenoja 2007: 323

puuttuvat. Liiketaloudellisia syitä tulee kuitenkin tarkastella ennen kaikkea liiketoimintaa harjoittavien yhtiöiden eikä pelkästään omistajien tavoitteista.⁴¹

Pätevä liiketaloudellinen syy on kytköksissä veronkiertonormiston soveltamiseen, ja sisältää sen vuoksi suurta painoarvoa tarkasteltaessa järjestelyn asianmukaisuutta. Liiketaloudellisia perusteita on siis löydettävä itse liiketoiminnasta, eikä vain verotuksellista hyödyistä. Liiketaloudellisen perusteen tulee olla myös vahva ja toiminnan päätarkoitus. Vaikka liiketaloudellinen syy olisi esitetty, sitä ei välttämättä pidetä tarpeeksi vahvana, mikäli syy kytkeytyy veron kiertämistarkoitukseen⁴².

2.3 Jatkuvusperiaate

Yritysjärjestelydirektiivin perimmäinen idea on verotuksellisten esteiden poistaminen yritystoiminnan uudelleenjärjestelyiltä. Yritysjärjestely ei realisoi luovutusta vaan verotus lykkääntyy järjestelyä seuraavaan luovutukseen. Edellytyksenä verotuksen lykkääntymiselle on kuitenkin jatkuvusperiaatteen toteutuminen niin järjestelyyn osallistuvien yritysten että niiden osakkaiden verotuksessa. Jatkuvuudella tarkoitetaan sitä, että siirrettävät varat ja osakkeiden hankintameno sekä velat ja muut siirtyvät menot arvostetaan niihin arvoihin, jotka olivat voimassa ennen yritysjärjestelyä. Vastaavasti siirrettyjen varojen hankintamenot ja muut siirtyvät menot, vähennetään vastaanottavassa yrityksessä samalla tavoilla kuin ne olisi vähennetty luovuttaneen yrityksen verotuksessa. Jatkuvusperiaatteen mukaisesti siirtyvät myös tappiot, mikäli niiden siirtyminen on mahdollista valitussa yritysjärjestelykeinossa.⁴³

Liiketoimintasiirron osalta jatkuvus toteutuu, kun verotuksessa luovutetun omaisuuden veronalaiseksi luovutushinnaksi (siirtävän yhtiön verotus) ja vähennyskelpoiseksi menoksi (vastaanottavan yhtiön verotus) luetaan omaisuuden verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa. Tämän lisäksi vastikeosakkeiden verotuksessa vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi tulee lukea siirrettyjen varojen verotuksessa vähentämättä olevan määrän ja siirtyneiden velkojen ja varausten erotus.⁴⁴

Ennen vuoden 2009 elinkeinoverolain lakimuutosta, liiketoimintasiirto täytyi tehdä kirjanpidossa poistamatta olevista arvoista. Vanhan säännöksen voimassaollessa liiketoi-

---

⁴¹ Kukkonen & Walden 2010: 338

⁴² Järvenoja 2007: 323

⁴³ HE 247/2006: 1–2

⁴⁴ EVL 52 d §:n 3 kohta

mintasiirtoa ei hyväksytty, mikäli siirrettävä liiketoimintakokonaisuus muodostui negatiiviseksi⁴⁵. Vuoden 2009 jälkeen siirto voidaan kirjanpidossa tehdä käyvistä arvoista. Tämä ei kuitenkaan mahdollista liiketoimintasiirtoa tilanteessa, jossa kirjanpitoarvoilla laskettuna liiketoimintakokonaisuus on negatiivinen⁴⁶. Vuoden 2009 muutos teki selvän eron kirjanpidon ja verotuksen välille jatkuvuuden näkökulmasta tarkasteltaessa. Jatkuvuutta edellytetään verotuksessa eikä enää kirjanpidossa.

Liiketoimintasiirrossa siirtävä yhtiö ei purkaudu vaan on edelleen itsenäinen verosubjekti. Tästä johtuen verotustappiot eivät siirry vastaanottavalle yhtiölle.⁴⁷ Osittaisjakautumisessa jatkuvuusperiaatteen mukaisesti tappio siirtyy niihin yhtiöihin, joihin tappion aiheuttanut toimintakin siirtyy⁴⁸. Tässä suhteessa on siis hyvä muistaa säännösten poikkeavuudet: vaikka liiketoimintakokonaisuus määritetään osittaisjakautumista koskevassa sääntelyssä, muilta osin säännöstä ei voi soveltaa suoraan liiketoimintasiirtoon. Siirrettävää liiketoimintaa on myös jatkettava vastaanottavassa yhtiössä⁴⁹. Näin ollen jatkuvuuden oletetaan toteutuvan niin verotuksessa kuin liiketoiminnassa. Mikäli jatkuvuuden edellytyksiä ei täytetä, liiketoimintasiirto realisoituu luovutuksen ja luovutus verotetaan heti⁵⁰. Luovuttajan verotuksessa piilevät arvonnousut realisoituvat ja tapahtumaa käsitellään normaalina käypään arvoon tapahtuvana luovutuksena.

---

⁴⁵ ks. KHO 2001:3 s. 47–48

⁴⁶ Verotuksessa osakkeiden hankintameno ei voi olla negatiivinen. Asiasta tarkemmin luvussa 3.6.

⁴⁷ Immonen 2015: 367

⁴⁸ HE 247/2006: 5

⁴⁹ Kukkonen & Walden 2010: 309

⁵⁰ Andersson & Penttilä 2014: 770

3. LIKETOIMINTASIIRTO VEROTUKSESSA

3.1 Liiketoimintasiirron edellytykset

Liiketoimintasiirto on määritelty EVL 52 d §:n 1 momentissa seuraavasti:

”Liiketoimintasiirrolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö (siirtävä yhtiö) luovuttaa joko kaikki taikka yhteen tai useampaan liiketoimintakokonaisuuteensa kohdistuvat varat, siirtyviin varoihin kohdistuvat velat ja siirtyvään toimintaan kohdistuvat varaukset siirtyvää toimintaa jatkavalle osakeyhtiölle (vastaanottava yhtiö) saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita.”

Liiketoimintasiirron voidaan nähdä koostuvan viidestä eri edellytyksestä: siirtävästä yhtiöstä, vastaanottavasta yhtiöstä, liiketoimintakokonaisuudesta, siirrettävistä varoista, veloista ja varauksista sekä vastikkeesta. Näiden tekijöiden lisäksi liiketoimintasiirtoon liittyy muita osa-alueita kuten siirretyn omaisuuden hinnoittelu ja tappioiden siirtyminen. Edellä mainitut viisi edellytystä ovat kuitenkin ne, jotka ratkaisevat käsitelläänkö järjestely EVL 52 d §:n mukaan vai ei. Lisäksi toimen taustalla tulee olla liiketaloudelliset perusteet.

Liiketoimintasiirto tehdään yleensä osakeyhtiössä. Siirto voidaan kuitenkin toteuttaa muissakin EVL:n mukaan verotettavissa yhteisöissä: osuuskunnassa, yhdistyksessä, taloudellisessa yhdistyksessä, valtion liikelaitoksessa tai yleishyödyllisessä säätiössä.⁵¹ Siirtäviä yhtiöitä voi olla useampi kuin yksi. Vaikka TVL:ssa ei ole liiketoimintasiirtoa koskevaa normia, korkein hallinto-oikeus on seuraavassa ratkaisussa katsonut, että säännöksiä voidaan soveltaa myös TVL-yhteisöihin.

KHO 2012:24. *Tapauksessa oli kyse siitä, voidaanko tuloverolain mukaan verotettavaan yhteisöön soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä. Korkein hallinto-oikeus totesi ratkaisussa, että yritysjärjestelydirektiivissä ei ole tehty eroa tuloverolain mukaan verotettavien ja elinkeinotoiminnasta verotettavien yhteisöjen välillä. Tämä jaottelu perustuu vain Suomen lainsäädäntöön. Näin ollen toimintaan, joka Suomen lainsäädännön mukaan ei ole elinkeinotoimintaa ja jota verotetaan tuloverolain mukaan, voidaan soveltaa yritysjärjestelydirektiivin säännöksiä. Ennakkoratkaisu vuosille 2011–2013.*

---

⁵¹ Immonen 2015: 346

Liiketoimintasiirto voidaan tehdä koko liiketoiminnasta tai siirtää vain yksi tai useampi liiketoimintakokonaisuus. Kun siirtävä yhtiö ei purkaudu liiketoimintasiirrosta, siirtävä yhtiö joko jatkaa yhtiöön jäänyttä liiketoimintaa tai siirrettäessä koko liiketoiminta siirtävästä yhtiöstä muodostuu tytäryhtiön omistama holdingyhtiö. EVL:n mukaan verotettavan yhtiön siirtäessä koko liiketoimintansa yhtiötä verotetaan siirron jälkeen TVL:n mukaisesti. Yleensä on tarkoituksenmukaisempaa organisoida liiketoimintasiirto niin, että verotus EVL:n mukaan on yhä mahdollista. Erinäiset veroedut, kuten käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus ja konserniavustus, menetetään siirryttäessä tuloverolain mukaan verotettavaksi. Kun liiketoimintasiirtoa hyödynnetään usein konsernirakenteen muodostamisessa, on hyvä muistaa emoyhtiönä toimivan holdingyhtiön verotusasema. Mikäli emoyhtiönä toimiva holdingyhtiö huolehtii konsernin yhteisistä palveluista, kuten rahoituksesta ja henkilöstöhallinnosta, verotuskäytännössä tätä keskusyhtiötä on pidetty elinkeinotoimintaa harjoittavana.⁵² Tällaisessa tilanteessa emoyhtiön EVL-status ei siis pääty, vaikka siirron kohteena olisi koko liiketoiminta.

Säännöksen ensimmäisessä momentissa on myös ehto toiminnan jatkamisesta vastaanottavassa yhtiössä. Säännös ei aseta rajoituksia sille, kuinka kauan siirrettyä liiketoimintaa tulee harjoittaa. Mikäli siirretty toiminta lopetetaan tai vastaanottava yhtiö puretaan pian siirron jälkeen, voidaan katsoa, etteivät liiketoimintasiirron edellytykset ole täyttyneet.⁵³ Siirtävälle yhtiölle liiketoiminnan jatkamiseksi ei ole asetettu, mikä onkin ilmeistä, sillä siirron kohteena voi olla koko liiketoiminta.

Vastaanottava yhtiö voi olla jo olemassa oleva tai uusi, siirron yhteydessä perustettava yhtiö. Kun liiketoimintasiirto tehdään siirron yhteydessä perustettavaan yhtiöön, muodostuu konsernirakenne. Liiketoimintasiirrosta siirtävästä yhtiöstä tulee vastaanottavan yhtiön osakkeenomistaja eivätkä siirtävän yhtiön osakkeenomistajista. Vastaanottavia yhtiöitä voi olla myös useita, jolloin liiketoimintakokonaisuuden muodostumista arvioidaan jokaisen liiketoimintakokonaisuuden ja siirron osalta erikseen.⁵⁴ Tilanne voi olla siis haastavampi kuin siirron tapahtuessa yhteen yhtiöön.

Liiketoimintasiirto poikkeaa jakautumisesta ja sulautumisesta vastikkeen osalta siinä, että käteisvastike ei ole sallittu. Vastikkeen tulee muodostua vain osakkeista. Verotuk-

---

⁵² Immonen 2015: 347

⁵³ Immonen 2015: 348

⁵⁴ Karsio ym. 2012: 202–203; ks. KVL 1996/311

sen osalta siirtävä yhtiö on velvollinen suorittamaan veron siirretyn liiketoiminnan tu-
lostasiirtoajankohtaan asti. Verovastuuta ei voida liiketoimintasiirrossa siirtää.⁵⁵

3.2 Liiketoimintakokonaisuus

Liiketoimintasiirrossa siirretään yksi tai useampi liiketoimintakokonaisuus. Tämän ko-
konaisuuden määrittäminen on verotuksen kannalta olennaisin sekä myös haastavin osa.
Mikäli liiketoimintakokonaisuuden ei nähdä verotuksessa siirtyvän, järjestelyä ei tulkita
liiketoimintasiirroksi. Liiketoimintakokonaisuutta koskeva säännös on kirjoitettu melko
avoimeksi, ja johtuen ehkä tästä, liiketoimintakokonaisuuden määrittäminen on ollut
ongelmallista koko säännöksen olemassaolo ajan.⁵⁶

Liiketoimintakokonaisuus on määritelty EVL:n jakautumista käsittelevässä 52 c §:ssa.
Pykälän mukaan liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan kaikkia niitä varoja ja vastui-
ta, jotka hallinnollisesti muodostavat itsenäisen toiminnan eli omavaraiseen toimintaan
kykenevän yksikön. Hallituksen esityksessä liiketoimintakokonaisuus on määritelty lii-
ketoimintaan liittyvien varojen ja velkojen kokonaisuudeksi, jotka organisatorisesti
muodostavat itsenäisesti toimeentulevan taloudellisen yksikön⁵⁷. Itsenäisesti toimeentu-
levalla taloudellisella yksiköllä viitataan puolestaan kykyyn harjoittaa itsenäistä elin-
keinotoimintaa. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan määritelmään viitaten,
että liiketoimintakokonaisuus on siirrettävä sellaisenaan ja toimintaa jatketaan kokonai-
suutena vastaanottavassa yhtiössä⁵⁸. Tällä määritelmällä estetään tilanteet, joissa liike-
toimintakokonaisuus voitaisiin jakaa useammalle vastaanottavalle yhtiölle.

Alkuperäisen yritysjärjestelydirektiivin myötä EVL:n kirjoitettiin säännös *liiketoimin-
nan osaan* kohdistuvien varojen siirtämisestä. Termiä liiketoimintakokonaisuus ei vielä
tunnettu. Hallituksen esityksessä⁵⁹ annettiin esimerkkinä tästä liiketoiminnan osasta tuo-
tannon ja markkinoinnin eriyttäminen. Myös tehdaslaitos esitettiin siirron kohteeksi, jos
siirretään laitokseen kuuluvat varat, velat ja muut velvoitteet.

Liiketoimintakokonaisuuden arvioinnissa pääpaino on toiminnan uudelleenjärjestelyssä.
Uudelleenjärjestelyn toteutumisen ja yritystoiminnan rakenteen pystyy parhaiten arvi-

---

⁵⁵ Honkamäki & Pennanen 2010: 233

⁵⁶ Immonen 2015: 348

⁵⁷ HE 247/2006: 7

⁵⁸ VaVM 42/2006 vp: 3

⁵⁹ HE 177/1995: 13

oimaan verovelvollinen itse, ja verotuksessa tulisi tämä hyväksyä. Liiketoimintasiirron säännös on merkittävä poikkeus verotuksen pääperiaatteesta, jolloin vapaata ratkaisuvaltaa ei verovelvolliselle voida antaa. Verovelvollisen perusteltu näkemys on kuitenkin lähtökohtana.⁶⁰ Vaikka kirjanpidolliset liiketoiminta osa-alueiden seurantajärjestelmät eivät ole edellytyksenä liiketoimintakokonaisuuden todentamiselle, seurantajärjestelmän olemassa olo sekä muut asianmukaiset kirjauskäytänteet tukevat verovelvollisen toimien asianmukaisuutta.

3.2.1 Tarkastelunäkökulma liiketoimintakokonaisuuden muodostumisessa

Oikeuskäytännössä on noussut haasteeksi se, tulisiko liiketoimintakokonaisuuden muodostumista tarkastella siirtävän vai vastaanottavan yhtiön näkökulmasta? Tuleeko siirrettävän toiminnan muodostaa omavaraiseen toimintaan kykenevä yksikkö siirtävässä yhtiössä vai vastaanottavassa yhtiössä? EVL:n yritysjärjestelysäännökset on säädetty yritysjärjestelydirektiivin myötä. Näin ollen direktiivin sanamuoto tulee ottaa tulkinnassa huomioon. Direktiivissä todetaan varojen siirrolla tarkoitettavan toimea, jolla yhtiö siirtää koko toimintansa tai yhden tai useamman toimialoistaan⁶¹. Osittaisjakautumisesta todetaan, että yhtiö siirtää yhden tai useamman toimialansa. Yritysjärjestelydirektiivin sanamuoto painottaa täten siirtävän yhtiön näkökulmaa liiketoimintakokonaisuuden muodostumisessa.

Myös EVL:ssa on otettu lähtökohdaksi liiketoimintakokonaisuuden muodostuminen jo siirtävässä yhtiössä. EVL 52 d §:ssa todetaan, että yhtiö luovuttaa joko kaikki taikka yhteen tai useampaan liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varat, velat ja varaukset siirtyvää toimintaa jatkavalle yhtiölle. Osittaisjakautumista koskevassa sääntelyssä todetaan, että liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan yhtiön osan kaikkia varoja ja vastuita, jotka muodostavat omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön. Näkökulma on siirtävällä yhtiöllä.

Oikeuskirjallisuudessa on puolestaan esitetty perusteluita niin siirtävän kuin vastaanottavan yhtiön näkökulmalle. Siirtävän yhtiön näkökulmaa on perusteltu ensinnäkin lain sanamuodon mukaisella tulkinnalla⁶². Liiketoimintakokonaisuutta kuvataan yhtiön osan varoina ja vastuina, jotka hallinnollisesti muodostavat itsenäisen toiminnan. Tämän li-

---

⁶⁰ Immonen 2015: 352–353

⁶¹ Neuvoston direktiivi 2009/133/EY: 2

⁶² Järvenoja 2014 a: 4

säksi liiketoimintasiirron tavanomainen käyttötarkoitus, erillisen liiketoiminnon yhtiöittäminen, tukee siirtävän yhtiön näkökulmaa. KHO:n nähdään myös korostaneen siirtävän yhtiön näkökulmaa ratkaisutoiminnassaan. Perusteluina liiketoimintakokonaisuuden muodostumiselle siirtävässä yhtiössä on esitetty myös sitä, että ei ole hyväksyttävää siirtää yksittäisiä omaisuuseriä ja muodostaa jatkamiskelpoinen kokonaisuus vasta vastaanottavassa yhtiössä⁶³.

Lain sanamuodon mukaiseen tulkintaan on vedottu myös vastaanottavan yhtiön näkökulmaa puoltavissa perusteluissa. Yritysjärjestelydirektiivin 2 artiklassa todetaan, että liiketoimintakokonaisuuden tulee olla omavaraiseen toimintaan kykenevä yksikkö. Direktiivin tavoitteeseen on myös vedottu toteamalla, että vastaanottavan yhtiön näkökulman korostaminen vastaisi paremmin direktiivin tavoitteeseen ”luoda” kilpailukykyisiä yksiköitä ja tämän avulla vahvistaa Euroopan unionin asemaa maailmantaloudessa. Säännöstä tulisi tulkita niin, että sallitaan siirrot, joissa siirrettävät toiminnot muodostavat omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön yhdessä siirron jälkeisen kokonaisuuden kanssa.⁶⁴

Perustelut vastaanottavan yhtiön näkökulman korostamisessa sisältävät muutamia ongelmakohtia. Jos liiketoimintakokonaisuus voisi muodostua yhdessä vastaanottavan yhtiön toiminnan kanssa, miten kontrolloitaisiin hyväksyttävissä olevan omaisuuden siirto? Tämän näkökulman painottaminen saattaisi johtaa tilanteeseen, jossa liiketoimintasiirtoa hyödynnettäisiin vain verovapaaseen yksittäisten omaisuuslajien siirtoon. Pahimmassa tapauksessa lähtökohdat järjestelylle olisivat tämän yksittäisen omaisuuslajin siirtämisessä eikä toiminnan uudelleenjärjestelyssä⁶⁵. Arviointi vastaanottavan yhtiön näkökulmasta saattaisi aiheuttaa siirtävälle yhtiölle myös tarpeetonta vaivaa. Siirtävän yhtiön tulisi perehtyä tarkasti vastaanottavan yhtiön toimintaan, jotta se voisi saada varmuuden vastaanottavan yhtiön kyvystä harjoittaa liiketoimintaa siirrettyillä varoilla. Kun otetaan huomioon verotusmenettely liiketoimintasiirron epäonnistuesssa, tilannetta voidaan pitää epätarkoituksenmukaisena. Jos liiketoimintakokonaisuutta ei hyväksytä, verotus kohdistuu siirtävään yhtiöön. Täten olisi tarkoituksenmukaisempaa tarkastella kokonaisuuden muodostumista siirtävän yhtiön kannalta, sillä siirtävä yhtiö kantaa myös järjestelyn epäonnistumisesta tulevat veroseuraamukset.

---

⁶³ Immonen 2015: 350

⁶⁴ Järvenoja 2014 a: 4–5

⁶⁵ Tilannetta voisi verrata artiklakeinotteluun, jossa verosopimuksia pyritään hyödyntämään rakentamalla transaktio niin, että tietty verosopimuksen artikla tulee sovellettavaksi.

Direktiivin tavoitteiden tulkinta on myös henkilösidonnainen asia. Direktiivin päätavoitteena voidaan pitää esteiden poistamista kansainvälisiltä yritysjärjestelyiltä. Tämän näkökulman voidaan nähdä jo toteutuneen nykyisessä muodossa, kun luovutuksen verotus lykkääntyy omaisuuden seuraavaan luovutukseen. Joku voi puolestaan kokea siirtävän yhtiön näkökulman rajoittavan kilpailukykyisen yksikön luomista. Tulkintaan vaikuttaa se, mille asioille annetaan painoarvoa. Niin direktiivin kuin EVL:n sanamuoto edellyttävät, että liiketoimintakokonaisuus muodostuu jo siirrettävässä yhtiössä, ja tätä näkökulmaa tulee liiketoimintakokonaisuutta muodostaessa noudattaa.

3.2.2 Toiminnallinen ja taloudellinen kokonaisuus

Liiketoimintasiirtoa on käsitelty yhdessä EY:n tuomioistuimen ennakkoratkaisussa, C-43/00 Andersen og Jensen Aps. Tuomioistuin otti ratkaisussa kantaa liiketoimintakokonaisuuden muodostumiseen, ja ennen kaikkea tulkitsi direktiivin vaatimusta siirrettävän toiminnan itsenäisyydestä ja omavaraiseen toimintaa kykenevästä yksiköstä.

C-43/00 Andersen og Jensen. *Randers Sport A/S on tanskalainen osakeyhtiö, jonka tarkoituksena oli siirtää toimintansa uuteen perustettuun yhtiöön Randers Sport Nyt A/S. Randers Sport A/S:n osakepääoma oli 300 000 Tanskan kruunua ja Randers Sport Nyt A/S:n osakepääoma 500 000 Tanskan kruunua. Yhtiö otti 10 miljoonan DKK:n suuruisen lainan turvatakseen huomattavan määrän olemassa olevasta omasta pääomasta tulevaan liiketoimintaan liittyviä vakuuksia vastaan. Liiketoimintasiirto oli tarkoitus toteuttaa kyseisen velan osalta niin, että velan rahamäärä jäisi siirtävään yhtiöön, mutta sitä vastaavat vastuut siirrettäisiin Randers Sport Nyt A/S:lle. Tämän lisäksi Randers Sport Nyt A/S ottaisi rahalaitoksesta käyttöluoton, jonka vakuudeksi rahalaitos vaati yhtiön koko osakepääomaa edustavien osakkeiden panttaamista. EUT katsoi, että siirtävän yhtiön ottaman lainan rahamäärän säilyminen siirtävällä yhtiöllä ja sitä vastaavien vastuiden siirtäminen vastaanottavalle yhtiölle ei vastaa direktiivissä tarkoitettua varojensiirtoa. Direktiivin mukaan kaikki tietyn toimialan varat ja vastuut on siirrettävä, ja kyseisessä tapauksessa nämä kaksi seikkaa olivat eronneet. EUT totesi vastaanottavan yhtiön sopiman käyttöluoton osalta, että tämä itsessään ei estä pitämästä siirrettyä toimintaa itsenäisenä edes silloin, kun vakuudenantajina on vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia. Itsenäistä toimintaa tulee EUT mukaan arvioida ensisijaisesti toiminnalliselta kannalta ja vasta toiseksi taloudelliselta kannalta.*

EUT:n avasi direktiivin omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön määritelmää kyseisessä ratkaisussa. Tuomioistuimen mukaan tarkastelu tulee tehdä ensiksi toiminnalliselta kannalta ja vasta toiseksi taloudelliselta kannalta. Toiminnallisella kannalla EUT:n viittaa siirrettyjen varojen kokonaisuuteen, jolla on kyettävä toimimaan itsenäisen yrityksen tavoin tarvitsematta turvautua investointeihin tai uusiin varojensiirtoihin. Vaikka toiminnallinen tarkastelu on ensisijainen, myös taloudellisella kannalla on merkitystä. Ratkaisussa on mielenkiintoista se, että markkinaehdoin myönnettyä pankkilainaa ei pidetty esteenä toiminnan itsenäisyydelle. Ilmeisesti EUT:n ei katsonut pankkilainan olevan varojen siirto direktiivin tarkoittamalla tavalla. Oletettavasti myös pankkilainan markkinaehtoisuudella oli vaikutuksensa. Ratkaisussa painotettiin kuitenkin kunkin yksittäistapauksen erityisten olosuhteiden puntarointia arvioitaessa toiminnan itsenäisyyttä. Tapauksen yksilölliset tekijät ovat johtaneet kyseiseen ratkaisuun.

Toiminnallisen kokonaisuuden arvioinnissa on olennaista kiinnittää huomiota siirrettäviin varoihin, mutta myös varoilla harjoitettavaan toiminnan luonteeseen. Tarkastelun kohteena ovat myös organisatoriset näkökohdat. Siirrettävien varojen on muodostettava kokonaisuus, joka pystyy harjoittamaan itsenäistä toimintaa. Toiminnallinen kokonaisuus edellyttää täten varallisuutta, mikä ei tarvitse lisäinvestointeja toimiakseen, ja kykyä harjoittaa liiketoimintaa. Kun edellytykset ovat nämä, niiden täyttymistä pystyy parhaiten arvioimaan verovelvollinen itse. Oikeuskäytäntö on osoittanut, että verovelvollisen omaan tietämykseen perustuva liiketoimintakokonaisuuden määrittely on yleensä hyväksytty.⁶⁶

Omavaraisuus tai taloudellinen näkökulma on toisena edellytyksenä liiketoimintakokonaisuuden muodostumiselle. Omavaraisuus muodostuu, kun vastaanottava yhtiö pystyy harjoittamaan siirrettyä liiketoimintaa ilman lisäpanostusta siirtävältä yhtiöltä. Oikeuskäytännössä on katsottu, että negatiivinen nettoapportti estää sen verotuksellisen hyväksyttävyyden. Toiminnan taloudellinen näkökulma ei siis täyty. Ratkaisu C-43/00, Andersen og Jensen osoittaa, että markkinaehdoin myönnetyn pankkilainan ottaminen ei estä pitämästä siirrettyä toimintaa itsenäisenä, vaikka lainan vakuudenantajat ovat vastaanottavan yhtiön osakkeenomistajia. Tässä muodossa tehdyn lisäpanostuksen ei siis katsota rikkovan omavaraisuuden vaatimusta. Taloudellista asemaa on kuitenkin arvioitu kokonaisuutena, jolloin tapauksen yksilölliset tekijät nousevat ratkaisevaan asemaan.⁶⁷

---

⁶⁶ Järvenoja 2014 a: 7–8, 10

⁶⁷ Järvenoja 2014 a: 13–14, 16

Toiminnallisuuden näkökulmaa painotetaan myös Suomen oikeuskäytännössä. Seuraava KHO:n ratkaisu on tästä esimerkkinä. Ratkaisussa liiketoimintakokonaisuudelle annetaan aktiivisen toiminnan edellytys.

***KHO 2008:74.** A Oy:n toimialaksi on määritelty puutarhaliiketoiminta sekä arvo-paperikauppa ja muu sijoitustoiminta. A Oy suunnitteli siirtävänsä sijoitusvarallisuutensa osittaisjakautumisena perustettavalle uudelle osakeyhtiölle. Koska sijoitustoiminta ei ollut aktiivista eikä uuteen yhtiöön siirtyisi henkilökuntaa eikä käyttöomaisuutta, sen ei katsottu muodostavan liiketoimintakokonaisuutta. Siirrettävän varallisuuden todettiin muodostuvan vain yksittäisistä varallisuuseristä, ja järjestelyyn ei voitu soveltaa osittaisjakautumista koskevaa säännöstä. Ennakkoratkaisu vuodelle 2007.*

Liiketoimintakokonaisuuden arvioiminen on aloitettava omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön määrittämisellä. Pystyykö siirrettävällä varallisuudella harjoittamaan toiminnan luonteen mukaista liiketoimintaan tarvitsematta tukeutua siirtävän yhtiön lisäpanostuksiin? Kun omavaraisen yksikön edellytykset katsotaan täyttyvän, tarkastellaan vastaanottavaan yhtiöön siirrettäviä tase-eriä.⁶⁸

3.2.3 Kiinteistöliiketoiminta ja kiinteistöt liiketoimintakokonaisuutena

Siirrettävään toimintaan liittyvät kiinteistöt tulee siirtää osana liiketoimintakokonaisuutta⁶⁹. Tämä lienee selviö jo lain sanamuodon pohjalta. Epäselvä tulkintakysymys on sen sijaan ollut se, voiko kiinteistöliiketoimintaa tai yksittäistä kiinteistöä siirtää liiketoimintasiirrolla? Oikeuskäytännön ja yritysjärjestelydirektiivin perusteella liiketoimintasiirto on mahdollista toteuttaa myös TVL:n mukaan verotettavasta yhteisöstä. Näin ollen myös TVL:n mukaan tyypillisesti verotettava kiinteistöliiketoiminta voidaan eriyttää liiketoimintasiirrolla. Yksittäinen kiinteistö voidaan puolestaan lukea joko EVL:n tai TVL:n tulolajiin sen käyttötarkoituksesta riippuen.⁷⁰ Liiketoimintasiirto on siis mahdollinen, mutta ongelmaksi muodostuu liiketoimintakokonaisuuden edellytykset: onko kiinteistöliiketoiminta tai yksittäinen kiinteistö siirtokelpoinen, itsenäisesti toimeentuleva taloudellinen yksikkö?

⁶⁸ Järvenoja 2014 a: 17

⁶⁹ Immonen 2015: 353

⁷⁰ Vänskä 2012: 284–285

Verohallinnon ohjeessa yritysjärjestelyt ja verotus – liiketoimintasiirto todetaan, että laajahkon kiinteistöomaisuuden, kiinteistönhallinnointi- ja vuokraustoiminnan voidaan katsoa muodostavan liiketoimintakokonaisuuden. Kiinteistöliiketoimintakokonaisuuden tunnusmerkeiksi mainitaan kiinteistönjalostustoiminta, kiinteistöliiketoimintaan kuuluva henkilöstö ja kiinteistöomaisuuden vuokraaminen konsernin ulkopuolelle.⁷¹ Ratkaisun KVL 1996/144 (ei julk.) mukaan koko kiinteistöliiketoiminnan siirtäminen uuteen yhtiöön on mahdollista. Lähtökohtana on, että siirtoon sisällytetään kaikki kiinteistöt. Tarkoituksenmukaisempaa kuitenkin on, että eri käyttötarkoituksia palvelevat kiinteistöt voidaan siirtää omiin yhtiöihinsä. Ratkaisussa KVL 1998/5 (ei julk.) onkin hyväksytty kiinteistöjen hajauttaminen kolmeen vastaanottavaan yhtiöön. Kun siirrettävä kiinteistökokonaisuus muodostaa erillisen ja riittävän itsenäisesti toimeentulevan kokonaisuuden, kiinteistöliiketoiminnan jakaminen eri yhtiöihin on mahdollista.⁷²

Ratkaisu KHO 2008:73 osoittaa, että kiinteistöliiketoiminnasta voidaan siirtää myös yksittäisiä kiinteistöosakeyhtiöitä, mikäli liiketoimintakokonaisuus nähdään muodostuvan. Tapauksessa siirrettävä yhtiö omisti useita kiinteistöosakeyhtiöitä, mutta järjestelyssä siirron kohteena oli ainoastaan kolme kiinteistöosakeyhtiötä.

***KHO 2008:73.** A Oy on suomalainen holdingyhtiö, joka omistaa satoja keskinäisiä kiinteistöosakeyhtiöiden, asunto-osakeyhtiöiden ja tavallisten kiinteistöosakeyhtiöiden osakkeita. A Oy:n tarkoituksena on osittaisjakautumisen avulla siirtää kolmen X:n kaupungissa sijaitsevan kiinteistöosakeyhtiön (tytäryhtiöt) varat, velat ja muut vastuut uudelle perustettavalle yhtiölle. Uusi yhtiö hallinnoi siirrettyjä osakkeita ja saa oikeuden kyseisten kiinteistöjen vuokratuottoihin. Siirrettävien kiinteistöosakeyhtiöiden voitiin katsoa muodostavan alueellisesti ja toiminnallisesti yhtenäisen vuokrauskohteen, jota voidaan pitää elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 c §:n 2 momentissa tarkoitettuna liiketoimintakokonaisuutena ja järjestelyyn sovellettiin osittaisjakautumista koskevia säännöksiä. Ennakkoratkaisu 2007–2009.*

KHO perusteli alueellista ja toiminnallista kokonaisuutta vuosituotoilla ja kiinteistöjen sijainnilla. Siirrettävien kohteiden vuokratuotto oli noin 4,4 miljoonaa euroa vuodessa. A Oy omisti myös muita kohteita X:n kaupungissa. Muut kohteet olivat toimistorakennuksia ja sijaitsivat keskustan ulkopuolella. Mikäli muut kohteet olisivat sijainneet myös keskustan alueella, olisi ne oletettavasti pitänyt lisätä siirrettävään liiketoiminta-

⁷¹ Verohallinto 2016: luku 4.4.1.

⁷² Immonen 2015: 356

kokonaisuuteen. Yhtenäinen alueellinen kokonaisuus nähtiin muodostuvan keskustassa sijaitsevista kiinteistöistä.

Kiinteistöliiketoiminta on siis mahdollista siirtää kokonaisuudessaan, jaettuna useammalle vastaanottajalle tai siirtää vain osa kiinteistöliiketoiminnasta. Edellytyksenä on liiketoimintakokonaisuuden muodostuminen. Kuinka puolestaan yksittäinen kiinteistö soveltuu siirrettäväksi kokonaisuudeksi? Yksittäinen kiinteistö ei lähtökohtaisesti muodosta liiketoimintakokonaisuutta⁷³. Ratkaisussa KHO 2010 T 323 hakija yhtiön tarkoituksena oli siirtää toimintaan liittyvä kiinteistö uuteen perustettavan kiinteistöyhtiöön ja siirron jälkeen vuokrata toimitilat vastaanottavalta yhtiöltä. Ratkaisussa arvioitiin itsenäisesti toimeentulevan yksikön muodostumista.

***KHO 23.2.2010 T 323.** Suunnittelu-, valmistus – ja myyntiliiketoimintaa sekä konsultointia harjoittava A Oy omistaa toiminnassaan käytettävän kiinteistön. Kiinteistöllä sijaisi teollisuushalli, jonka tilat jakautuivat halli- ja toimisto-osaan. A Oy aikoi siirtää kiinteistön rakennuksiin uuteen kiinteistöyhtiöön osittaisjakautumisella. Osittaisjakautumisen säännöksiä ei sovellettu järjestelyyn, koska yksittäisen kiinteistön ei katsottu muodostavan liiketoimintakokonaisuutta. Ennakkoratkaisu vuosille 2009 ja 2010.*

Pelkkä kiinteistö ei muodostanut korkeimman hallinto-oikeuden mukaan itsenäisesti toimeentulevaa yksikköä, kun kiinteistöllä harjoitettava toiminta oli jäänyt siirtävään yhtiöön. Liiketoimintakokonaisuutta ei siirretty sellaisenaan eikä toimintaa jatkettu kokonaisuutena vastaanottavassa yhtiössä. Ratkaisussa voidaan nähdä myös toiminnallisen kokonaisuuden ensisijainen merkitys liiketoimintakokonaisuuden muodostumisessa.⁷⁴

Lähtökohdasta voidaan kuitenkin poiketa. Ratkaisut KHO 2015:155 ja KHO 2015:156 osoittavat, että yksittäisen kiinteistön siirtoon voidaan soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevaa säännöstä, jos kiinteistö täyttää liiketoimintakokonaisuuden kriteerit. Säännöksen soveltamisen esteenä ei siten ole se, että siirrettävä kohde on vain yksi kiinteistö.

***KHO 2015:155.** Keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö A Oy omistaa kiinteistöjä ja siirtokelpoisia vuokraoikeuksia kiinteistöihin Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla. A Oy kuuluu konserniin, jonka emoyhtiö on AA Oyj. Koska A Oy on keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö, AA Oyj vastaa liiketoiminnasta. A Oy:n ei siis muodollisesti*

⁷³ Verohallinto 2016: luku 4.4.1.

⁷⁴ ks. myös KVL 1996/101 ja KVL 2014/40

katsota harjoittavan liiketoimintaa. A Oy:n tarkoituksena on liiketoimintasiirrolla yhtiöittää yksi kiinteistö-kohteistaan. Vaikka A Oy siirsi vain yhden kiinteistö-kohteensa, liiketoimintakokonaisuus voitiin nähdä muodostuvan vuokraustoiminnan laajuus huomioon ottaen. Tapausta tarkasteltiin konsernin näkökulmasta, jolloin säännöksen soveltamisen esteenä ei nähty sitä, että A Oy ei itse harjoittanut siirrettävää toimintaa. Perusteluissa viitattiin aiempaan oikeuskäytäntöön, jossa on sovellettu EVL:n säännöksiä emoyhtiön käyttäessä tyttärensä (keskinäisen kiinteistöosakeyhtiö) hallitsemia tiloja. Tilanteeseen voitiin soveltaa EVL:n säännöksiä liiketoimintasiirrosta. Ennakkoratkaisu verovuosille 2013 ja 2014.

Tapauksesta on kuitenkin hyvä huomioida sidos konsernirakenteeseen. Kuten korkein hallinto-oikeus on tapauksen perusteluissa todennut, tarkastelu tehtiin konsernin näkökulmasta. Mikäli tapauksessa ei olisi ollut konserni vaan yksittäinen yhtiö, olisi tulkinta ollut luultavasti toinen. Konserneissa tämä järjestely nähdään kuitenkin mahdollisena. Ratkaisussa kannattaa kiinnittää huomiota myös siihen, että A Oy:n ei katsottu muodollisesti harjoittavan liiketoimintaan ja järjestely silti hyväksyttiin liiketoimintasiirroksi.

KHO 2015:156. *Aravayhtiö A Oy kuuluu A-konserniin ja omisti noin 5 000 asuinhuoneistoa ja liiketiloja. A Oy:n tarkoituksena on osittaisjakautumisen avulla siirtää yksi kiinteistö B Oy:lle. Vastikkeeksi saadut B Oy:n osakkeet siirtyisivät konsernin emoyhtiön, A-Yhtymä Oy:n, omistukseen. Ennen osittaisjakautumista kiinteistö muutettaisiin asunto-osakeyhtiöksi huoneistojen myynnin mahdollistamiseksi. Kiinteistön lisäksi siirrettäisiin kiinteistöön ja huoneistoon kohdistuvat saamiset ja velat sekä rahavaroja noin 50 000 euroa sisältäen vuokratuudet. Osittaisjakautumisen jälkeen vuokratulot kanavoituvat konsernin emoyhtiölle A-Yhtymä Oy:lle huoneiston hallintaan oikeuttavien osakkeiden omistuksen mukaisesti. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A Oy:n vuokraustoiminnan laajuus huomioon ottaen, siirrettävää kiinteistöä voidaan pitää itsenäisesti toimeentulevana taloudellisena yksikkönä⁷⁵. Lisäksi kyseinen menettely kiinteistöjen luovutuksen mahdollistamiseksi nähtiin perustelluksi tässä tapauksessa. Ennakkoratkaisu verovuosille 2013 ja 2014.*

Alemmissa oikeusasteissa yhden kiinteistön ei katsottu muodostavan liiketoimintakokonaisuutta sekä järjestelyn tavoitetta (huoneistojen myynnin mahdollistaminen) ei pidetty yritysjärjestelydirektiivin mukaisena. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan on kui-

---

⁷⁵ vrt. KHO 23.2.2010 T 323, s. 34

tenkin selvää, että siirrettävän varallisuuden turvin B Oy kykenee toimimaan itsenäisesti. Näin ollen asiassa ei ollut merkitystä sillä, että B Oy ei saisi vuokratuottoja. EUT:n ratkaisukäytännön mukaisesti toiminnallisen ulottuvuuden olemassa olo oli ratkaisevasa asemassa. Ratkaisusta on olennaista huomata lausunnot ”tässä tapauksessa perustelua” ja ”toiminnan laajuus huomioon ottaen”. Yksittäiset tekijät ovat vaikuttaneet järjestelyn ratkaisuun.

Kaksi edellä olevaa oikeustapausta käsittelivät konsernitilanteita, joiden voidaan olevan poikkeuksellisia yksittäisiin yhtiöihin nähden. Yksittäisen kiinteistön siirto on hyväksytty myös yhden yhtiön tekemässä liiketoimintasiirrossa, joten tilanne on mahdollinen niin konsernissa kuin yksittäisessä yhtiössä liiketoimintakokonaisuuden löytyessä⁷⁶. Kyseissä ratkaisussa olennaisena tekijänä oli laaja vuokraus- ja kehitystoiminta. Näin ollen yksittäisen toimitilan siirtäminen ei oletettavasti muodosta liiketoimintakokonaisuutta vaan siirto luokitellaan yksittäisen varallisuuserän siirroksi.

Verohallinnon ohjeen mukaan konsernirakenteissa laajan kiinteistöomaisuuden keskittämisen voidaan katsoa tukevan liiketoimintakokonaisuusedellytyksien täyttymistä⁷⁷. Oikeuskäytännön pohjalta voidaan todeta, että laaja toiminnallinen kokonaisuus ja järjestelyn kokonaisvaltaiset liiketoiminnalliset tavoitteet ovat johtaneet EVL 52 d §:n soveltamiseen. Täten kiinteistöomistuksen keskittäminen konsernissa on hyväksytty tavoite liiketoimintasiirrolle, ja kiinteistöt voidaan yleensä katsoa omaksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi konserneissa⁷⁸. Ratkaisu KVL 1996/346 osoittaa, että kiinteistö voidaan jättää myös siirron ulkopuolelle, mikäli sen katsotaan palvelevan konsernin kiinteistöomaisuuden keskittämistä.

KVL 1996/346. A Oy omisti n. 9 000 neliömetrin suuruisen teollisuusrakennuksen, jossa se harjoitti teollista valmistustoimintaa. A Oy:n tarkoituksena oli siirtää teollinen valmistustoiminta liiketoimintasiirtona A-konsernin toiselle yhtiölle kiinteistöä lukuun ottamatta, sillä rakennuksen ilmoitettiin olevan liian suuri siirtyvään liiketoimintaan nähden. A Oy:n emoyhtiön omistuksessa on myös A-konsernin liiketoiminnan käytössä oleva teollisuusrakennus. Liiketoimintasiirron katsottiin palvelevan myös konsernin kiinteistöomistuksen keskittämistä, jolloin teollisuuskiinteistön ei katsottu kohdistuvan siirrettävään liiketoimintakokonai-

---

⁷⁶ ks. KVL 2011/57

⁷⁷ Verohallinto 2016: luku 4.4.2

⁷⁸ Vänskä 2012: 287

suuteen siten kuin EVL 52 d §:ssä tarkoitetaan. Yritysjärjestelyyn voitiin soveltaa EVL 52 d §:n säännöstä. Verovuosi 1997.

Tapauksen ratkaisevana tekijänä oli kiinteistöomistuksen keskittäminen. Kun emoyhtiö omisti toisen koko konsernin käytössä olevan teollisuusrakennuksen, liiketoimintasiirron jälkeen emoyhtiöön muodostui oma liiketoimintayksikkö. Tästä ratkaisusta on nähtävissä konsernitilanteiden poikkeuksellinen ratkaisutoiminta. Liiketoimintasiirron säännöksen mukaan tulee siirtää kaikki liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varat. Kyseisessä ratkaisussa ei kuitenkaan velvoitettu siirtämään pääasiallisesti siirrettävän toiminnan käytössä olevaa kiinteistöä. A Oy:n käyttöosuus kiinteistöä oli 80 % eli yli puolet. Konsernin strategisten tavoitteiden tukeminen nähtiin kuitenkin olennaisempana tekijänä kuin kiinteistön sisällyttäminen liiketoimintakokonaisuuteen.

3.2.4 Kunnan liiketoiminnan yhtiöittäminen

EU-komission 14.4.2010 lähettämän kirjelmän pohjalta valtion liikelaitoksista annettua lakia ja kuntalakia muutettiin. Komission näkemyksen mukaan oikeudellisesta asemasta johtuvaa konkurssiin liittyvän liiketaloudellisen riskin puuttumista voidaan pitää kunnallisille liikelaitoksille myönnettynä valtiontakauksena. Lisäksi kunnille kohdistettu vapaus yhtiö-, kiinteistö- ja pääomaverosta katsottiin valikoiviksi ja EU-valtioletuksinä vastaisiksi. Valtion liikelaitoksista annettua lakia muutettiin niin, että valtion liikelaitosta ei voida perustaa tuottamaan palveluja valtion ulkopuolisille tahoille. Kuntalakiin tehtiin lisäys, jonka mukaan kunnan tulisi antaa kilpailutilanteessa markkinoilla hoidettavat tehtävät osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Kunnille syntyi yhtiöittämisvelvollisuus. Yhtiöittämisen kohteena olivat muun muassa kuntien harjoittama satama- ja energialiiketoiminta.⁷⁹

Toiminnallinen kokonaisuus voidaan yhtiöittää joko liiketoimintasiirtona tai osittaisjakautumisena. Osittaisjakautumisessa siirrettävä kokonaisuus ”irtoaa” siirtävästä yhtiöstä kokonaan ja siirtävän yhtiön omistajista tulee vastaanottavan yhtiön omistajia. Kun kunnallinen liikelaitos on kiinteä osa kuntaa eikä sitä voi siitä edellä mainitulla tavalla erottaa, liiketoimintasiirto on ainoa keino kunnallisen liikelaitoksen yhtiöittämiseen veroneutraalisti. Liiketoimintasiirron hyödyntämiseen liittyy myös varainsiirtoverovapaus. Mikäli EVL 52 d §:n säännökset tulevat sovelletuksi ja liiketoimintasiirto luovute-

---

⁷⁹ Järvenoja 2014 b: 63–64

taan toimintaa jatkamaan perustetulle yhteisölle, yhtiöittämisestä ei aiheudu mitään verokustannuksia.⁸⁰

Tutkielmassa on jo aiemmin todettu, että kunnan toimintaan voidaan lähtökohtaisesti soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevaa säännöstä TVL-statuksesta huolimatta. Liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä ei sovelleta kuitenkaan suoraan kaikkiin TVL-yhteisöihin. Mikäli liiketoimintasiirrolla aiotaan siirtää toimintaa, josta yhteisö ei ole TVL:n mukaan velvollinen suorittamaan veroa, tapaukseen ei sovelleta EVL 52 d §:n säännöksiä.

***KHO 2014:29.** Kunta harjoittaa kiinteistö – ja vuokraustoimintaa omalla alueellaan. Kunnan tarkoituksena on ensiksi jakautumisen avulla yhtiöittää kiinteistö – ja vuokraustoiminta. Ensimmäisen vaiheen jälkeen kunnalle muodostuisi viisi tytäryhtiötä, jotka kunta aikoo siirtää liiketoimintasiirrolla uuteen perustettavaan yhtiöön. TVL 21.4 §:n mukaan kunta ei ole verovelvollinen omalla alueellaan harjoittamansa elinkeinotoiminnan tulosta eikä omalla alueellaan sijaitsevan kiinteistön tuottamasta tulosta. Yritysjärjestelydirektiivissä edellytetään, että direktiivissä tarkoitettu yhtiö on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan yhteisöjen tuloveroa. Tähän rajaukseen vedoten korkein hallinto-oikeus totesi, että liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä ei tule soveltaa kunnan verovapaaseen toimintaan. Järjestelyyn ei sovellettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:n säännöksiä. Ennakkoratkaisu.*

Korkein hallinto-oikeus totesi perusteluissa, että asiassa ei ole merkitystä sillä, vaikka kunta olisi verovelvollinen jostakin muusta toiminnasta. Vain siirrettävän toiminnan TVL:n mukaisella kohtelulla on merkitystä. Kun kyseiseen järjestelyyn ei sovelleta liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä, korkein hallinto-oikeus ei ottanut kantaa liiketoimintasiirron muiden edellytysten toteutumiseen. Päätöstä on kritisoitu erityisesti siksi, että ratkaisu pohjautui direktiivin tulkintavaikutukseen⁸¹. Koska Suomen kansallisessa lainsäädännössä on laajennettu liiketoimintasiirron soveltamisala myös TVL-yhteisöihin, ei kansallista säännöstä voida tulkita direktiivimyönteisesti. Tämän lisäksi on tähdenetty, että kunta ei ole kokonaan vapautettu tuloverosta, jolloin KHO:n perusteluissa vedottu direktiivin 3 kohta (yhtiö on ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollinen maksamaan yhteisöjen tuloveroa) täyttyy. Perusteluista on siis vedettävä se

---

⁸⁰ Järvenoja 2014 b: 68–69

⁸¹ Järvenoja 2014 b: 75–77

johtopäätös, etteivät ne estä kaikissa tilanteissa EVL 52 d §:n soveltamista kunnallisen liikelaitoksen yhtiöittämiseen.

Ja näin onkin tapahtunut. EVL 52 d §:n säännöstä sovellettiin KHO:n vuosikirjaratkaisussa KHO 2014:184. A:n kunta haki ennakkoratkaisua liiketoimintasiirrolla järjestettävään satamaliiketoiminnan yhtiöittämiseen.

***KHO 2014:184.** A:n kunta aikoo siirtää liiketoimintasiirtona satamaliiketoiminnan varoineen ja velkoineen uuteen perustettavaan yhtiöön. Varoihin sisältyy koneita ja kalustoja, mutta maapohja jää kunnan omistukseen. Maapohjan jättäminen kunnalle tukee A:n kunnan kiinteistöstrategiaa. Koska A:n kunta on tuloverolain nojalla kotimainen yhteisö ja satamaliikelaitoksen harjoittama toiminta on liiketoimintaa, kunnan satama liikelaitoksen toiminnan yhtiöittämiseen voidaan soveltaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:n säännöksiä. Asia palautettiin keskusverolautakunnalle sen ratkaisemiseksi, muodostivatko siirrettävät varat, velat ja varaukset liiketoimintakokonaisuuden. Ennakkoratkaisu.*

Keskusverolautakunta oli antanut järjestelyyn kielteisen päätöksen. Keskusverolautakunta perusteli näkemystään sillä, että A:n kunta ei ole verovelvollinen hakemuksessa tarkoitettusta toiminnasta. A:n kunta harjoittaa elinkeinotoimintaa omalla alueellaan, jolloin se ei ole velvollinen maksamaan tästä toiminnasta tuloveroa. Perusteluissa viitattiin myös KHO 2014:29 ratkaisuun ja yritysjärjestelydirektiivin tulkintavaikutukseen. Korkein hallinto-oikeus viittaa perusteluissa niin ikään edellä mainittuun tapaukseen, ja toteaa esillä olevan tilanteen olevan erilainen. Ratkaisussa KHO 2014:29 ei ollut kyse kunnan harjoittamasta liiketoiminnasta, jolloin siirrettävään toimintaan ei sovellettu EVL:n säännöksiä. Nyt kyseessä olevassa tapauksessa on kyse kunnan liikelaitoksena harjoittamasta satamatoiminnasta. Korkein hallinto-oikeus ei siis ottanut kantaa siihen, että kunta ei ole velvollinen maksamaan tuloveroa satamaliiketoiminnastaan. Tapauksessa oli merkittävää se, että siirron kohteena oli kunnan harjoittama liiketoiminta, satamatoiminta. Koska keskusverolautakunta ei ollut ottanut kantaa liiketoimintakokonaisuuden muodostumiseen, korkein hallinto-oikeus palautti asian käsittelyn tältä osin keskusverolautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Kuntien hakemia julkaistuja ennakkoratkaisuja yhtiöittämisvelvollisuuden täyttämiseksi liiketoimintasiirrolla löytyy vielä kaksi muuta. Molemmissa ratkaisuissa KVL on antanut kielteisen päätöksen, ja perustelut pohjautuvat edellä esitettyjen tapauksien mukaan

siirrettävän toiminnan verottomuuteen.⁸² Ratkaisuihin haettiin muutosta KHO:sta. Toisessa tapauksessa⁸³ KHO kumosi KVL:n ratkaisun, ja palautti asian käsittelyn liiketoimintakokonaisuuden muodostumisen selvittämiseksi, toisen tapauksen valituskirjelmä ei saapunut valitusajan sisällä KHO:n ja asiaa ei sen vuoksi käsitelty⁸⁴.

Yhtiöittämisvelvoitteen myötä kunnat eivät voi enää jatkossa perustaa liikelaitoksia tuottamaan palveluita kunnan ulkopuolisille tahoille. Ennen lain muutosta toiminnassa olleet kyseenomaiset liikelaitokset tuli yhtiöittää vuoden 2014 loppuun mennessä. Vaikka yhtiöittämisvelvollisuus on tullut jo laittaa toteen, ennakkoratkaisut antavat arvokasta tietoa myös tulevia järjestelyjä ajatellen. Korkeimman hallinto-oikeuden kanta näyttää olevan se, että kuntien toteuttamaan yhtiöittämiseen ei voida soveltaa liiketoimintasiirron säännöksiä, mikäli siirrettävä toiminta ei ole kunnan harjoittamaa liiketoimintaa.

3.2.5 Lainsäädännön vaikutus

Liiketoimintakokonaisuuden muodostumisen arvioinnissa on otettu huomioon muun lainsäädännön tuottamat velvoitteet. Sähkömarkkinalaki edellyttää sähköverkkotoiminnan oikeudellista eriyttämistä, jos verkonhaltija toimii osana sähköntuotantoa tai sähkönmyyntiä harjoittavaa yritystä. Ratkaisuissa KVL 2011/63 ja KVL 2006/36 voimassa olleet järjestelyt eivät täyttäneet sähkömarkkinalain vaatimusta, jonka vuoksi hakijat aikoiivat eriyttää sähköliiketoiminnan liiketoimintasiirrolla. Molemmissa ratkaisuissa menettely hyväksyttiin ja perusteluissa korostettiin sähkömarkkinalain vaatimuksia järjestelyn taustalla.

3.3 Siirtyvät varat ja velat

Liiketoimintakokonaisuus muodostuu varojen, velkojen ja varausten kokonaisuudesta. EVL 52 d §:ssa todetaan, että siirtävän yhtiön tulee luovuttaa liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varat, siirtyviin varoihin kohdistuvat velat ja siirtyvään toimintaan kohdistuvat varaukset. Liiketoimintasiirrossa voidaan siirtää vain sellaisia varoja, jotka kohdistuvat kyseiseen liiketoimintakokonaisuuteen ja vastaavasti kaikki kyseiseen liiketoimintakokonaisuuteen kuuluvat varat tulee siirtää.⁸⁵

---

⁸² KVL:2014/24 ja KVL:2014/8

⁸³ KHO 19.12.2014/3982

⁸⁴ KHO 19.12.2014/3981

⁸⁵ Immonen 2015: 353

Hallituksen esityksen mukaisesti varoihin katsotaan kuuluvan irtain ja kiinteä käyttöomaisuus sekä muut toiminnan ylläpitämiseksi tarpeen olevat aineelliset ja aineettomat hyödykkeet. Liiketoimintakokonaisuuteen kuuluvat kaikki aineelliset ja aineettomat tuotantotehtävät, jotka ovat tarpeen toiminnan toteuttamiseksi. Säännöstä ei sovelleta tilanteeseen, jossa varojen siirretään ilman liiketoiminnan siirtämistä.⁸⁶

Verohallinnon ohjeessa esitetään siirrettävien varojen ja velkojen osalta puntarointia pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan. Jos omaisuuserä on useamman liiketoimintakokonaisuuden käytössä, tulee tämä erä siirtää ainoastaan, mikäli se palvelee pääasiallisesti siirrettävää kokonaisuutta. Yhtiöllä voi olla myös omaisuutta, joka on vaikeasti eroteltavissa. Mikäli omaisuus ei ole luontevasti pilkottavissa osiin, voidaan omaisuuserä jättää liiketoimintasiirron yhteydessä siirtämättä. Tällaisessa tilanteessa omaisuuserän merkityksen suhteessa järjestelyyn täytyy olla vähäinen.⁸⁷ Tämä pääasiallisen käyttötarkoituksen kriteeri on toteutunut myös seuraavassa KVL 2008/32 ratkaisussa

KVL 2008/32. Keskusverolautakunnalta haettiin ratkaisua tilanteeseen, jossa yleishyödyllinen säätiö aikoi siirtää kuntoutus- ja sairaalatoiminnan liiketoimintasiirtona joko yhdelle tai kahdelle osakeyhtiölle. Siirrosta aiottiin jättää pois toiminnossa tarvittavat toimitilat, jotka sijaitsivat samassa kiinteistössä säätiölle jäävien toimintojen kanssa ja toimintoihin liittyvät informaatioteknologiapalvelut (IT-infra). IT-infran katsottiin olevan olennainen osa siirrettäviä toimintoja, jolloin tilanteeseen ei sovellettu liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä.

Ratkaisuun haettiin muutosta, mutta KHO pidatti KVL päätöksen. KVL ei pitänyt siirrettävän toiminnan olennaisena osana toimitiloja, jotka päätettiin jättää siirtävään yhtiöön. Ainoastaan IT-infraa pidettiin olennaisena osana liiketoimintakokonaisuutta. Vaikka toimitiloja voidaan yleisesti ottaen pitää olennaisena osana toiminnan harjoittamista eli liiketoimintakokonaisuutta, tapauksessa toimitilat sijaitsivat samassa kiinteistössä säätiölle jäävien toimintojen kanssa. Kiinteistö oli pääasiallisesti muiden liiketoimintakokonaisuuksien käytössä, jolloin se voitiin jättää siirron ulkopuolelle.⁸⁸

Tytäryhtiön osakkeet luokitellaan siirrettäviksi varoiksi, jos ne liittyvät siirrettävään toimintaan. Tytäryhtiön osakkeet voivat muodostaa myös yksinään liiketoimintakokonaisuuden.

---

⁸⁶ HE 247/2006: 7

⁸⁷ Verohallinto 2016: luku 4.5

⁸⁸ vrt. KVL 1996/346 s. 36

KVL 1997/185. Ennakkoratkaisussa ulkomaiset tytäryhtiö osakkeet voitiin jättää liiketoimintasiirron ulkopuolelle. A Oy harjoitti koneiden valmistustoimintaa Suomessa ja omisti myös ulkomaisia tuotanto – ja myyntiyhtiöitä. A Oy:n tarkoituksena oli yhtiöittää Suomen tuotanto – ja myyntitoiminnot omiin yhtiöihinsä, jonka jälkeen A Oy toimi ns. konsernielinyhtiönä. Kun A-alakonsernin johto keskitettiin siirtävään yhtiöön, ulkomaisten tytäryhtiöiden ei katsottu liittyvän siirrettäviin liiketoimintakokonaisuuksiin. Verovuosi 1997 ja 1998.

Tapauksessa eriytettiin vain Suomen tuotanto – ja myyntitoiminta, ja johto keskitettiin A Oy:n, josta siirron jälkeen muodostui konsernielinyhtiö. Näin ollen ulkomaiset tuotanto – ja myyntiyhtiöt voitiin perustellusti jättää siirron ulkopuolelle.

KVL 1996/110. Ratkaisussa Keskusverolautakunta katsoi, että tytäryhtiön osakkeet kuuluivat siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen. Kansainvälisen konsernin suomalainen emoyhtiö A Oy harjoitti X-teollisuusryhmään kuuluvaa toimintaa itse ja suoraan omistettujen tytäryhtiöiden sekä eri maihin perustettujen holdingyhtiöiden kautta. Jos A Oy siirtää X-teollisuusryhmään kuuluvat varat, jotka käsittävät A Oy:n itse harjoittaman X-toiminnan ja kaksi suomalaista ja viisi ulkomaista X-toimintaa harjoittavaa suoraan omistettua tytäryhtiötä ja velat, järjestelyyn voitiin soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä. Verovuosi 1996 ja 1997.

KHO 2010:9. A Oy harjoittaa tuotannollista valmistustoimintaa ja omistaa B Oy:n, joka harjoittaa tästä toiminnasta erillistä toimintaa. A Oy:n tarkoituksena oli siirtää pelkästään B Oy:n osakekanta osittaisjakautumisena. Siirrettävään kokonaisuuteen ei liittynyt muita varoja tai vastuita. Koska B Oy:n harjoittama toiminta muodosti A Oy:n muusta liiketoiminnasta erillisen omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön, B Oy:n osakekannan katsottiin muodostavan liiketoimintakokonaisuuden. Järjestelyyn sovellettiin osittaisjakautumista koskevaa säännöstä. Ennakkoratkaisu vuosille 2008 ja 2009. Äänestys 3-2.

Ratkaisussa KHO 2010:9 eri mieltä olleiden jäsenten mukaan tapauksessa siirrettiin vain yksittäinen omaisuuserä, jolloin liiketoimintakokonaisuus ei muodostu. Ennakkoratkaisuhakemuksessa on kuitenkin esitetty, että A Oy:llä ei ole siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen liittyviä varoja tai velkoja. Näin ollen siirrettävä erä on käytännössä ollut yksittäinen omaisuuserä, mutta joka on harjoittanut aktiivista toimintaa.

Myyntisaamiset tulee siirtää, jos ne liittyvät siirrettävään toimintaan. Jos saaminen on sopimusten perusteella siirtokelvoton, tulee siirtävän ja vastaanottavan yhtiön välille muodostaa keskinäiset saamiset eli tehdä *inter partes* – siirto. Keskinäisten saamisten tulee vastata ehdoiltaan olemassa olevien myyntisaamisten ehtoja.⁸⁹ **Rahoitusomaisuus** on puolestaan haastava erä siinä suhteessa, että varat eivät varsinaisesti liity siirrettävään toimintaan⁹⁰. Kun varat on ansaittu ennen siirtoa, ei niillä nähdä kytköstä liiketoimintakokonaisuuteen. Tämän lisäksi rahoitusomaisuuden siirto voidaan nähdä merkkinä siitä, että siirrettävä kokonaisuus ei ole itsenäiseen toimintaan kykenevä taloudellinen yksikkö. On kuitenkin aloja, joissa osaaminen ja yrityksen ”varallisuus” on henkilöstön osaamisessa. Siirrettäessä lähinnä vain henkilöstöä ja tarvittava kalusto toimintamahdollisuudet uudessa yhtiössä ilman rahavaroja ovat käytännössä olemattomat. Oikeuskäytännössä on hyväksytty 2–3 kuukauden käyttö pääomaa vastaava siirto⁹¹. Verohallinnon ohjeessa kuitenkin painotetaan tapauskohtaista harkintaa, joten jokaisessa tapauksessa kolmen kuukauden käyttö pääomaa vastaava rahasiirto ei välttämättä hyväksytä⁹². Jos rahoitusomaisuutta ei voida jakaa toiminnan perusteella, jako voidaan tehdä liikevaihdon perusteella⁹³.

Yrityksellä voi olla taseessaan **liikearvoa** aikaisemman fuusion tai yrityskaupan perusteella. Mikäli siirrettävään toimintaan kohdistuu liikearvoa, liikearvoerä tulee sisällyttää siirrettäviin eriin. Itse kehitettyä liikearvoa ei voi kirjata taseeseen. Liiketoimintasiirron yhteydessä vastaanottava yhtiö voi kuitenkin kirjata liikearvon taseeseen, jos edellytykset kirjaamiselle täyttyvät. Koska liiketoimintasiirrossa noudatetaan jatkuvuusperiaatetta, vastaanottava yhtiö ei kuitenkaan saa tehdä liikearvosta verotuksessa kulukirjauksia. Poistot tehdään samoista arvoista, kuin ne olisi tehty siirtävän yhtiön verotuksessa.⁹⁴

Velkojen osalta tilanne on haastavampi. Velkoja voi nimittäin kieltäytyä siirtämästä velkaa edelleen. Tämän vuoksi liiketoimintasiirroissa on muodostunut tyypilliseksi järjestelytavaksi siirtää velat osapuolten kesken, *inter partes*. *Inter partes* – siirto ei kuitenkaan muuta tilannetta suhteessa velkojaan. Siirtävä yhtiö on edelleen vastuussa velasta, mikäli vastaanottava yhtiö ei huolehdi maksuvelvoitteistaan. Solmittaessa keskinäinen velkasuhde siirtävän yhtiön tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitettävä selvitys vastuusuhteista, jotta yhtiön taloudellisesta asemasta annetaan oikea ja riittävä kuva.⁹⁵

⁸⁹ Verohallinto 2016: luku 4.5.3

⁹⁰ Immonen 2015: 359

⁹¹ ks. KVL:1996/80, KVL 1997/185, KVL 1999/51 (ei julk.)

⁹² Verohallinto 2016: luku 4.5.4

⁹³ Immonen 2015: 362

⁹⁴ Immonen 2015: 364–365

⁹⁵ Immonen 2015: 360–361

Toisena haasteena ovat **yleiseksi rahoitukseksi otetut velat**. Yleisvelasta ei voi suoraan osoittaa sitä osaa, joka kohdentuu siirrettyyn liiketoimintakokonaisuuteen. On kuitenkin selvää, että velkaa on otettu myös kyseisen liiketoimintakokonaisuuden harjoittamiseen, joten yleisvelkaa ei voida jättää kokonaan siirtämättä. Oikeuskäytännössä on hyväksytty yleisvelkojen siirtäminen suhteessa siirrettyyn omaisuuteen.

KVL 1996/110. Järjestelyyn sovellettiin liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä, kun yleistä rahoitusta varten otetuista pitkäaikaisista veloista siirrettiin määrä, joka vastasi siirtyvän käyttöomaisuuden ja muun pitkäaikaisen omaisuuden suhdetta koko käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisen omaisuuden siirtohetken tase-arvosta. Siirtävän ja vastaanottavan yhtiön välille muodostettiin keskinäinen laina yleistä rahoitusta varten otetuista pitkäaikaisista veloista.

Samanlaista siirtosuhteen käyttämistä voidaan hyödyntää **ostovelkojen** siirtämiseen. Tapauksessa KVL 1996/39 hyväksyttiin ostovelkojen osittaminen varojen suhteellisen osuuden mukaan ja inter partes – siirto, kun velkasuhde muodostettiin keskimääräisten lainaehtojujen mukaisesti.

KVL 1996/39. A Oy aikoi tehdä liiketoimintasiirron B Oy:n. Kohdistamattomista pitkäaikaisista lainoista siirrettiin määrä, joka vastasi siirrettävien varojen osuutta emoyhtiön taseen loppusummasta. Tästä yleisvelasta muodostettiin A Oy:n ja B Oy:n välille keskinäinen laina, joka lainehdoiltaan vastasi A Oy:n lainojen keskimääräisiä lainaehdojuja. Tapaukseen sovellettiin liiketoimintasiirtoa koskevaa säännöstä. Jos kaikki myyntisaamiset ja ostovelat jätettäisiin siirtämättä, siirtoon ei sovellettaisi EVL 52 d §:ää.

Ennakkoratkaisun perusteluissa todettiin vielä, että jos keskinäisen lainan määrä ja ehdot perustuivat keskinäiseen sopimukseen, toiminnan siirtoon ei sovellettaisi edellä mainittua lainkohtaa. On siis tärkeää laatia keskinäinen velkasuhde samoin ehdoin kuin siirrettävä laina on otettu.

Toimintaan liittyvinä velkoina on yleensä pidetty palkkavelkojuja, lomarahavelkojuja ja työeläkevakuutusmaksuvelkojuja. Kone- tai laiteinvestointeihin tai toimitilojen ostoa varten hankitut velat liittyvät yleensä siirtyviin varoihin. Verovelosta ennakonpidätys-, sosiaaliturvamaksu- ja arvonnlisäverovelat tulee siirtää. Maksuunpanemattomat tulove-

rovelat eivät ole siirtokelpoisia. Maksuunpannut tuloverovelat siirretään siirrettyjen varojen suhteessa.⁹⁶

Edellä käsitellyt tapaukset osoittavat, että liiketoimintakokonaisuuteen kuuluvien varojen ja velkojen kohdentaminen ei ole aina yksinkertaista. Erityisesti velkojen inter partes – siirrot voivat muodostua järjestelyn jälkeen ongelmallisiksi. Keskinäinen velkasuhde on aina keinotekoinen järjestely, jossa siirtävä yhtiö ei vapaudu velkavastuustaan velkojaan nähden. Mikäli siirrettyä velkaa ei vastaanottavan yhtiön taholta makseta, lankeaa maksuvelvollisuus siirtävälle yhtiölle.⁹⁷ Siirrettävien varojen ja velkojen tarkka selvittäminen, ehkä ennakkoratkaisuun tukeutumalla, on kuitenkin EVL 52 d §:n säännöksen soveltamisen edellytyksenä. Varojen tai velkojen yli – tai aliallokointi voi johtaa myös muiden liiketoimintasiirron edellytysten kumoutumiseen. Velkojen ylliallokoinnin on katsottu loukkaavan käteisvastikekieltoa⁹⁸. Suositeltavaa onkin, että varojen ja velkojen allokointiin johtaneet periaatteet dokumentoidaan tarkoin.

3.4 Siirrettävän omaisuuden hinnoittelu ja poistopohja

Kun liiketoimintakokonaisuus on määritetty varoineen ja velkoineen, seuraavana mielenkiinnon kohteena on siirtohinnan määräytyminen. Hinnoittelu perustuu luvussa 2.3. käsitelyyn jatkuvuuteen, jonka mukaan omaisuuden arvo siirtyy verotuksessa siirtävältä yhtiöltä samoista arvoista vastaanottavaan yhtiöön. Siirtävälle yhtiölle ei muodostu liiketoimintasiirrosta verotettavaa tuloa. Vuodesta 2009 alkaen liiketoimintasiirto on ollut mahdollinen kirjanpidossa käyvästä arvoista, mutta tällä ei ole vaikutusta omaisuuden hinnoitteluun verotuksessa.⁹⁹

Siirtävän yhtiön verotuksessa luovutetun omaisuuden luovutushinnaksi luetaan omaisuuden verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa. Siirtävän yhtiön verotuksessa omaisuuden arvoksi jää siirron jälkeen 0, jolloin verotettavaa tuloa ei synny. Kyseessä on poikkeus yleisestä apporttiomaisuuden arvostusperiaatteesta, jonka mukaan omaisuus arvostetaan käypään arvoon.¹⁰⁰

---

⁹⁶ Immonen 2015: 361–362

⁹⁷ Immonen 2015: 360–361

⁹⁸ Karsio ym. 2012: 209

⁹⁹ Immonen 2015: 363

¹⁰⁰ Immonen 2015: 363–364

Jatkuvuusperiaatetta noudattaen vastaanottavan yhtiön verotuksessa siirtyvän omaisuuden vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi luetaan siirtävän yhtiön veronalainen luovutushinta. Vaikka liiketoimintasiirto toteutettaisiin käyvistä arvoista, menettelyllä ei ole korottavaa vaikutusta verotuksen poistopohjaan. Vastaanottava yhtiö saa tehdä poistot sekä muihin vähennyskelpoisiin menoihin kohdistuvat vähennykset samoista arvoista kuin ne olisi tehty siirtävän yhtiön verotuksessa. Yhtäläillä varoihin kohdistuvat EVL 5 a §:n mukaiset oikaisuerät ja toimintaan kohdistuvat varaukset luetaan vastaanottavan yhtiön verotuksessa veronalaiseksi tuloksi kuin ne olisi luettu siirtävän yhtiön verotuksessa. Myös poistoero ja hyllypoistot siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle.¹⁰¹ Yritysjärjestelydirektiivi edellyttää uusien poisto-, voitto- ja tappiolaskelmien tekemisen siirretyistä varoista ja vastuista niiden sääntöjen mukaisesti, joita olisi sovellettu siirtävään yhtiöön ilman yritysjärjestelyn toteuttamista¹⁰². Vastaanottavan yhtiön tulee seurata siirretyn omaisuuden poistopohjaa erillään jo aiemmin omistetusta omaisuudesta.

3.5 Varaukset ja tappiot

Varauksien osalta noudatetaan jatkuvuusperiaatetta, jolloin ne tuloutuvat vastaanottavassa yhtiössä eikä siirtohetkellä. Siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varaukset siirtyvät vastaanottavaan yhtiöön.¹⁰³ Siirrettävään toimintaan liittyviä varauksia ovat jälleenhankintavarauus, takuuvaraus, luottotappiovaraus ja asuintalovarauus¹⁰⁴. Yleisvarauksia ei lähtökohtaisesti voida siirtää, sillä niiden kohdentaminen tiettyyn liiketoimintakokonaisuuteen on haastavaa¹⁰⁵. KHO:n ratkaisussa 1996-B-511 siirtymävarauksen katsottiin kuitenkin kohdistuvan siirtyvään liiketoimintaan, ja varaus siirrettiin. Vaikka siirtymävaraus on sittemmin kumottu, ohjaa ratkaisu arvioimaan myös yleisvarauksen luonnetta liiketoimintasiirrossa.

Liiketoimintasiirrossa siirtävä yhtiö ei purkaudu vaan jää joko harjoittamaan yritykseen jäänyttä liiketoimintaa tai toimimaan holdingyhtiönä. Tästä johtuen tappiot eivät siirry vastaanottavalle yhtiölle. Siirtävä kuin myös vastaanottava yhtiö voi kuitenkin menettää tappioiden vähennysoikeuden välittömän tai välillisen omistajanvaihdoksen seurauksena.¹⁰⁶ Kun liiketoimintasiirrossa vastikkeena käytetään ainoastaan osakkeita, saattaa yri-

---

¹⁰¹ Immonen 2015: 364

¹⁰² Myrsky & Malmgrén 2014: 430

¹⁰³ Karsio ym. 2012: 212

¹⁰⁴ Verohallinto 2016: luku 4.5.6.

¹⁰⁵ Karsio ym. 2012: 213

¹⁰⁶ Karsio ym. 2012: 213

tyksen osakkeista yli puolet vaihtaa omistajaa (välitön omistajanvaihdos) tai tappiota tuottaneen yhtiön omistajayhtiön, jonka omistusosuus on vähintään 20 %, osakkeista yli puolet vaihtaa omistajaa (välillinen omistajanvaihdos)¹⁰⁷. Jos esimerkiksi liiketoimintasiirtoon kuuluu tytäryhtiön osakkeet, tytäryhtiön omistaja vaihtuu ja tappioiden käyttöoikeus lähtökohtaisesti menetetään. Vastaanottava yhtiö voi menettää omien tappioiden vähennysoikeuden, mikäli se on toiminut jo ennen liiketoimintasiirtoa ja siirron yhteydessä luovuttaa yli puolet osakkeistaan vastikkeena. Verohallinto voi myöntää poikkeusluvan tappioiden käyttämiseen, ja liiketoimintasiirto on yleensä oikeuttanut poikkeusluvan saamiseen. Vaikka liiketoimintasiirrossa on sallittua antaa vastikkeena erilaisia osakkeita, tällä ei pystytä kiertämään omistajanvaihdoksen toteutumista. Omistus lasketaan osakkeiden lukumäärän perusteella, jolloin esimerkiksi äänivallan vaihtumisella ei ole merkitystä.

3.6 Vastike

Liiketoimintasiirrossa vastikkeena voidaan käyttää vain osakkeita. Osakkeet voivat olla vastaanottavan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita tai uusia osakkeita. Myös omien osakkeiden ja uusien osakkeiden yhtäaikainen käyttäminen vastikkeena on sallittua. Toisin kuin sulautumisessa, jakautumisessa ja osakevaihdossa, rahavastikkeen antaminen on kiellettyä. Rahavastikekiellon kiertämiseksi on tulkittu myös vastikkeen osittainen kattaminen pääomallainalla ratkaisussa KVL 1998/108. Liiketoimintasiirron jälkeen tytäryhtiöön voidaan tehdä rahasijoituksia, mutta rahoitusavun tarkoituksena tulee olla toiminnan edelleen kehittäminen. Mikäli rahoitusavulla varmistetaan tytäryhtiön liiketoiminnan elinvoimaisuutta, siirretty liiketoiminta ei ole ollut taloudellisesti omavarainen yksikkö, ja liiketoimintasiirron edellytykset eivät täyty.¹⁰⁸

Osakkeiden hankintameno lasketaan siirrettyjen varojen verotuksessa vähentämättä olevan määrän ja siirtyneiden velkojen ja varausten määrän erotuksesta. Siirrettävien varojen tulee olla suuremmat kuin niihin kohdistuvat velat ja varaukset, sillä verotuksessa osakkeiden hankintameno ei voi olla negatiivinen.¹⁰⁹

KHO 2001:3. A Oy aikoi siirtää liiketoimintasiirrolla osan liiketoiminnastaan B Oy:öön. Siirrettävien varojen kirjanpitoarvo oli 52 miljoonaa markkaa ja liike-

¹⁰⁷ Immonen 2015: 367–368, 121

¹⁰⁸ Immonen 2015: 366–367

¹⁰⁹ Verohallinto 2016: luku 4.2.

toimintaan liittyvien velkojen osuus 59 miljoonaa markkaa. Varojen ja velkojen kirjanpitoerotus aiottiin kirjata B Oy:ssa voittovarojen vähennykseksi, ja A Oy:llä osakkeiden hankintamenoksi 0 markkaa. Liiketoimintasiirron edellytyksien ei katsottu täyttyneen, kun vastikeosakkeiden hankintamenoksi tulisi negatiivinen arvo eikä menettelyä voida näin ollen hyväksyä verotuksessa. Ennakkoratkaisu. Verovuosi 2000 ja 2001.

Keskusverolautakunta oli antanut saman päätöksen kuin korkein hallinto-oikeus. KVL perusteli ratkaisuaan kuitenkin eri tavalla. KVL:n mukaan käteisvastikekieltoa rikottiin, kun siirrettävästä liiketoimintakokonaisuudesta muodostui negatiivinen. Siirtävä yhtiö vapautuisi niiden velkojen maksamisesta, jotka ylittävät siirrettävät varat. KHO ei perustellut ratkaisuaan tähän vedoten vaan antoi merkitystä osakkeiden negatiiviselle arvolle.

Uudemmassa hallinto-oikeuden ratkaisussa on käsitelty käteisvastikekieltoa suhteessa liiketoimintasiirron jälkeisiin toimiin. Säästöpankki haki ennakkoratkaisua tilanteeseen, jossa liiketoimintasiirron vastaanottava yhtiö palautti liiketoiminnan siirtäneelle varoja sijoitetun vapaan pääoman rahastosta.

***Itä-Suomen HAO 3.11.2014 14/5482/1.** X Säästöpankki aikoi siirtää koko liiketoimintansa liiketoimintasiirrolla toimintaa jatkamaan perustetulle säästöpankkiosakeyhtiölle. X Säästöpankki muutettaisiin liiketoimintasiirron yhteydessä säätiöksi (X Säästöpankkisäätiö). Järjestelyn seuraavassa vaiheessa säästöpankkiosakeyhtiön oli tarkoitus sulautua toisen säästöpankkiosakeyhtiön kanssa. Ennen sulautumista säästöpankkiosakeyhtiö palauttaisi liiketoimintasiirron yhteydessä muodostetusta sijoitetun vapaan pääoman rahastosta varoja X Säästöpankkisäätiölle. Palautettava varojen määrä on riippuvainen sulautumisessa siirrettävien varojen, velkojen ja varausten nettoarvosta. Kun otettiin huomioon, että palautettavien varojen määrä vahvistuu vasta liiketoimintasiirron ja sulautumisen välisenä aikana ja varojen palauttamisesta tullaan tekemään erillinen päätös, ei palautettavia varoja ole pidettävä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:ssa tarkoitettuna kiellettynä käteisvastikkeena.*

Hallinto-oikeus antoi ratkaisussa painoarvoa sille, että palautettavien varojen määrä ei ollut tiedossa liiketoimintasiirtoa toteutettaessa. Kun varojen palauttamiseen tehtäisiin erillinen päätös, jossa palauttamisen edellytykset ja määrä arvioidaan, kyseessä ei ollut kielletty käteisvastike.

Liiketoimintasiirron tapahtuessa yhdestä yhtiöstä uuteen perustettavaan yhtiöön on vastikeosakkeiden määrän arvioiminen yksinkertaista. Koska vastaanottavan yhtiön liiketoiminta koostuu pelkästään siirrettävästä liiketoiminnasta, siirtävä yhtiö saa vastikeosakkeita koko osakekannan verran. Siirtävästä yhtiöstä muodostuu vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. Liiketoimintasiirron järjestämiseen on kuitenkin eri tapoja; siirtäviä yhtiöitä on useampi kuin yksi tai vastaanottava yhtiö on jo olemassa oleva. Näissä tilanteissa herää kysymys siitä, missä suhteessa vastaanottava yhtiö antaa osakevastiketta siirtävälle yhtiölle tai missä suhteessa osakevastiketta annetaan suhteessa vastaanottavan yhtiön entisiin osakkeisiin¹¹⁰. Asiaa on käsitelty seuraavassa keskusverolautakunnan ratkaisussa.

***KVL 2001/94.** A Oyj omisti 40 % X Oy:n osakekannasta. A Oyj siirsi kaksi eri liiketoimintaansa liiketoimintasiirrolla toimintaa jatkavalle X Oy:lle. Vastikeosakkeiden määrä laskettiin siirrettävän liiketoiminnan ja vastaanottavan X Oy:n muun liiketoiminnan käypien arvojen mukaisessa suhteessa. Ennakkoratkaisu vuosille 2001 ja 2002.*

Keskusverolautakunnan ratkaisun mukaan ensiksi selvitetään liiketoimintojen käyvät arvot, jonka jälkeen lasketaan suhdeluku. Jos suhdeluvuksi saadaan esimerkiksi 1/5, vastikeosakkeita annetaan siirtävälle yhtiölle 1/5 koko osakekannasta. Mikäli siirtäviä yhtiöitä on useampia tai vastaanottava yhtiö on jo olemassa oleva, liiketoimintasiirron suorittaminen käyvistä arvoista helpottaisi vastikeosakkeiden määrän laskentaa. Käyvistä arvoista tehty siirto vaatii kuitenkin kirjanpitovelvolliselta erillistä kirjanpidon seurantaan verotuksessa hyväksyttävistä poistoista.

Vastikeosakkeen lajista ei ole säädetty EVL:sta. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä erilajisista osakkeista, jotka poikkeavat toisistaan oikeuksiltaan ja velvollisuuksiltaan. Yhtiössä voi olla esimerkiksi eri osakesarjoja, jotka tuottavat eri äänimäärän. Vastikeena voidaan siis käyttää erilajisia osakkeita, mutta liian pitkälle menevä erilajistaminen voi johtaa siihen, että osakkeen ei enää katsota vastaavan yritysjärjestelysäännöksissä tarkoitettu osaketta. Tästä ovat esimerkkinä varallisuus oikeudettomat osakkeet. Osake, joka ei oikeuta yhtiön varojen jakoon, on OYL:ssa tarkoitettu osake. Oikeuskäytännössä ja yritysjärjestelydirektiivin sanamuodon pohjalta on kuitenkin osoitettu, että

---

¹¹⁰ Karsio ym. 2012: 211

varallisuusosakeudettomat osakkeet eivät ole yritysjärjestelydirektiivin tarkoittamia osakkeita.¹¹¹

Vastikeosakkeisiin liittyy varainsiirtoverotus. Varainsiirtoverolain (VSVL 29.11.1996/931) mukaan kiinteistön ja arvopaperin luovutuksesta on suoritettava varainsiirtoveroa¹¹². Luovutuksen saaja on vastuussa veronmaksusta, ja veron suuruus on kiinteistön osalta 4 % ja arvopaperin osalta joko 1,6 % tai 2,0 % kauppahinnasta riippuen arvopaperin luonteesta. VSVL:n 43 §:n on säädetty huojennus varainsiirtoveron suorittamisesta liiketoimintasiirrossa. Momentin mukaan Verohallinto palauttaa suoritettua veron hakemuksesta, jos kiinteistö tai arvopaperi on luovutettu toimintaa jatkamaan perustetulle yhteisölle. Tämä johtaa siihen, että varainsiirtoveroa ei palauteta, mikäli vastaanottavan yhtiö on jo olemassa ennen siirtoa. Verotuksessa kohdellaan eri tavalla uusien osakkeiden ja yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden käyttämistä vastikeosakkeina. Syy tähän löytyy säännöksen historiasta: varainsiirtoverolakia ei muutettu yhdessä elinkeinoverolain muutosten kanssa, jolloin yhtiön hallussa olevien omien osakkeiden hyödyntämisestä muodostui hankalasti havaittava veroansa¹¹³.

3.7 Käsittely veronalaisena luovutuksena

Mikäli liiketoiminnan siirtämistä ei verotuksessa katsota EVL 52 d §:n mukaiseksi järjestelyksi, varojen siirtämistä käsitellään verotuksessa vaihtona. Siirtävä yhtiö vaihtaa omaisuuden vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaan. Varat arvostetaan käypään arvoon ja varaukset purkautuvat siirtävän yhtiön tuloon. Siirtävässä yhtiössä tuloutettu omaisuuden käypä arvo luetaan vastaanottavan yhtiön verotuksessa omaisuuden hankintamenoksi. Vastaanottavalla yhtiöllä ei ole mahdollisuutta vapautua varainsiirtoverosta vastaavalla tavalla kuin EVL 52 d §:n mukaisessa liiketoimintasiirrossa.¹¹⁴

Luovutuksena pidettävään vaihtoon sovelletaan EVL 5 §:ää, jonka mukaan veronalaiseksi elinkeinotoiminnan tuloksi luetaan vaihto-, sijoitus- ja käyttöomaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetystä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet. Vastaavasti EVL 8 §:n mukaan luovutetun omaisuuden hankintamenot ovat vähennyskelpoisia menoja. Näin ollen vaihdon verotettavaksi tuloksi muodostuu varojen käyvän arvon ja omaisuuden hankintamenon erotus. Tätä

---

¹¹¹ Penttilä 2013: 219–220

¹¹² VSVL 1§

¹¹³ Immonen 2015: 370

¹¹⁴ Verohallinto 2016: luku 6

tulosta verotetaan TVL 124 §:n mukaisella yhteisöveroprosentilla, joka vuonna 2016 on 20 prosentti.

Tutkielmassa on käsitelty liiketoimintasiirtoon liittyviä tekijöitä, joiden toteutuminen on edellytyksenä EVL 52 d §:n soveltamiselle. Käsitellyistä oikeustapauksista voidaan muodostaa yleisluonteinen listaus niistä tekijöistä, jotka ovat johtaneen EVL 52 d §:n soveltamatta jättämiseen. Erityisenä haasteena on ollut liiketoimintakokonaisuuden muodostuminen.

Tilanteet, joissa järjestelyyn ei ole sovellettu EVL 52 d §:n säännöksiä.

- TVL-yhtiö siirtää toimintaa, mitä ei luokitella liiketoiminnaksi, jolloin järjestelyyn ei voida soveltaa EVL:n säännöksiä
- Liiketoimintakokonaisuus ei muodostunut:
  - Siirrettävä liiketoiminta ei ole aktiivista
  - Siirron kohteena on vain yksi kiinteistö, johon ei liity laajaa vuokraus – ja kehitystoimintaa, tai siirretään vain yksi kiinteistö ilman siihen liittyvää toimintaa
  - Liiketoimintakokonaisuudesta jätetään jokin osa siirtämättä, esimerkiksi myyntisaamiset tai pitkäaikaiset lainat
  - Liiketoimintakokonaisuuteen sisällytetään ylimääräisiä eriä, esimerkiksi liiallinen määrä rahoitusomaisuutta
  - Siirretään yksittäinen varallisuuserä, kuten toimitilat
- Vastike on muuta kuin osakkeita
  - Rahaa
  - Pääomalainaa
- Siirrettävät velat ylittävät siirrettävät varat, jolloin verotuksessa osakkeiden hankintamenoksi muodostuisi nolla
- Keskinäiset velka – ja saamissuhteet eivät perustu yleisvelkojen tai -saamisten mukaisiin keskimääräisiin ehtoihin

Liiketoimintaan sisältyvät varallisuuserät on siirrettävä kokonaisuudessaan. Esitetystä listauksesta on nähtävissä, että EVL 52 d §:n säännöksiä ei sovelleta, mikäli osa kokonaisuudesta jätetään siirtämättä tai siirretään siihen kuulumattomia eriä. Verohallinnon ohjeessa liiketoimintasiirron toteuttamisesta todetaan kuitenkin seuraavaa. Vaikka liiketoimintasiirrosta siirrettäisiin siihen kuulumattomia eriä, liiketoimintakokonaisuusedellytys voi täytyä muilta osin ja EVL 52 d §:ää sovelletaan. Liiketoimintakokonaisuuteen kuulumattomat erät käsitellään omaisuuden luovutuksina ja luovutushetken käyvästä

arvosta muodostuu niiden luovutushinta verotuksessa.¹¹⁵ Ohjeen mukaan liiketoimintasiirtoa ei siis automaattisesti ”hylätä” verotuksessa siirrettäessä ylimääräisiä omaisuus-eriä toisin kuin tapauksissa¹¹⁶, joissa osa liiketoimintakokonaisuudesta jätetään siirron ulkopuolelle. Jäljempänä kyseisessä ohjeessa tosin mainitaan, että ylimenevä varallisuus voidaan verotuksessa katsoa apportin luonteiseksi luovutukseksi. Tapauksen yksilölliset tekijät tulevat puntaroitavaksi, jolloin on mahdollista, että ylimääräisen varallisuuserän siirto johtaa EVL 52 d §:n soveltamatta jättämiseen koko siirron osalta.

On selvää, että järjestelyn käsittelyä veronalaisena luovutuksena halutaan välttää. Sovellettaessa liiketoimintasiirron säännöksiä toiminnan uudelleenjärjestely ei realisoitu luovutusta eivätkä varaukset tuloudu. Kun tämän kaltainen veroetu tarjotaan, on niin Verohallinnon kuin verovelvollisen intressissä, että järjestely toteutetaan asianmukaisesti. Verohallinto valvoo, että järjestelyä ei toteuteta vain verotuksellisista syistä kun taas verovelvollinen tavoittelee jatkuvuuteen liittyviä kustannussäästöjä. Mikäli verovelvollinen haluaa varmuuden järjestelyn asianmukaisuudesta, Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta voi hakea ennakkoratkaisua.

3.8 Verohallinnon ja keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut

Verohallinnon ennakkoratkaisujen tarkoituksena on mahdollistaa se, että verovelvollinen voi saada ennakolta tiedon yksittäisen asian verotuksesta. Ennakkoratkaisua voi hakea perustettavan yhteisön lukuun jo ennen yhteisön merkitsemistä kaupparekisteriin. Tämä on olennainen asia liiketoimintasiirron kannalta, sillä liiketoimintasiirto voidaan toteuttaa siirrossa perustettavaan yhtiöön. Ennakkoratkaisuhakemus on tehtävä ennen kyseisen tilikauden veroilmoituksen jättämispäivää. Ennakkoratkaisu annetaan sille verovuodelle, joka päättyy antamista seuraavan kalenterivuoden aikana. Hakemus koostuu hakijan yleistiedoista, hakemuksen kohteena olevien verovuosien täsmentämisestä, yksilöidystä verotusta tai liiketoimea koskevasta kysymyksestä ja liitteistä. Yritysjärjestelyjä koskeviin ennakkoratkaisuhakemuksiin tulee liittää kaikki järjestelyyn liittyvät asiakirjat kuten kauppakirjat. Tämän lisäksi Verohallinto tarvitsee selvityksen konsernirakenteesta ennen ja jälkeen suunnitellun yritysjärjestelyn.¹¹⁷

---

¹¹⁵ Verohallinto 2016: luku 4.3.1.

¹¹⁶ ks. KVL:2008/32 s.41

¹¹⁷ Verohallinto 2013: luvut 1., 2.1., 3.2.1, 3.2.2, 3.2.3

Ennakkoratkaisun hakemisen kohteena olevan verokysymyksen tarkka yksilöiminen on ensisijaisen tärkeää. Mikäli verotuskysymys on epäselvä, yleisluonteinen tai teoreettinen Verohallinto voi jättää asiaratkaisun antamatta. Samaan lopputulemaan voi tuloverotuksen ennakkoratkaisuissa johtaa, jos kyseessä on yleinen oikeudellinen tulkintaongelma, josta olisi perusteltua hakea ratkaisua keskusverolautakunnalta. Asiaratkaisun antamisen edellytyksenä on lisäksi se, että toimen verokohteluun liittyy epävarmuutta ja asia tulisi viimeistään verotuksen yhteydessä ratkaistavaksi.¹¹⁸

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisun antamisen edellytyksenä on, että asia on periaatteellisesti merkittävä tai ennakkoratkaisu yhtenäistäisi verotuskäytäntöä. Hakijan muu painava syy voi olla myös ratkaisun antamisen perusteena.¹¹⁹ Tällainen painava syy voi olla asian erityinen taloudellinen merkitys hakijalle tai asian toistuminen vuosittain hakijan verotuksessa¹²⁰. Verohallinnon ennakkoratkaisuhakemuksen tavoin myös keskusverolautakuntaan toimitettavaan hakemukseen tulee yksilöidä verotuskysymys ja esitettävä asian ratkaisemiseksi vaadittava selvitys. KVL voi jättää ennakkoratkaisun antamatta, mikäli asia on Verohallinnon käsittelyssä, yksilöityä verotuskysymystä voidaan pitää selvänä tai asia on vireillä muussa tuomioistuimessa.

Niin KVL:n kuin Verohallinnon ennakkoratkaisut ovat maksullisia. Verohallinnon ennakkoratkaisu maksaa 350–2 080 euroa ja KVL:n ennakkoratkaisu 810–3 470 euroa. Lainvoimainen ennakkoratkaisu sitoo kuitenkin Verohallintoa, jolloin verovelvollinen voi olla varma asian käsittelystä verotuksessa. Edellytyksenä on, että järjestely toteutetaan hakemuksessa esitetyllä tavalla ja verovelvollinen vaatii ennakkopäätöksen noudattamista. Ennakkoratkaisun hinta on hyvä suhteuttaa päätöksen sitovuuden tuomaan varmuuteen. Päätöksen sitovuuden lisäksi ennakkopäätöksiin on mahdollista hakea muutosta. Verohallinnon päätökseen haetaan muutosta päätöksen mukana tulleen valitusosoituksen mukaisesti. Keskusverolautakunnan päätöksistä haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.¹²¹

---

¹¹⁸ Verohallinto 2013: luku 4

¹¹⁹ Verohallinto 2015

¹²⁰ Myrsky 2011: 104

¹²¹ Verohallinto 2013: luku 6; Verohallinto 2015

4. LIKETOIMINTASIIRRON TULKINTA VERONKIERTONA

Yritysjärjestely voidaan tulkita veronkierroksi, mikäli järjestelyllä ei ole hyväksyttäviä liiketaloudellisia syitä. Jos järjestely tulkitaan veron kiertämiseksi, yritysjärjestelysäännösten tuoma veroetu menetetään. Ennen yritysjärjestelyn toteuttamista näihin asioihin on siis tärkeää perehtyä. Yritysjärjestelyihin voi tulla sovellettavaksi verotusmenettelystä annetun lain (VML 1558/1995) 28 §:n yleinen veronkiertosäännös tai EVL 52 h §:n erityinen veronkiertonormi.¹²² Seuraavaa tarkastelua tehdessä tulee huomioida veronkiertosäännösten suhde toisiinsa. EVL 52 h § on erityissäännös ja VML 28 § on yleissäännös. Erityislakia sovelletaan ensisijaisesti suhteessa yleislakiin, jolloin etusijalla on EVL 52 h §.¹²³

4.1 VML 28 § - Yleinen veronkiertosäännös

Yritysjärjestelyitä, kuten kaikkia muita verotuksellisia toimenpiteitä, voidaan oikaista yleisellä veronkiertosäännöksellä. Yleislauseke veronkierrosta on säädetty VML 28 §:ssä. Lainkohdan ensimmäisessä momentissa säädetään seuraavasti:

”Jos jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa... taikka muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin, voidaan verotettava tulo ja omaisuus arvioida.”

Yleisen veronkiertosäännöksen soveltamisen edellytyksenä on, että toimenpiteen taustalla ei ole riittäviä verotuksesta riippumattomia syitä. Tämän lisäksi toimista on täytyntä syntyä ilmeinen veroetu. Veroetujen tavoitteluksi ovat katsottu muun muassa edes takaiset osakekaupat, perheen sisäinen välilahjoitus ennen luovutustointia ja kauppahinnan määrittely todellista hintaa alemmaksi. Jos veronkiertoa epäillään, verovelvolliselle on annettava tilaisuus esittää selvitys, jonka jälkeen asia ratkaistaan kokonaisarvioinnin perusteella. Kokonaisarviointi on johtanut oikeuskäytännössä normin soveltamiseen siitä huolimatta, että liiketaloudelliset syyt ovat olleet toimen takana, jos nämä syyt ovat olleet vähäisiä suhteessa verohyötyyn. On myös hyvä huomioida, että veronkiertämis-

---

¹²² Immonen 2015: 482

¹²³ Verohallinto 2014

säännöksen soveltaminen ei edellytä, että verolta vältyttäisiin kokonaan. Täten esimerkiksi ansiotulon esittäminen pääomatulona on tulkittu veronkiertämiseksi.¹²⁴

4.2 EVL 52 h § - Yritysjärjestelyjen erityinen veronkiertonormi

Yritysjärjestelydirektiivin 15 artiklan veron kiertämistä koskeva säännös oli jäsenvaltiolle vapaaehtoinen säännös implementoida. Vaikka Suomessa oli jo ennestään VML 28 §:n yleinen veron kiertämistä koskeva säännös, yritysjärjestelydirektiivin 15 artikla saatettiin voimaan. EVL 52 h §:n säätämisen tarkoituksena on korostaa yritysjärjestelysäännöksen tarkoituksen huomioon ottamista järjestelyjen tulkinnassa. Yleistä veron kiertämistä koskevaa säännöstä oli harvoin sovellettu yritysjärjestelyihin, jos ne olivat toteutettu yksityisoikeudellisesti asianmukaisesti. VML 28 §:ää ei siten pidetty riittäväenä ehkäisemään perusteettomien veroetujen hankkimista yritysjärjestelyjen yhteydessä. Säännöksellä uskottiin olevan myös ennaltaehkäisevä vaikutus.¹²⁵ EVL 52 h §:n mukaan:

”Lain 52 ja 52 a–52 g §:ssä olevia säännöksiä ei sovelleta, jos on ilmeistä, että järjestelyjen yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista on ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen.”

Verokohtelu voidaan evätä, jos on ilmeistä, että sulautumisen, jakautumisen, liiketoimintasiirron tai osakevaihdon yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisena tarkoituksena on veron kiertäminen tai välttäminen. Mikäli verokohtelu evätään, verotuksessa menetetään jatkuvuuteen perustuvat veroedut. Säännöksen sanamuoto ei osoita tarkkaa soveltamisalaa, jolloin säännöksen tulkinta on haastavaa ja tapauksen yksilölliset tekijät korostuvat. Harkittaessa erityisen veronkiertonormin soveltamista, tulee arviointia suorittaa niin Suomen lainsäädännön kuin yritysjärjestelydirektiivin tarkoituksen ja tavoitteiden kautta.¹²⁶

Kun otetaan huomioon direktiivin tarkoitus ja tavoite, voidaan palata luvun 2.2 aiheisiin. Yritysjärjestelydirektiivin 15 artiklan mukaan järjestelyllä tulee olla pätevä taloudellinen syy, jottei järjestelyä tulkita veron kiertämiseksi tai verovilpiksi.¹²⁷ Hyväksyttäväksi taloudelliseksi syyksi voidaan luokitella toimintojen uudelleenjärjestely tai järjestyminen, mukautuminen yhteismarkkinoiden vaatimuksiin, tuottavuuden lisääminen ja kansainvälisen kilpailukykyyn parantaminen. Jos pätevää taloudellista syytä ei ole, se

¹²⁴ Verohallinto 2014

¹²⁵ Andersson & Penttilä 2014: 794–795

saattaa johtaa olettamaan, että toimen pääasiallinen tai yksi pääasiallisista syistä on veron välttäminen tai veron kiertäminen.¹²⁸

Direktiivin tarkoitusta ja tavoitteita tulkitsee EU-tuomioistuin. EUT on käsitellyt veronkiertonormin soveltamista ja liiketaloudellisia perusteita kolmessa ennakkoratkaisussa. Näissä tapauksissa veronkiertoa käsiteltiin sivuasiana, jolloin tapauksen pääratkaisu koski muuta asiaa. Ratkaisussa C-126/10, Foggia EUT:lle oli esitetty selventävä kysymys käsitteestä ”hyväksyttävä taloudellinen syy”. Ratkaisussa EUT korosti, että verotukselliset syyt eivät saa olla ensisijaisia suunnitellun liiketoiminnan kannalta. Verotuksellinen syy voi siis olla yksi hyväksyttävistä syistä, mutta ei ainoa eikä pääasiallinen. Ratkaisussa todettiin, että yleisesti sovellettavan säännöksen säätäminen hyväksyttävistä taloudellisista syistä vahingoittaisi direktiivin tarkoituksia. Jokainen tapahtuma on tutkittava huolellisesti ja arvioida liiketoimi kokonaisuutena. Ratkaisussa EUT oli puna-roinut tapauksen kustannushyötyjä suhteessa direktiivin soveltamisesta saatavaan veroetuun. Konsernin hallinto- ja hallinnointikulujen vähentäminen on EUT:n mukaan lähtökohtaisesti hyväksyttävä syy yritysjärjestelyyn. Tapauksessa säästöt olivat todellisuudessa jääneet marginaaliseksi suhteessa verotukselliseen etuun, jolloin tätä ei pidetty hyväksyttävänä syynä.¹²⁹

Osakevaihtoa käsittelevässä ratkaisussa C-28/95, Leur-Bloem on puolestaan todettu, että sääntelyä tulee peilata suhteellisuuden periaatetta vasten ja järjestelyllä aikaansaatu väliaikainen yritys rakenne saattaa olla hyväksyttävä taloudellinen syy. Horisontaalinen tappion tasaus mainittiin syynä, jota ei lasketa hyväksyttäväksi.¹³⁰ Ratkaisussa C-321/05, Kofoed pohdittiin, onko pian osakevaihdon jälkeen suoritettavaa voitonjakoa pidettävä osana käteisvälirahaa. Julkiasiamiehen ratkaisuehdotuksessa¹³¹ liiketaloudellisia syitä ei nähty, ja läheinen ajallinen yhteys voitonjaon ja osakevaihdon välillä esitettiin mahdolliseksi viitteeksi järjestelymahdollisuuksien väärinkäyttämisestä. EUT tunnisti nämä veronkiertämismääräysten soveltamiselle. Tanskan lainsäädännöstä kuitenkin puuttui erityinen veronkiertonormi, jolloin jätettiin Tanskan tuomioistuimen selvitetäväksi, löytyykö Tanskan lainsäädännöstä tapaukseen sovellettavaa yleistä veronkiertonormia.

---

¹²⁶ Immonen 2015: 482–484

¹²⁷ Neuvoston direktiivi 2009/133/EY: 15 artikla

¹²⁸ Järvenoja 2007: 323

¹²⁹ Penttilä ym. 2013: 71–72

¹³⁰ Immonen 2015: 488

¹³¹ InfoCuria – Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö 2007: kohta 59

Veron kiertämisen kriteerejä on täsmennetty valtiovarainvaliokunnan toimesta. Mietinnön mukaan muun muassa apuyhtiöiden perustaminen, useiden perättäisten yritysjärjestelytoimenpiteiden tekeminen, toiminnan lopettaminen pian liiketoiminnan siirron jälkeen ja saatujen varojen nopea edelleenmyynti, voidaan nähdä veron välttämistarkoituksena. Mietinnössä todetaan kuitenkin, että veronkiertosäännöksen tarkoituksena ei ole estää normaalia verosuunnittelua.¹³² Ratkaisevassa asemassa ovat järjestelyn liiketaloudellisten perusteet¹³³. Mikäli järjestelyn tuoma lain tarkoituksen vastainen veroetu on suurempi tai samantarvoinen kuin liiketaloudelliset perusteet, voidaan puhua veronkiertosta. Näin ollen esimerkiksi toiminnan lopettaminen pian liiketoiminnan siirron jälkeen ei lähtökohtaisesti ole veronkiertoa. Tapauksen yksilölliset tekijät ja kokonaisarviointi ratkaisevat veronkiertosäännösten soveltamisen.

Oikeuskirjallisuudessa on todettu verosuunnittelun käsittävän toimia, jotka ovat hyväksyttäviä verolakien tarkoituksiin nähden¹³⁴. Verosuunnittelussa on hyväksyttävää hyödyntää laissa olevia epäjatkuvuuskohtia ja distinktioita, joita yleensä voidaan pitää lainsäätäjän tarkoittamina tai hyväksyminä. Esimerkiksi yritysmuodon valitseminen verotuksellisesti edullisimman muodon mukaan ei ole moitittavaa, vaan lainsäätäjä on antanut verovelvolliselle valinnanvapauden hyödyntää eri yritysmuodoista seuraavia verotuksellisia seuraamuksia. Kaiken kaikkiaan normaalin verosuunnittelun pystyy määrittelemään parhaiten yritys itse; milloin järjestelyt ovat keinotekoisia ja verovetoisia, ja milloin järjestely on suoritettu aidoista liiketoiminnallisista syistä.

Veronkiertosäännöksen soveltamiseen on riittävää, että veronkiertotarkoitus on yksi järjestelyn pääasiallisista tavoitteista. Vaikka muitakin tekijöitä olisi, veronkiertosäännöksen soveltaminen ei edellytä järjestelyn tärkeimmän syyn arviointia. Yritysjärjestelylle on löydettävä hyväksyttävä liiketaloudellinen syy, jonka tulee lisäksi olla merkittävä. Vähäiset liiketaloudelliset syyt eivät estä EVL 52 h §:n soveltamista. Hyväksyttävänä liiketaloudellisena syynä ei voi pitää veron minimointia. Kokonaisarviointi tulee kuitenkin osoittamaan, onko pääasiallinen motiivi veron välttäminen. Liiketaloudellisten syiden korostuessa yritysjärjestelyn ja liiketaloudellisten syiden täsmällinen dokumentointi on yrityksen kannalta tärkeää.¹³⁵

Tapauksen kokonaisarviointi osoittaa, onko järjestely tehty pääasiallisesti veron kiertämisen tarkoituksessa. Kokonaisarvioinnin voi toteuttaa veronkiertotestin avulla, jossa

---

¹³² VaVM 49/1995: 2–3

¹³³ Andersson & Penttilä 2014: 797

¹³⁴ Knuutinen 2014: 172–175

¹³⁵ Helminen 2012: 196–197

järjestelyn liiketaloudelliset syyt rajataan. Suoritettavaa yritysjärjestelyä arvioidaan tilanteessa, jossa verotustekijöitä ei olisi olemassa. Mikäli tällaisessa tilanteessa järjestelylle löytyy taloudellisia perusteita, järjestelyn pääasiallisena tarkoituksena ei ole veron kiertäminen.¹³⁶

Seuraavassa ratkaisussa KHO 2013:126 oli kyse sulautumisesta ja sulautumisen jälkeisestä tappioiden vähentämisoikeudesta. KHO puntaroi verotuksellisten syiden olemassa oloa veronkiertotestin avulla.

KHO 2013:126. A Oy oli omistanut koko B Oy:n osakekannan vuodesta 1996 lähtien. B Oy oli omistanut puolestaan C Oy:n osakekannan vuodesta 1995. C Oy:lla oli 40 % omistusosuus A Oy:n osakekannasta. C Oy:lla oli myös vahvistettuja tappioita verovuosilta 1998–2001. C Oy sulautui B Oy:öön 27.4.2007, ja B Oy sulautui A Oy:öön 30.4.2007. Koska järjestelylle oli esitetty verotuksesta riippumattomia syitä ja TVL:n 123 §:n mukainen omistusedellytys täytyi, järjestelyn yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisena tarkoituksena ei voitu katsoa olleen veron kiertäminen tai veron välttäminen elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 h §:ssä tarkoitetulla tavalla. Verovuosi 2007.

KHO totesi, että järjestelyllä on osoitettu olleen merkittäviä taloudellisesti järkeviä syitä ilman, että tappioiden siirtymistä verotuksessa otettaisiin huomioon. Näitä syitä olivat ristiinomistuksen purkaminen, hallintokustannuksista saavutettavat säästöt ja pääomalainojen siirtäminen ja turvaaminen. Sulautuminen olisi toteutettu siinäkin tapauksessa, että vahvistetut tappiot eivät olisi siirtyneet. Ratkaisussa todetaan myös, että järjestelyn tuomien hyötyjen suuruutta ei tule suhteuttaa veroedun suuruuteen vaan verovelvollisen olosuhteisiin.

Se mikä tekee näiden veronkiertosäännösten soveltamisesta haastavaa, ovat niin sanotut sarjatoimet. Yritysjärjestelyitä tehdään tyypillisesti sarjatoimena, jolloin ne ovat tehokkaampia ja joustavampia yritys- ja omistusrakenteen muuttajia¹³⁷. Yritysjärjestelydirektiivi käsittelee kuitenkin yksittäisiä yritysjärjestelytoimia eikä edellä mainittuja sarjatoimia¹³⁸. Osa sarjatoimien toimenpiteistä voi olla sellaisia, joihin sovelletaan VML 28 §:n yleislauseketta, ja osaan EVL 52 h §:n säännöstä. Yhtenäisen soveltamislinjan löytäminen on haastavaa, sillä säännösten lainsäädäntöperusta on erilainen.¹³⁹ Oikeuskäy-

---

¹³⁶ Immonen 2015: 486

¹³⁷ Immonen 2015: 30

¹³⁸ Järvenoja 2007: 333

¹³⁹ Immonen 2015: 483

tännöstä löytyykin useita ratkaisuja, joissa perättäisiin yritysjärjestelyihin ei ole sovellettu EVL 52 h §:n tai VML 28 §:n säännöksiä¹⁴⁰.

4.3 Veronkiertonormin soveltaminen liiketoimintasiirtoon

Yritysjärjestelysäännösten soveltaminen tuottaa verovelvollisen tilapäisen verohyödyn. Tarkoituksena ei ole antaa lopullista verovapautta vaan verotus siirtyy omaisuuden seuraavaan luovutukseen. EVL 6 b §:n säätäminen on kuitenkin mahdollistanut tilanteen, jossa liiketoimintasiirrossa saatu veroetu jää lopulliseksi. Kun EVL 6 b §:n mukaiset edellytykset täyttyvät, käyttöomaisuusosakkeiden luovutushinta ei ole veronalaista tuloa. Näin ollen, jos liiketoimintasiirrolla siirretään liiketoimintakokonaisuus yhtiöön B ja vuoden määräajan täytyttyä myydään yhtiön B osakekanta, luovutushinta on verovaapa. Verotus ei siis toteutuisi omaisuuden edelleen luovutuksen yhteydessä.¹⁴¹

Tilanteen arviointi veron kiertämisen näkökulmasta lähtee liikkeelle liiketaloudellisen syyn olemassa olost. Kyseessä on sarjatoimi, jossa liiketoimintasiirrolla siirretään liiketoiminta yrityskauppaan varten. Järjestely vastaa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä esitettyä esimerkkiä, jonka mukaan toiminnan lopettaminen pian liiketoiminnan siirron jälkeen ja saatujen varojen nopea edelleenmyynti voidaan nähdä veronvälttämisen tarkoituksena. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus edellyttää vuoden omistusta, joten voidaanko tässä tapauksessa puhua nopeasta varojen edelleen myynnistä?

Yrityskauppaa edeltävään liiketoimintasiirtoon on kiinnitetty huomiota hallituksen esityksessä yritys- ja pääomaverouudistukseksi. Esityksen mukaan yhden vuoden omistusaika ennen luovutusta on suhteellisen lyhyt esimerkiksi silloin, kun luovutusta on edeltänyt liiketoimintasiirto. Järjestelyyn tulee kiinnittää huomiota kokonaisuutena. Jos liiketaloudellisia perusteita ei ole osoitettavissa järjestelyille vaan niiden tarkoituksena on lähinnä verosta vapautuminen, veronkiertosäännös voi tulla sovellettavaksi myös silloin, kun yhden vuoden omistusaika luovutushetkellä täyttyy.¹⁴²

Vuoden omistusajan täytyminen ei siis takaa EVL 6 b §:n soveltamista ellei liiketaloudellisia syitä löydy. Yrityskauppaan valmistautuminen ja yrityskaupan kauppahinnan maksimoiminen ovat hyväksyttäviä liiketaloudellisia perusteita yritysjärjestelylle¹⁴³.

¹⁴⁰ Andersson & Penttilä 2014: 797

¹⁴¹ Andersson & Penttilä 2014: 800

¹⁴² HE 92/2004: 34

¹⁴³ Andersson & Penttilä: 800; Immonen 2015: 497

Lisäksi valtiovarainvaliokunnan mietinnössä on todettu, että normaali verosuunnittelu on sallittua. Normaaliin verosuunnitteluun kuuluu verovelvollisen valinnanvapauden käyttäminen¹⁴⁴. Verovelvollisella on oikeus valita kahdesta samaan taloudelliseen lopputulokseen johtavasta menettelytavasta hänelle verotuksellisesti edullisempi. Jos liiketoimintasiirtoa käytetään omistuksen rakentamisen esitoimena, kyseessä on lain salliman keinon hyödyntäminen eikä sinällään rangaistava teko¹⁴⁵. Käyttöomaisuusosakkeiden verovapaa luovutus on lainsäätäjän tietoinen ratkaisu, ja tämän säännöksen hyödyntäminen verovapaan tulon hankkimiseksi kuuluu verovelvollisen valinnanvapauteen.

Tässä luvussa on kuitenkin todettu, että mikäli veron kiertäminen tai välttäminen on pääasiallinen tai yksi pääasiallisista syistä EVL 52 h §:n soveltaminen on mahdollinen. Vaikka järjestelylle löytyy lähtökohtaisesti hyväksyttävä liiketaloudellinen syy, voidaan osoittaa, että syy on merkittävä suhteessa verohyötyyn? Aitous ja avoimuus järjestelyn rakentamisessa ovat olennaisessa asemassa¹⁴⁶. Vaikka EVL 6 b § mahdollistaa verovapaan luovutuksen ja lopputulos ei tässä suhteessa vastaa EVL 52 d §:n tarkoitusta, kokonaisuudessaan järjestely sisältää toimenpiteitä, jotka ovat lain tarkoittamia keinoja minimoida verorasitusta. Koska yritysrakenteen muokkaaminen yrityskauppaa varten on hyväksyttävä liiketaloudellinen syy, EVL 52 h §:n soveltaminen järjestelyyn on epätodennäköistä. VML 28 §:n säännöksen soveltaminen ei ole puolestaan mahdollista, mikäli järjestely toteutetaan aitona ja avoimesti.

Turun hallinto-oikeus on käsitellyt käyttöomaisuusosakkeiden verovapaata luovutusta sarjatoimissa melko tuoreessa ratkaisussa. Vaikka ratkaisu ei käsittele pelkästään liiketoimintasiirtoa ja arvioinnin kohteena oli VML 28 § eikä EVL 52 h §, ratkaisu esitetään, jotta veronkiertonormien haasteellinen soveltamisala tulee esiin. A Oy haki ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin: sovelletaanko järjestelyyn liiketoimintasiirtoa koskevaa säännöstä ja pidetäänkö tytäryhtiöiden osakkeiden luovutusta käyttöomaisuusosakkeiden verovapaana luovutuksena? Ratkaisuun on haettu muutosta, joten päätös ei ole lainvoimainen.

Turun HAO 18.2.2015 15/0067/3. A Oy harjoittaa sähkönmyyntiä, sähkösiirtoa ja tietojärjestelmäpalveluiden tuottamista. Yhtiön tarkoituksena on siirtää koko sähkönsiirtoliiketoiminta toimintaa jatkavalle B Oy:lle. Siirtoon sisältyy toimintaan kohdistuvat varat ja varaukset sekä siirtyviin varoihin kohdistuvat velat. Siir-

---

¹⁴⁴ Andersson & Penttilä: 799

¹⁴⁵ Immonen 2015: 497

¹⁴⁶ Immonen 2015: 498

ron ulkopuolelle jätetään sähkönsiirtoliiketoimintaan kohdistuva henkilöstö, mikä käsittää yhden henkilötyövuoden. Liiketoimintasiirron jälkeen B Oy jakautuisi kokonaisjakautumisella yhdeksälle A Oy:n perustamalle vastaanottavalle yhtiölle. Vastaanottavien yhtiöiden liiketoiminta muodostuisi sähköasemaomaisuuden omistamisesta, kehittämisestä ja vuokraamisesta A Oy:lle tai A Oy:n osakasyhtiöille. A Oy:n tarkoituksena on luopua tytäryhtiöiden osakkeista vähintään keskipitkällä aikavälillä. Hallinto-oikeus katsoi, että siirrettävä sähköverkkotoiminta muodostaa itsenäisesti toimimaan kykenevän ja toimeentulevan taloudellisen yksikön. Kun A Oy on esittänyt järjestelyille toiminnallisia syitä, ja kyse on pitkälti toiminnan uudelleen järjestelemisestä ja valmistautumisesta yrityskauppoihin, verotusmenettelystä annetun lain veron kiertämisestä koskevan säännöksen soveltamiselle ei näissä oloissa ole edellytyksiä. Äänestys 2 – 1. Valituslupahakemus vireillä KHO:ssa.

Turun hallinto-oikeus on todennut ratkaisussa, että liiketoiminnan itsenäisyyden kannalta ei ole merkitystä sillä, että sähköverkkoliiketoiminnan tuottamiseen liittyvät suhteellisen vähäiset tehtävät eivät siirry vastaanottavaan yhtiöön. Oletettavasti tällä viitataan henkilöstön siirtämättä jättämiseen. Hallinto-oikeus ei nähnyt VML 28 §:n säännökselle edellytyksiä hakijan esittämien toiminnallisten syiden johdosta. Ratkaisun taustiedoista ilmenee, että järjestelyn tarkoituksena on ollut muun muassa konsernirakenteen selkeyttäminen liiketoimintoja eriyttämällä, valmistautuminen liiketoiminnoista luopumiseen ja A Oy:n toimintaedellytysten parantaminen. Nämä syyt luokiteltiin siis verotuksesta riippumattomiksi syiksi, mitkä ovat VML 28 §:n soveltamisen esteenä. Tapausta on arvioitu VML 28 §:n mukaan, sillä veronsaajien oikeudenvallontayksikön valituksessa oli tähän säännökseen vedottu. Yleiseen veronkierto normiin vetoaminen osoittaa sen, että EVL 52 h § on vaikea soveltaa yritysjärjestelyiden sarjatoimiin, joissa liiketaloudelliset syyt ovat esitetty.

Ratkaisu oli äänestystulos 2–1. Erimieltä olleen jäsenen mukaan kyseessä ei ollut liiketoimintasiirto eikä osakkeiden luovutushintaan voisi soveltaa EVL 6 b §:n säännöstä. Hänen näkemyksensä mukaan varsinaista toimintaa hoitaisi siirron jälkeen edelleen A Oy. Tapauksen taustatiedoissa esitettiin, että jakautumisen jälkeen tytäryhtiöille ei tulla hakemaan sähköverkkolupaa. Tätä perusteltiin sillä, että sähköomaisuuden vuokraajilla on mitä todennäköisemmin omat sähköverkkoluvat. Kun kokonaisjärjestelyn päätarkoituksena oli siirtää vain sähköverkkotoiminnan varallisuus A Oy:n osakkaille, vastaanottajayhtiöiden osakkeiden myyntiä ei voida pitää verovapaana käyttöosakkeiden myyntinä.

Äänestysratkaisut ovat yritysjärjestelyjä koskevassa oikeuskäytännössä yleisiä. Tämä osoittaa säännösten tulkinnanvaraisuuden, mikä tuo omat haasteensa järjestelyjen suunnitteluun. Veron kiertäminen yritysjärjestelyjen yhteydessä ei ole tullut esille kovinkaan usein. Olennaista on tapauksen kokonaisuuden tarkastelu ja liiketoiminnallisten syiden etsiminen, jotka tulevat ratkaisemaan säännöksen soveltamisen.¹⁴⁷ EVL 52 h §:n soveltaminen varsinaiseen yritysjärjestelyyn on epätodennäköistä, sillä itse yritysjärjestelyssä ei yleensä voi syntyä säännöksen mukaista veroetua. EVL 52 h §:n soveltamisedellytykset toteutuvat paremmin yritysjärjestelyitä seuraavissa toimitissa, jotka mahdollisesti ovat täysin verovapaita.¹⁴⁸ Verovelvollisella on kuitenkin oikeus normaaliin verosuunnitteluun ja toimiessaan avoimesti ja aidoista lähtökohdista, EVL 52 h §:n ja VML 28 §:n säännös on vaikeasti sovellettavissa.

---

¹⁴⁷ Immonen 2015: 497, 500

¹⁴⁸ Andersson & Penttilä 2014: 800

5. LIKETOIMINTASIIRTO KIRJANPIDOSSA

5.1 Kirjanpidosta yleisesti

5.1.1 Kirjanpitovelvollisuus ja kirjanpidon tarkoitus

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollisia ovat oikeushenkilöt ja luonnolliset henkilöt ammatin- tai liikkeenharjoittajina. Oikeushenkilöihin lukeutuvat osakeyhtiöt. Osakeyhtiöstä tulee oikeuskelpoinen ja oikeustoimikelpoinen kaupparekisterimerkinnällä. Kirjanpitolain 1 §:n 1 momentti ulottaa kuitenkin lain soveltamisalan rekisterimerkintää edeltävään ajanjaksoon perustamisesta lukien. Täten osakeyhtiön kirjanpitovelvollisuus syntyy perustamissopimuksen allekirjoittamisen myötä.¹⁴⁹

Kirjanpitovelvollisuuden myötä tulee laadittavaksi tilikauden aikainen kirjanpito sekä tilinpäätös kultakin tilikaudelta. Osakeyhtiön ensimmäinen tilikausi alkaa viimeistään osakkeiden merkitsemisestä. Osakemerkintä on liiketapahtuma, jossa muodostuu perustettavalle yhtiölle saaminen osakkeen merkitsijältä. Mikäli osakeyhtiö on suorittanut liiketoimia ennen perustamista, osakeyhtiön aloittava tilikausi lasketaan ensimmäisestä tämän kaltaisesta liiketapahtumasta. Osakeyhtiön on laadittava kirjanpito kahdenkertaisena. Tämä tarkoittaa sitä, että jokainen liiketapahtuma on kirjattava yhtä suurena vähintään kahdelle eri tilille. Toisella kirjauksella ilmaistaan rahan käyttö (debet-merkintä) ja toisella rahan lähde (kredit-merkintä).¹⁵⁰

Kirjanpitolaki uudistui 1.1.2016, ja yhtenä uudistuksista oli uudet kirjanpitovelvollisryhmät. Kirjanpitovelvolliset jaetaan kokoluokan mukaan mikroyrityksiin, pienyrityksiin ja suuryrityksiin¹⁵¹. Toisena lisäyksenä KPL:n tehtiin säännös yleisen edun kannalta merkittävistä yhteistöistä (PIE-yhteisöt). Yhteisöt, joiden osakkeet, velkakirjat tai muut arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena tai jotka ovat luottolaitoksia tai vakuutusyhtiöitä, luokitellaan PIE-yhteisöksi.¹⁵² Yhtiön kirjanpitovelvollisryhmä ja mahdollinen PIE-status määrää tilinpäätöksen sisällöstä. Pien- ja mikroyrityksen tilinpäätös koostuu taseesta, tuloslaskelmasta sekä taseen ja tuloslaskelman liitetiedoista.¹⁵³ Tämän lisäksi pien- ja mikroyrityksille säädettiin oma tilinpäätösvelvoitteita koskeva asetus

¹⁴⁹ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 1,3–4

¹⁵⁰ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 1, 5, 13–14

¹⁵¹ Katso kokoluokat KPL 1:4a–c

¹⁵² Tikkanen 2016: 20, 22

¹⁵³ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 79

(PMA 1753/2015), joka tuo helpotuksia tilinpäätöksen pakollisiin liitetietoihin sekä taseen ja tuloslaskelman esittämistapaan. Nykyinen kirjanpitoasetus (KPA 1339/1997) jää voimaan suuryritysten osalta.¹⁵⁴ Suuryritysten tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja tilinpäätöksen liitetiedot. Suuryrityksen on lisäksi laadittava toimintakertomus, mikä liitetään tilinpäätökseen. PIE-yhteisön tilinpäätöksen sisältö vastaa suuryrityksen vaatimuksia.¹⁵⁵

Kirjanpidon päätehtävä on erilläänpitotehtävä. Tämä tarkoittaa sitä, että kirjanpitovelvollisen varat, velat, menot ja tulot on pidettävä erillään muiden talousyksiköiden varoista, veloista, menoista ja tuloista¹⁵⁶. Kirjanpidon tarkoituksena on myös tuloksen selvittäminen, josta ovat kiinnostuneet yhtiön sidosryhmät. Kirjanpidon tuloksesta johdetaan veroilmoitus sekä verotettava tulo, joten kirjanpidon tärkeys korostuu myös tässä suhteessa. Kirjanpidosta saadaan lisäksi tietoa, jota voidaan hyödyntää yritystoiminnan kehittämiseen.¹⁵⁷

5.1.2 Hyvä kirjanpito tapa

KPL 1:3 §:n mukaan kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpito tapaa. Hyvää kirjanpito tapaa on noudatettava sekä juoksevassa kirjanpidossa että tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisessa. Tämän lisäksi hyvää kirjanpito tapaa voi pitää ratkaisuoheena tilanteessa, jossa kirjanpitolaissa ei ole kyseistä asiaa koskevaa nimenomaista säännöstä.¹⁵⁸ Hyvää kirjanpito tapaa ei ole kuitenkaan määritelty kirjanpitolainsäädännössä. Periaatteessa hyvään kirjanpito tapaan sisältyy kaikki se, mitä on katsottu kuuluvan kirjanpidon hoitamiseen hyvin¹⁵⁹. Se kuvaa yleisesti sovellettavaa hyvää menettely tapaa¹⁶⁰. Hyvä kirjanpito tapa muodostuu kirjanpito käytännön ja teorian muovaamista sovinnaisäännöksistä, jolloin hyvän kirjanpito tavan sisältö muuttuu kirjanpito teorian ja -käytännön kehittyessä¹⁶¹.

Kirjanpitolain esitöiden mukaan hyvän kirjanpito tavan tärkein lähde on kirjanpitolausakunta (KILA). Lautakunnalle on säädetty nimenomainen tehtävä ja valtuutus ohjata lain soveltamista. KILA antaa yleisohjeita sekä lausuntoja ja muita kannanottoja kirjanpito-

¹⁵⁴ Tikkanen 2016: 23

¹⁵⁵ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 79–80

¹⁵⁶ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 2

¹⁵⁷ Tomperi 2012: 11

¹⁵⁸ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 14

¹⁵⁹ Tomperi 2015: 7

¹⁶⁰ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 14

¹⁶¹ Tomperi 2015: 7

velvollisen esittämiin kysymyksiin hyvän kirjanpitoavan mukaisesta menettelytavasta. KILA:n ohjeet ja lausunnot ovat sovellettavissa muissa vastaavanlaisissa tilanteissa.¹⁶² KILA:n ohjeiden ja lausuntojen ohella hyvän kirjanpitoavan lähteenä on kirjanpitoon liittyvä lainsäädäntö. Keskeisintä kirjanpidon lainsäädäntöä on kirjanpitolaki ja -asetus. Osakeyhtiöiden kohdalla myös OYL:sta löytyy säännöksiä kirjanpitoon liittyvistä kysymyksistä. Kun kirjanpitoa hoidetaan lainsäädännön mukaisesti, hyvän kirjanpitoavan vaatimusta toteutetaan.¹⁶³

Hyvä kirjanpitoava edellyttää myös kirjanpidon yleisten periaatteiden noudattamista. Yleiset periaatteet ovat sopimuksen varaisia ja saattavat muuttua ajan kuluessa, sillä niihin katsotaan sisältyvän kaikki alueellisesti hyväksytyt kirjanpitoa koskevat menettelytavat, käytännöt ja säännöt. EU-direktiiveillä ja IAS/IFRS-normistolla on suuri merkitys Suomessa pidettävään hyvään kirjanpitoavaan.¹⁶⁴

5.1.3 Oikea ja riittävä kuva

KPL 3:2 §:n mukaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Oikeaa ja riittävää kuvaa arvioidaan olennaisuusperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon kirjanpitoavollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus. Olennaisuudella tarkoitetaan tietoa, jonka pois jättäminen tai väärin ilmoittaminen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella.¹⁶⁵ Säännökselle halutaan turvata tilinpäätöksen lukijoita, jotka muodostavat kuvan yrityksestä tilinpäätöksen tietojen perusteella.

Oikean ja riittävän kuvan toteutumiseksi tarpeelliset seikat ja tiedot tulee esittää tilinpäätöksen liitetietona. Mikäli kirjanpitoavollinen toteaa jonkin olennaisen seikan olennaisuusperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon kirjanpitoavollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus, olennaisuudella tarkoitetaan tietoa, jonka pois jättäminen tai väärin ilmoittaminen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella.¹⁶⁵ Säännökselle halutaan turvata tilinpäätöksen lukijoita, jotka muodostavat kuvan yrityksestä tilinpäätöksen tietojen perusteella.

Oikean ja riittävän kuvan toteutumiseksi tarpeelliset seikat ja tiedot tulee esittää tilinpäätöksen liitetietona. Mikäli kirjanpitoavollinen toteaa jonkin olennaisen seikan olennaisuusperiaatteen mukaisesti ja ottaen huomioon kirjanpitoavollisen harjoittaman toiminnan laatu ja laajuus, olennaisuudella tarkoitetaan tietoa, jonka pois jättäminen tai väärin ilmoittaminen voidaan kohtuullisesti odottaa vaikuttavan päätöksiin, joita tiedon käyttäjät tekevät tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen perusteella.¹⁶⁵ Säännökselle halutaan turvata tilinpäätöksen lukijoita, jotka muodostavat kuvan yrityksestä tilinpäätöksen tietojen perusteella.

---

¹⁶² Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 14

¹⁶³ Tomperi 2015: 7–8

¹⁶⁴ Tomperi 2015: 8. Katso yleisistä periaatteista tarkemmin edellä mainittu lähde ja Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 15

¹⁶⁵ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 129–130

tettu laajemmasta olennaisten tietojenantovelvollisuudesta. Mikroyritysten katsotaan antaneen oikean ja riittävän kuvan, kun tilinpäätös on laadittu PMA 1 ja 4 luvun mikrohelputusten mukaisella tavalla.¹⁶⁶

Jos liiketoimintasiirrossa solmitaan keskinäinen velkasuhde, asiasta on annettava selvitys tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tällä varmistetaan oikean ja riittävän kuvan toteutuminen.¹⁶⁷ Liiketoimintasiirrossa voidaan siirtää myös liikearvoa ja tilinpäätöksessä tehdä liikearvosta poisto. Liikearvon poistoaajasta ja -menetelmistä tulee antaa liitetiedoissa selvitys¹⁶⁸. Tämä on kuitenkin esimerkki KPA:n mukaisesta pakollisesta liitetiedoissa esitettävästä selvityksestä. Oikean ja riittävän kuvan vaatimat olennaiset tiedot liittyvät seikkoihin, joita ei ole säädetty kirjanpitolainsäädännössä esitettäväksi tiedoiksi. Puhutaan siis kahdesta eri asiasta, ja ero on hyvä ymmärtää.

5.1.4 Tilit, tiliryhmät ja kirjaussäännöt

Kirjanpitovelvollisen liiketapahtumat kirjataan tileille. Tilin toiselle puolelle kirjataan tietyn asian lisäykset, toiselle kyseisen asian vähennykset. Tiliä voidaan kuvata tiliristikolla, mikä muodostuu debet- ja kredit-puolesta. Debet-puolelle tehtävä kirjaus osoittaa rahan käytön ja kredit-puolen kirjaus rahan lähteen. Kirjaukset voidaan osoittaa kirjauslauseilla per tili x an tili x. Per vastaa debet-kirjausta ja an kredit-kirjausta.¹⁶⁹ Alla oleva kuvio 1 selventää tiliristikon toimintatapa.

Tilin nimi	Tilin nimi
debet	Rahan käyttö
kredit	Rahan lähteet
per an	

Kuvio 1. Tiliristikon toimintatapa

Tilit jaotellaan neljään eri ryhmään liiketapahtumatyyppin mukaisesti. Tiliryhmillä on omat kirjaussäännöt, joiden perusteella liiketapahtumat kirjataan. Yleisiä kirjanpidon sääntöjä on myös olemassa. Tilin alkusaldo ja lisäykset kirjataan aina tilin samalle puolelle. Vähennykset kirjataan lisäysten kannalta vastakkaiselle puolelle. Tilin loppusaldo

¹⁶⁶ Leppiniemi & Kaisanlahti 2016: 129–131, 133

¹⁶⁷ Immonen 2015: 360

¹⁶⁸ KPA 2:4 §

¹⁶⁹ Tomperi 2012: 14

lasketaan tilin puolten erotuksena ja merkitään tilin pienemmälle puolelle. Näin tili menee tasan.¹⁷⁰

Neljä tiliryhmää ovat rahoitustilit, menotilit, tulotilit ja tilinpäätöstilit. Rahoitustilit jakautuvat raha- ja saatavatileihin ja pääomatileihin. Tavallisimmat raha- ja saatavatilit ovat kassa, pankkitilit ja myyntisaamiset. Näiden tilien alkusaldo ja lisäykset kirjataan debet-puolelle ja vähennykset ja loppusaldo kredit-puolelle. Yhtiön oman pääoman ja vieraan pääoman erät kirjataan pääomatileille. Pääomatilien kirjaussääntö on vastakkainen raha- ja saatavatileihin nähden. Tilin vähennykset ja loppusaldo kirjataan debet-puolelle ja alkusaldo sekä lisäykset kredit-puolelle.¹⁷¹

Menotileille kirjataan tuotannontekijän hankinnasta maksettu ostohinta. Menotilien kirjausperiaate on, että menojäännös (vastaava kuin alkusaldo) ja lisäykset kirjataan debet-puolelle, ja menon vähennykset ja siirrot sekä tilikauden lopun menojäännös kredit-puolelle. Tulotilien kirjaus tapahtuu menotiliin nähden vastakkaisesti; tulon vähennykset ja siirrot debet-puolelle ja tulon lisäykset kredit-puolelle. Tulotileille kirjataan yrityksen saamat tulot, kuten myynti-, vuokra- ja korkotulot.¹⁷²

Tulostili ja tasetili muodostavat tilinpäätöstilit-tiliryhmän. Kun tilikauden aikaiset liiketapahtumat on kirjattu menotileille, tulotileille ja rahoitustileille, tilit päätetään tilinpäätöstileille. Jokaiselta tililtä lasketaan saldo, joka merkitään tilin pienemmälle puolelle ja tulos- tai tasetilin vastakkaiselle puolelle. Tähän viitattiin jo edellä toteamalla, että tili menee tasan. Tulostilille päätetään tilikaudelle kuuluvat menot ja tulot. Tasetilille päättyvät puolestaan raha- ja saatavatilit sekä menot, joista odotetaan tuloa myöhempinä tilikausina. Tulostililtä lasketaan tilikauden tulos tuottojen ja kulujen erotuksena. Ero kirjataan yleissäännön mukaisesti tilin pienemmälle puolelle ja vastakirjaus tasetilille. Näin tasetilikin menee tasan.¹⁷³

5.2 Yhtiöoikeudellisten säännökset liiketoimintasiirrossa ja niiden vaikutus kirjanpitoon

Liiketoimintasiirrossa siirretään varojen ja velkojen kokonaisuus saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai yhtiön hallussa olevia

---

¹⁷⁰ Tomperi 2012: 14–15

¹⁷¹ Tomperi 2012: 15–16

¹⁷² Tomperi 2012: 19, 22

¹⁷³ Tomperi 2012: 23–25

omia osakkeita. Kun käteisvastike on liiketoimintasiirrossa kielletty, osakkeiden maksu tapahtuu muuna kuin rahasisjoituksena. Osakeyhtiölaissa apporttiomaisuus määritetään omaisuudeksi, jolla kokonaan tai osittain rahan sijasta maksetaan osakkeen/osakkeiden merkintähinta. Liiketoimintasiirrossa on siis kyse yhtiöoikeudellisesti osakkeiden merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella¹⁷⁴. Täten liiketoimintasiirtoon sovelletaan OYL:n apporttisäännöksiä. Liiketoimintasiirtoa ei ole kuitenkaan säännelty OYL:ssa, jolloin sitä ei pidetä yhtiöoikeudellisesti yritysjärjestelynä¹⁷⁵.

Liiketoimintasiirto voidaan tehdä joko olemassa olevaan yhtiöön tai uuteen perustettavaan yhtiöön. Jos siirto tehdään olemassa olevaan yhtiöön, kyseessä on nettoapporttiantti. Jos vastaanottava yhtiö perustetaan liiketoimintasiirtoa varten, kysymyksessä on nettoapporttiperustaminen.¹⁷⁶ Apporttiperustamisen säännökset löytyvät OYL 2:6 §:stä ja apporttianttia koskevat säännökset OYL 9:12 §:stä. Näiden säännösten mukaan apporttiomaisuudella tulee olla luovutushetkellä saajayhtiölle vähintään merkintähinnan maksua vastaava taloudellinen arvo. Koska liiketoimintasiirrossa siirretään taloudellinen ja toiminnallinen liiketoimintakokonaisuus, tämän edellytyksen voidaan lähtökohtaisesti nähdä täyttyvän.¹⁷⁷

5.2.1 Apporttiperustaminen

Apporttiperustaminen ei poikkea erityisesti normaalista osakeyhtiön perustamisesta. Osakkeiden merkintähinta maksetaan rahan sijasta muulla omaisuudella. Kun merkintähinta maksetaan apporttiomaisuudella, on tästä oltava määräys yhtiön perustamissopimuksessa. Perustamissopimuksessa on tämän lisäksi esitettävä selvitys, jossa yksilöidään apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä selvitettävä omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Tällä todennetaan, että apporttiomaisuudella on saajayhtiölle vähintään merkintähinnan maksua vastaava taloudellinen arvo.¹⁷⁸ Yhtiön hallitus antaa selvityksen apporttiomaisuuden arvosta, jonka pohjalta yhtiön tilintarkastaja antaa apporttiomaisuuden arvosta lausunnon. Mikäli tilintarkastaja arvioi apporttiomaisuuden yliarvostetuksi, osakkeita ei voida rekisteröidä.¹⁷⁹

---

¹⁷⁴ Honkamäki & Pennanen 2010: 241

¹⁷⁵ Andersson & Penttilä 2014: 712

¹⁷⁶ Honkamäki & Pennanen 2010: 241–242

¹⁷⁷ Immonen 2015: 341

¹⁷⁸ Immonen 2015: 337

¹⁷⁹ Honkamäki & Pennanen 2007: 242

Osakkeiden merkintähinta kirjataan osakepääomaan, ellei perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä ole määrätty merkittäväksi se kokonaan tai osittain sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon (SVOP). OYL 1:3 §:n mukaan yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma on 2 500 euroa ja julkisen osakeyhtiön 80 000 euroa. Perustettaessa uusi yhtiö osakepääomaksi tulee siis aina kirjata vähintään vähimmäisosakepääoma. Jos osakkeille on määritelty nimellisarvo, on osakepääomaa korotettava vähintään kunkin osakkeen nimellisarvon määrällä.¹⁸⁰ Näin ollen osakepääomaan merkittävä määrä voi olla enemmän kuin vähimmäisosakepääoma. Mikäli perustamisen yhteydessä jokin muu yhtiö kuin siirtävä yhtiö merkitsee vähimmäisosakepääoman verran osakkeita rahalla, voidaan apporttiomaisuus kirjata kokonaan sijoitetun vapaan pääoman rahastoon.¹⁸¹

Perustaminen tulee ilmoittaa rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Muutoin perustaminen raukeaa. Rekisteri-ilmoitukseen on liitettävä yhtiön hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä on noudatettu yhtiön perustamisessa. Tilintarkastajan lausunto apporttiselvityksestä ja apportin taloudellisesta arvosta sekä todistus osakkeiden maksusta vaaditaan myös liitteeksi yhtiön rekisteri-ilmoitukseen. Koska osakkeiden merkintähinta täytyy olla maksettuna ennen rekisteri-ilmoituksen tekemistä, apporttiomaisuus on luovutettava vastaanottavalla yhtiöllä ennen rekisteröintiä. Pelkän tasevarallisuuden siirtäminen ei ole siis riittävää.¹⁸²

5.2.2 Osakeanti

OYL:n osakeantia koskevat säännökset tulevat noudatettavaksi, kun liiketoimintasiirto toteutetaan jo olemassa olevaan yhtiöön. OYL 9:1 §:n mukaan osakeanti tarkoittaa tilannetta, jossa yhtiö antaa uusia osakkeita tai luovuttaa hallussaan olevia omia osakkeita. Osakkeet voidaan antaa merkittäväksi maksua vastaan tai antaa osakkeet maksutta. Liiketoimintasiirrossa on kyse maksullisesta osakeannista. Jos vastaanottava yhtiö on siirtävän yhtiön täysin omistama tytäryhtiö, noudatetaan apporttiehtoista osakeantia koskevia säännöksiä. Mikäli liiketoimintasiirto toteutetaan ulkopuolisesta yhtiöstä, sovelletaan suunnattua osakeantia koskevia säännöksiä.¹⁸³

---

¹⁸⁰ Immonen 2015: 339–340

¹⁸¹ Honkamäki & Pennanen 2007:243

¹⁸² Immonen 2015: 340–341

¹⁸³ Karsio ym. 2012: 34–35

Osakeannista päättää yhtiökokous tai yhtiökokouksen antamalla valtuutuksella hallitus. Suunnatussa osakeannissa poiketaan osakkaiden etuoikeudesta osakkeisiin, jolloin sen toteuttamiseen vaaditaan yhtiön kannalta painava taloudellinen syy. Yleensä liiketoimintasiirrolle on olemassa suunnatulle osakeannille säädetyt perusteet, sillä yhtiön toimintaa edistävän yrityshankinnan toteuttamista voidaan pitää yhtiön kannalta painavana taloudellisena syynä. Mikäli yhtiöjärjestyksessä on määrätty, että etuoikeutta osakkeisiin ei ole, painavan taloudellisen syyn olemassa oloa ei ole luonnollisesti vaadita. Suunnatun osakeannin toteutuminen vaatii 2/3 enemmistön annetuista äänistä ja kokouksessa edustetuista osakkeista.¹⁸⁴

Maksullisen osakeanti päätöksen sisällöstä on säädetty OYL 9:5 §:ssä ja 9:12 §:ssä. Olennaista tämän tutkielman kannalta on, että päätöksessä on mainittava merkintähinnan maksamisesta apportiomaisuudella. Tämän lisäksi päätökseen tarvitaan selvitys apportiomaisuuden luonteesta ja sillä suoritettavasta maksusta sekä apportin arvostusmenetelmistä ja siihen vaikuttaneista seikoista. Selvitys vastaa perustamissopimuksessa edellytettyä selvitystä. Aivan kuin perustamisilmoituksen selvitys, myös osakeannin selvitys perustuu yhtiön hallituksen arvioon apportiomaisuudesta ja tilintarkastajan antamaan lausuntoon.

Yhtiön luovuttamien uusien osakkeiden merkintähinta kirjataan osakepääomaan, ellei osakeantipäätöksessä määrätä merkintähinnan kirjauksesta sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Jos yhtiö on yhtiöjärjestyksessään määrännyt osakkeille nimellisarvon, osakepääomaa on korotettava vähintään annettavien uusien osakkeiden nimellisarvon määrällä. Mikäli yhtiö luovuttaa hallussa olevia osakkeita, niiden merkintähinta kirjataan SVOP:oon tai osakeantipäätöksen mukaisesti kokonaan tai osittain osakepääomaan.¹⁸⁵ OYL 9:14 §:n mukaan uudet osakkeet rekisteröidään, kun ne on täysin maksettu ja mahdolliset muut ehdot on täytetty. Rekisteröinti on tehtävä viimeistään viiden vuoden kuluessa osakeantipäätöksestä. Rekisteri-ilmoitukseen vaaditaan samat liitteet kuin perustamissopimuksen rekisteröintiin: hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vakuutus, tilintarkastajan todistus osakkeiden maksamisesta sekä tilintarkastajan selvitys apportiomaisuuden arvosta. Uusien osakkeiden rekisteröinnin yhteydessä ilmoitetaan myös mahdollinen osakkeiden merkintähintaan perustuva osakepääoman korotus¹⁸⁶. Kun liiketoimintasiirrosta osakepääomaa korotetaan apportiomaisuudella, tulee ilmoi-

---

¹⁸⁴ Karsio ym. 2012: 34–35

¹⁸⁵ Karsio ym. 2012: 36

¹⁸⁶ Immonen 2015: 340

tukseen liittää edellä kerrotut liitteet apporttiomistuksen laadusta ja todisteellisesta mak-
susta.

5.2.3 Osakeyhtiölain ja verolainsäädännön eroavaisuudet

Osakeyhtiölaki ja elinkeinoverolaki eivät sisällä yhtenäisiä säännöksiä apportista. En-
sinnäkin osakeyhtiölaissa puhutaan apportista, kun puolestaan liiketoimintasiirrossa on
kyse nettoapportista (siirretään sekä varoja että velkoja). Osakeyhtiölaissa on merkitystä
apporttiomaisuuden käyvällä arvolla. Liiketoimintasiirrossa siirretään varojen lisäksi
myös velkoja, jolloin hinnoittelu muodostuu haastavammaksi EVL:n kannalta. Tämän
lisäksi arvioinnin painopisteet ovat eroavaiset. Osakeyhtiölain mukaan apporttiomai-
suuden arvoa tulee arvioida vastaanottavan yhtiön kannalta, kun taas elinkeinoverolaissa
arviointi tapahtuu siirtävän yhtiön näkökulmasta.¹⁸⁷

Liiketoimintasiirtoa hyödynnetään usein konsernirakenteen luomisessa. Jo olemassa
olevassa konsernissa saattaa syntyä tilanne, jossa tytäryhtiöllä olisi tarve siirtää liike-
toimintaa emoyhtiöön. EVL ei aseta rajoituksia tälle, mutta OYL:n mukaan tytäryhtiö ei
saa maksua vastaan merkitä emoyhtiönsä osakkeita. Tällöin liiketoimintasiirto tytäryh-
tiöstä emoyhtiöön ei ole mahdollinen¹⁸⁸. Tämä osoittaa jälleen eroavaisuuden OYL:n ja
EVL:n välillä.

Osakeyhtiölaki ei myöskään aseta esteitä täsmäyttää omaisuuseriä sopivalla tavalla ta-
voiteltavan osakeomistussuhteen saavuttamiseksi. Kun siirtäviä yhtiöitä on samanaikai-
sesti useampia, eri siirtäjien luovuttama liiketoimintakokonaisuus tulisi saada täsmää-
mään yhteisyrityksessä tavoiteltavan osakeomistuksen suhteen kanssa. EVL:ssa on sää-
detty kuitenkin tiukasti liiketoimintakokonaisuudesta, jolloin mitään ylimääräistä varal-
lisuutta tai velkaa ei saa sisällyttää siirtoon. Tämän lisäksi rahavastikekielto vaikeuttaa
omistussuhteiden täsmäytystä. Verolainsäädännöstä johtuen täsmäytys vaatii käytännös-
sä otolliset olosuhteet. Omistuksellista suhdetta voidaan täsmäyttää osakkeiden erilaisel-
la merkintähinnalla, osakassopimuksella tai hyödyntämällä erilajisia osakkeita.¹⁸⁹

Vaikka eroavaisuuksia löytyy, niiden ei voida katsoa estävän liiketoimintasiirron onnis-
tunutta toteuttamista verotuksessa. Vaikka OYL ei tunnista liiketoimintasiirto-käsitettä,
liiketoimintasiirtoon sovelletaan OYL:n säännöksiä osakkeiden merkintähinnan mak-

---

¹⁸⁷ Immonen 2015: 341–342

¹⁸⁸ Immonen 2015: 335

¹⁸⁹ Immonen 2015: 336

samista apporttiomaisuudella. Yhtiöoikeudellisesti järjestely on siis hyväksyttävä. Näkökulma ero apporttiomaisuuden arvostamisessa ei sekään ole este liiketoiminnan siirron toteuttamiselle. Kun EVL asettaa liiketoimintakokonaisuudelle niin toiminnallisen kuin taloudellisen vaatimuksen, ja negatiivinen nettoapportti on tulkittu säännöksen vastaiseksi, siirretyllä omaisuudella voidaan olettaa olevan arvoa myös vastaanottavalle yhtiölle. Näin ollen OYL:n vaatimus apporttiomaisuuden taloudellisesta arvosta saajayhtiölle täyttyy. Lainsäädäntöjen eroavaisuudet vaativat verovelvolliselta asiantuntijutta, mutta eivät ole esteenä liiketoimintasiirron toteuttamiselle.

5.3 Liikearvon käsittely

Luvussa 3.3. käsiteltiin osittain liikearvoa ja todettiin sen olevan siirtokelpoinen erä, jos liikearvo kohdistuu siirrettävään toimintaan. Mikäli siirto toteutetaan kirjanpitoarvoista, vastaanottavaan yhtiöön voidaan kirjata käyvän arvon ja kirjanpitoarvon välinen erotus liikearvoksi¹⁹⁰. Liikearvon aktivointi edellyttää, että siihen liittyy vastaisia tulonodotuksia. Tulonodotukset tulee dokumentoida aktivoinnin yhteydessä suunnittelulaskelmaksi ja liittää kirjaustositteeseen kuuluvana selvityksenä. Tällöin toteutetaan KPL:n varovaisuusperiaatetta.¹⁹¹

KPL 5:9 §:n mukaan liikearvo tulee poistaa suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Jollei vaikutusaikaa voida luotettavalla tavalla arvioida, on liikearvo poistettava enintään kymmenessä vuodessa. Verotuksessa liikearvon hankintameno tulee poistaa EVL 24 §:n mukaisesti¹⁹². Kyseisen säännöksen mukaan liikearvo poistetaan yhtä suurina vuotuisina poistoina todennäköisenä vaikutusaikanaan, kuitenkin enintään 10 verovuotena. Jotta poistot olisivat verotuksessa hyväksyttäviä, vastaava vähennys on tehtävä kirjanpidossa. Kirjanpidon ja verotuksen sidonnaisuus korostuu.

Ratkaisussa KHO 2015:43 kyseenomaista sidonnaisuutta ei ole edellytetty. Tapauksessa oli kyse osuuskunnan tekemästä liiketoimintasiirrosta A Oy:lle kirjanpitoarvoista, jota ei jälkeempään hyväksytty verotuksessa. Siirtomenetelmästä johtuen vastikkeeseen sisältyvää liikearvoa ei kirjattu A Oy:n taseeseen. Ennakkoratkaisua haettiin seuraaviin kysymyksiin, luetaanko liikearvo EVL 24 §:ssä tarkoitetuksi pitkävaikutteiseksi menoksi ja

---

¹⁹⁰ Honkamäki & Pennanen 2010: 237

¹⁹¹ Leppiniemi & Kaislanlahti 2016:234

¹⁹² Järvenoja 2007: 189

voidaanko liikearvosta tehdä EVL 24 §:n mukaisia vuosipoistoja sekä EVL 40 §:n lisäpoiston ja/tai EVL 41 §:n vähennyksen?

KHO 2015:43. *Osuuskunta oli luovuttanut liiketoimintansa tytäryhtiö A Oy:lle ja luovutus oli tarkoitus toteuttaa EVL 52 d §:ssä tarkoitettulla veroneutraalilla liiketoimintasiirrolla. Osuuskunta sai Konserniverokeskukselta ennakkotiedon, jonka mukaan siirrossa ei ollut kyse veroneutraalista liiketoimintasiirrosta vaan siirto katsotaan veronalaiseksi apporttiluovutukseksi. Tämän jälkeen A Oy haki Konserniverokeskukselta ratkaisua liikearvon määrästä, mikä oli syntynyt apporttiluovutukseksi tulkitussa järjestelyssä. Konserniverokeskuksen ennakkoratkaisussa todettiin, että liikearvoa oli syntynyt liiketoiminnan luovutuksesta noin 90 000 000 euroa. Liiketoiminnan luovutus käsiteltiin A Oy:n kirjanpidossa konsernin sisäisiä yritysjärjestelyjä koskevan vakiintuneen kirjanpitomenettelyn mukaisesti, jolloin tase-erät siirrettiin siirtohetken kirjanpitoarvoista eikä liikearvoa kirjattu luovutuksen yhteydessä. KVL katsoi, että EVL 54 §:n 2 momentti on menon jaksotukseen liittyvä säännös, joka ei voi estää EVL:n yleisten säännösten perusteella verotuksessa vähennyskelpoista menoa. Näissä olosuhteissa A Oy voi vähentää liikearvon verotuksessa vuotuisina poistoina elinkeinotulon verottamisesta annetun lain pitkävaikutteisten menojen jaksottamista koskevien säännösten mukaisesti, vaikka yhtiön kirjanpidossa ei ole mahdollista tehdä vastaavaa poistoa. KHO ei muuttanut KVL:n päätöstä eikä päätöksen perusteluita. Ennakkoratkaisu verovuodelle 2012 ja 2013.*

Kyseissä ratkaisussa korkein hallinto-oikeus antoi suuremman painoarvon menon vähennyskelpoisuudelle kuin jaksotussäännöksille. Jaksotussääntöjen noudattamatta jättäminen ei voi poistaa menon vähennyskelpoisuutta. Olennaista on kuitenkin huomata perusteluissa todettu ”näissä olosuhteissa”. EVL:n jaksotussäännöksiä tulee lähtökohtaisesti noudattaa, mutta kyseenomaisessa tilanteessa KHO joutui kiperään tilanteeseen liiketoimintasiirron hylkäämisen vuoksi. Kyseessä on poikkeuksellinen ratkaisu. Varmoin tapa saada liikearvon poistot vähennyskelpoisiksi verotuksessa on liikearvon kirjaaminen taseeseen ja vuotuisten poistojen tekeminen myös kirjanpidossa.

5.4 Liiketoimintasiirto kirjanpitoarvoista

Seuraavaksi selvitetään liiketoimintasiirron kirjanpidollinen käsittely kuvitteellisen liiketoimintasiirron perusteella, jonka perustiedot esitetään alla. Liiketoimintasiirto toteu-

tetaan uuteen perustettavaan yhtiöön, jonka koko osakepääoman merkitsee siirtävä yhtiö. Näin ollen liiketoimintasiirrossa muodostuu konserni, jonka emoyhtiö on siirtävä yhtiö ja tytäryhtiö on vastaanottava yhtiö. Kirjaukset esitetään tiliristikoin numeroituna erikseen siirtävän ja vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa. Käytettävät tilit kuuluvat rahoitustilien ja menotilien pääryhmiin. Kirjaussäännöt noudattavat edellä luvussa 5.1.4. esitettyä eikä niihin palata kirjauksien yhteydessä uudelleen. Tilin on kirjausesimerkeissä päätetty, mutta saldon vientiä tilinpäätöstileille ei esitetä. Kirjauksien yhteydessä esitetään myös kirjauksien vaikutus yhtiön taseeseen.

Siirrettävä liiketoimintakokonaisuus sisältää:

- Koneet ja kalusto 25.000 euroa
  - Valmiit tuotteet/tavarat 10.000 euro
  - Myyntisaamiset 2.000 euroa
  - Rahat ja pankkisaamiset 5.000 euroa
  - Pitkäaikaiset lainat 15.000 euroa
  - Ostovelat 1.500 euroa
  - Siirtovelat 1.000 euroa
- = Nettoapportiksi saadaan 24.500 euroa

5.4.1 Kirjaukset siirtävän yhtiön kirjanpidossa

TASE			
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineelliset hyödykkeet		Osakepääoma	10 000,00
Maa- ja vesialueet	7 000,00	Edellisten tilikausien voitto (tappio)	61 000,00
Rakennukset ja rakennelmat	50 000,00	Tilikauden voitto (tappio)	20 000,00
Koneet ja kalusto	40 000,00	97 000,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		VIERAS PÄÄOMA	
Vaihto-omaisuus		Pitkäaikainen	
Valmiit tuotteet/tavarat	25 000,00	Lainat rahoituslaitoksilta	30 000,00
Saamiset		Lyhytaikainen	
Lyhytaikaiset		Lainat rahoituslaitoksilta	10 000,00
Myyntisaamiset	5 000,00	Ostovelat	3 000,00
Siirtosaamiset	500,00	Muut velat	1 000,00
Rahat ja pankkisaamiset	9 000,00	Siirtovelat	1 500,00
		15 500,00	
Vastaavaa yhteensä	136 500,00	Vastattavaa yhteensä	136 500,00

Kuvio 2. Siirtävän yhtiön tase ennen liiketoimintasiirtoa kirjanpitoarvoista

Yllä oleva kuvio 2 esittää siirtävän yhtiön tasetta ennen liiketoimintasiirtoa. Taseesta voidaan nähdä, että siirtävän yhtiön varat ja velat ovat suuremmat kuin siirrettävä liike-

toimintakokonaisuus. Siirron kohteena on siis yksi liiketoimintakokonaisuus, ja siirtävä yhtiö jatkaa muuta liiketoimintaansa siirron jälkeen. Seuraavaksi kuviossa 3 esitetään liiketoimintasiirron kirjaukset siirtävässä yhtiössä.

Koneet ja kalusto		Tavarat		Myyntisaamiset	
40 000,00		25 000,00		5 000,00	
	25 000,00 (1)		10 000,00 (1)		2 000,00 (1)
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
	15 000,00		15 000,00		3 000,00
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Rahat ja pankkisaam.		Pitkäaik. Lainat		Ostovelat	
9 000,00			30 000,00		3 000,00
	5 000,00 (1)	(2) 15 000,00		(2) 1 500,00	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
	4 000,00	15 000,00		1 500,00	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Siirtovelat		Osuudet saman konsernin yrityksissä			
	1 500,00	(1) 42 000,00			
(2) 1 000,00			17 500,00 (2)		
<hr/>		<hr/>			
500,00			24 500,00		
<hr/>		<hr/>			

Kuvio 3. Siirtävän yhtiön kirjaukset kirjanpitoarvoista

Tiliristikoiden ensimmäisillä riveillä olevat summat kuvaavat tilin alkusaldoa. Alkusaldot ovat yhdenmukaiset siirtävän yhtiön taseen kanssa. Ensimmäisellä kirjauksella (1) on kirjattu liiketoiminnassa siirrettävät varat meno- sekä raha- ja saatavatilien kredit-puolelle. Näihin eriin sisältyivät koneet ja kalusto, myyntisaamiset, tavarat sekä rahat ja pankkisaamiset. Varojen vastakirjaus on kirjattu osuudet sama konsernin yrityksissä – tilin debet – puolelle osoittamaan rahan käyttöä. Kirjauksella numero 2 on kirjattu liiketoimintakokonaisuudessa siirtyneet velat pääomatilien debet-puolelle. Velat muodostuivat pitkäaikaisista lainoista, ostoveloista ja siirtoveloista. Erien yhteissumma 17.500 euroa kirjattiin kredit-puolelle pienentämään osuudet saman konsernin yrityksissä-tilin saldoa. Näin osuudet saman konsernin yrityksissä-tilin loppusaldoksi saatiin 24.500 euroa, mikä vastaa liiketoimintakokonaisuuden nettoapporttia.

TASE			
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	7 000,00		
Rakennukset ja rakennelmat	50 000,00		
Koneet ja kalusto	15 000,00	72 000,00	
Sijoitukset			
Osuudet saman konsernin yrityksissä		24 500,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Valmiit tuotteet/tavarat		15 000,00	
Saamiset			
Lyhytaikaiset			
Myyntisaamiset	3 000,00		
Siirtosaamiset	500,00	3 500,00	
Rahat ja pankkisaamiset		4 000,00	
Vastaavaa yhteensä		119 000,00	
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma			
			10 000,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)			
			61 000,00
Tilikauden voitto (tappio)			
			20 000,00
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta			
			15 000,00
Lyhytaikainen			
Lainat rahoituslaitoksilta			
		10 000,00	
Ostovelat			
		1 500,00	
Muut velat			
		1 000,00	
Siirtovelat			
		500,00	13 000,00
Vastattavaa yhteensä			119 000,00

Kuvio 4. Siirtävän yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen kirjanpitoarvoista

Kuviosta 4 voi nähdä, että siirtävän yhtiön vastaavaa puolelle sijoituksiin on syntynyt uusi erä, osuudet saman konsernin yrityksissä. Tilin saldo vastaa vastikeosakkeiden hankintamenoa, mikä laskettiin siirrettyjen varojen ja velkojen erotuksesta. Liiketoimintasiirron jälkeisessä taseessa kannattaa kiinnittää huomiota myös taseen vastaavaa puolen loppusummaan. Ennen siirtoa taseen vastaavaa puolen loppusumma oli 136.500 euroa ja siirron jälkeen 119.000 euroa. Eroa on yhteensä 17 500 euroa. Siirrettyjen varojen summa oli kuitenkin yhteensä 42.000 euroa. Yhtiön varallisuus ei siis pienene samassa suhteessa liiketoimintasiirron erien kanssa, sillä vastikeosakkeiden hankintameno tulee kirjatuksi siirron yhteydessä. Kun varoja kuului liiketoimintakokonaisuuteen velkojan enemmän, erotuksesta muodostui kokonaisuuden niin sanottu kauppahinta ja samalla vastikeosakkeiden hinta.

5.4.2 Kirjaukset vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa

Perustamissopimuksen perusteella vastaanottavan yhtiön osakepääomaan kirjataan yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma, 2.500 euroa. Loput osakkeiden merkintähinnasta kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Osakemerkintäsaamiset		Osakeanti		Koneet ja kalusto	
(1) 24 500,00			24 500,00 (1)	(2) 25 000,00	
	42 000,00 (2)	(4) 24 500,00			
(3) 17 500,00					
0	0	0	0		25 000,00
Tavarat		Myyntisaamiset		Rahat ja pankkisaamiset	
(2) 10 000,00		(2) 2 000,00		(2) 5 000,00	
	10 000,00		2 000,00		5 000,00
Pitkäaik. Lainat		Ostovelat		Siirtovelat	
	15 000,00 (3)		1 500,00 (3)		1 000,00 (3)
15 000,00		1 500,00		1 000,00	
Osakepääoma		SVOP			
	2 500,00 (4)		22 000,00 (4)		
2 500,00		22 000,00			

Kuvio 5. Vastaanottavan yhtiön kirjaukset kirjanpitoarvoista

Kuviossa 5 on eriteltyä vastaanottavassa yhtiössä suoritettavat kirjaukset liiketoimintasiirrossa. Perustamissopimuksen allekirjoituksen myötä syntyy kirjanpitovelvollisuus. Perustamissopimuksessa on sovittu osakemerkinnän suuruus, josta syntyy yhtiölle osakemerkintäsaaminen¹⁹³. Tämä osakemerkintäsaaminen on kirjattu kirjauksella numero 1, per osakemerkintäsaamiset an osakeanti. Kirjauksella numero 2 on kirjattu liiketoimintakokonaisuuden varallisuus meno- sekä raha- ja saatavatileille, ja vastaava kreditkirjaus pienentämään osakemerkintäsaamisia. Kirjauksella 3 on kirjattu siirrettävät velat pääomatileille ja yhtä suuri debet-kirjaus osakemerkintäsaamisiin. Kun liiketoimintakokonaisuus (nettoapportti) on siirtynyt vastaanottavalle yhtiölle, osakemerkintäsaaminen katsotaan maksetuksi yhtiölle. Osakkeiden merkintähinta kirjataan omaan pääomaan, kun vastaanottava yhtiö on rekisteröity¹⁹⁴. Osakeanti katsotaan tässä vaiheessa toteutuneen ja kirjauksen voi tehdä osakeanti-tilin debet-puolelle. Vastakirjaus tehdään perustamissopimuksen mukaisesti kirjaamalla osakepääomaan 2.500 euroa ja loppu 22.000 euroa sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

¹⁹³ Tomperi 2015: 75

¹⁹⁴ Tomperi 2015: 75

TASE			
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineelliset hyödykkeet		Osakepääoma	2 500,00
Koneet ja kalusto	25 000,00	Muut rahastot	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22 000,00
Vaihto-omaisuus		VIERAS PÄÄOMA	
Valmiit tuotteet/tavarat	10 000,00	Pitkäaikainen	
Saamiset		Lainat rahoituslaitoksilta	15 000,00
Lyhytaikaiset		Lyhytaikainen	
Myyntisaamiset	2 000,00	Ostovelat	1 500,00
Rahat ja pankkisaamiset	5 000,00	Siirtovelat	1 000,00 2 500,00
Vastaavaa yhteensä	42 000,00	Vastattavaa yhteensä	42 000,00

Kuvio 6. Vastaanottavan yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen kirjanpitoarvoista

Kuvio 6 esittää vastaanottavan yhtiön tasetta liiketoimintasiirron jälkeen. Siirretyt varat 42.000 euroa on nähtävissä taseen vastaavaa puolella ja siirretyt velat ja osakkeiden merkintähinta vastattavaa puolella.

5.5 Liiketoimintasiirto käyvistä arvoista

Kun liiketoimintasiirto toteutetaan käyvistä arvoista, omaisuuserät arvostetaan vastaanottavassa yhtiössä käyvistä arvoista. Jokainen taseen omaisuus- ja velkaerä tulisi arvostaa käypään arvoon. Tämä tarkoittaa sitä, että vastaanottavan yhtiön taseeseen saatetaan merkitä eriä, joita luovuttava yhtiö ei ole taseeseensa merkinnyt. Esimerkiksi yhtiön patentit ja tavaramerkit voivat olla edellä mainittuja eriä. Näiden aineettomien hyödykkeiden kohdalla tulee olla tarkkana ja huomioida yhtiötä koskevan lainsäädännön osoittamat rajoitteet. Esimerkiksi itse kehitettyä liikearvoa ei voi kirjata taseeseen. Siirrettäessä varat käyvistä arvoista on kuitenkin tärkeää arvostaa koko omaisuus käypään arvoonsa, jolloin jokainen yrityksen omaisuuserä on paikallistettava.¹⁹⁵

5.5.1 Käypä arvo

Kirjanpitolaissa on mainintoja käypään arvoon kirjaamisesta muun muassa rahoitusvälineiden osalta. Sen sijaan käypää arvoa tai käyvän arvon määrittämistä ei ole KPL:ssa esitetty. KPL:ssa on viittaukset IAS-asetuksella hyväksytyihin kansainvälisiin tilinpä-

¹⁹⁵ Honkamäki & Pennanen 2010: 245–246

tösstandardeihin, joita tulee noudattaa käypää arvoa määrittäessä. Näitä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja kutsutaan IFRS-standardeiksi.

IFRS 13: Käyvän arvon määrittäminen – standardi määrittää käyvän arvon hinnaksi, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa. Tavanmukaisella liiketoimella viitataan omaisuuserän myymiseen tai velan siirtämiseen markkinaolosuhteiden vallitessa.¹⁹⁶ Hinnaksi tulisi siis muodostua sellainen, jota voitaisiin käyttää myös riippumattomien henkilöiden välillä.

Käyvän arvon määrittämiseen on olemassa erilaisia arvostusmenetelmiä. Kolme yleisesti käytettyä arvostusmenetelmää ovat markkinoihin perustuva lähestymistapa, hankintamenoon perustuva lähestymistapa ja tuottoihin perustuva lähestymistapa. Standardin mukaan on sallittua hyödyntää useampaa kuin yhtä arvostusmenetelmää. Markkinoihin perustuvassa lähestymistavassa käytetään hintoja ja muuta merkityksellistä tietoa, joka syntyy vastaavanlaisten varojen tai velkojen markkinatransaktioissa. Hyödynnetään varojen ja velkojen noteerattuja hintoja markkinoilla. Hankintamenoon perustuvassa lähestymistavassa käypä arvo määritetään sen mukaan, kuinka paljon rahaa tarvittaisiin omaisuuserän jälleen hankintaan. Tässä lähestymistavassa on otettava huomioon omaisuuserän epäkuranttius, mikä viittaa fyysiseen, toiminnalliseen ja taloudelliseen huonontumiseen. Tuottoihin perustuvassa lähestymistavassa hyödynnetään omaisuuserän tuottamia vastaisia rahamääriä. Käypä arvo saadaan, kun omaisuuserän oletetut tulevat rahavirratt diskontataan nykyhetkeen.¹⁹⁷

5.5.2 Laskennalliset verot

KPL 5:18 §:ssä määritellään laskennalliset verovelat ja -saamiset. Säännöksen mukaan tuottojen ja kulujen välisistä jaksotuseroista sekä kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verovelat ja -saamiset saadaan varovaisuutta noudattaen merkitä omana eränään tuloslaskelmaan ja taseeseen. KILA on antanut yleisohjeen laskennallisista veroveloista ja -saamisista. Tässä ohjeessa käsitellään arvonkorotuksesta johtuvaa väliaikaista eroa. Arvonkorotuksen väliaikainen ero johtaa poikkeamaan kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon välille. Kirjanpidon tuloksen ja verotettavan tulon välille ei kuitenkaan synny jaksotuseroa. Arvonkorotuksesta aiheutuu veronalainen väliaikainen ero, joka vaikuttaa verotukseen myytäessä

¹⁹⁶ International Accounting Standards Board 2012: A411-A412

¹⁹⁷ International Accounting Standards Board 2012: A421, A436–A437

kohde tai käytettäessä sitä toiminnassa. Ohjeen mukaan arvonkorotuksesta tulee laskea laskennallinen verovelka.¹⁹⁸

Oikeuskirjallisuudessa on esitetty, että käyvin arvo in suoritettava liiketoimintasiirto vastaa arvonkorotusta, ja tästä johtuen käyvän arvon ja kirjanpitoarvon välisestä erosta tulisi laskea laskennallinen verovelka¹⁹⁹. Jos verrataan arvonkorotuksen muodostamaa väliaikaista eroa, huomataan sen vastaavaan liiketoimintasiirrossa tapahtuvaa kirjausta. Kun siirto tehdään kirjanpidossa käyvistä arvoista ja verotukseen siirtyy puolestaan omaisuuden jäljellä oleva hankintameno, syntyy kirjanpidon ja verotuksen välille väliaikainen ero. Näkisin, että laskennallisen verovelan kirjaaminen toteuttaisi myös oikean ja riittävän kuvan vaatimusta. Vaikka käyvistä arvoista tulee esittää liitetietona selvitys, laskennallisen verovelan kirjaaminen toisi paremmin esiin yhtiön taloudellisen aseman.

KILA katsoo, että on hyvän kirjanpitotavan mukaista aina merkitä taseeseen laskennallinen verovelka arvonkorotuksista. Laskennallisen verovelan muutosta ei viedä tuloslaskelmaan, sillä arvonkorotustakaan ei yleensä kirjata tulosvaikutteisesti. Laskennallinen verovelka merkitään taseen vastattaviin vieraan pääoman ryhmään erilliseksi eräksi. Velan voi halutessaan jakaa pitkä- ja lyhytaikaisiin luonteensa mukaisesti.²⁰⁰ Laskennallisen verovelan vastakirjaus tulee kirjata sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon²⁰¹. Koska siirtävän yhtiön tase ei ole pitänyt sisällään laskennallista verovelkaa, nettovarallisuutta tulee pienentää laskennallisen verovelan verran.

KILA on ohjeistanut laskennallisten verovelkojen ja -saamisten laskemisen. Tässä tutkielmassa esitetään ohjeistus vaillinaisesti, sillä liiketoimintasiirrossa kirjattavaksi tuleva erä on laskennallinen verovelka. Laskennallisia verosaamisia ei siis käsitellä. Laskelma aloitetaan selvittämällä omaisuuserien kirjanpitoarvot ja verotukselliset arvot (1). Kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisestä veronalaisesta erosta lasketaan laskennallisen veron suuruus (2). Käytettävä verokanta on pääsääntöisesti sen vuoden kanta, jolloin kyseinen erä realisoituu. Jos realisointi ajankohta ei ole varma, käytetään voimassa olevaa verokantaa tai tilikautta seuraavan vuoden verokantaa, jos se on jo vahvistettu. Laskennallisen verovelan suuruus kirjataan taseeseen (3).²⁰²

---

¹⁹⁸ Kirjanpitolausautakunta 2006: luku 3.2.2.

¹⁹⁹ Honkamäki & Pennanen 2010: 247

²⁰⁰ Kirjanpitolausautakunta 2006: luvut 3.2.2., 6.1.

²⁰¹ Honkamäki & Pennanen 2010: 248

²⁰² Kirjanpitolausautakunta 2006: luku 5.1.1.

KPA 2:6 §:n mukaan laskennalliset verovelat ja -saamiset on esitettävä liitetietona, jos ne ovat olennaisia ja niitä ei ole merkitty taseeseen. KILA:n ohjeessa kuitenkin on todettu, että arvonkorotuksesta johtuva laskennallinen verovelka on aina esitettävä taseessa. Näin ollen liiketoimintasiirrossa muodostunut laskennallinen verovelka on esitettävä taseessa eikä esittäminen pelkästään liitetiedoissa ole mahdollinen. Kun laskennallinen verovelka merkitään taseeseen, tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden yhteydessä on tästä mainittava²⁰³.

5.5.3 Kirjaukset siirtävän yhtiön kirjanpidossa

Seuraava esimerkki toteutetaan samoista lähtötiedoista kuin luvussa 5.4. esitetty siirto kirjanpitoarvoista. Erona siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen on se, että koneiden ja kaluston käyväksi arvoksi on määritetty 30.000 euroa, kun erän kirjanpitoarvo on 25.000 euroa. Kun siirrettävä varallisuus on 5.000 euroa suurempi kuin kirjanpitoarvoista siirrettäessä, nettoapportin suuruudeksi muodostuu 29.500 euroa. Tämän lisäksi seuraavassa esimerkissä siirron kohteena on siirtävän yhtiön koko liiketoiminta. Tällä halutaan paremmin havainnollistaa käyvien arvojen hyödyntämisen vaikutukset siirtävän yhtiön kirjanpidossa ja lopulta verotuksessa. Alla olevassa kuviossa 7 on nähtävissä siirrettävän yhtiön tase ennen siirtoa.

TASE			
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineelliset hyödykkeet		Osakepääoma	2 500,00
Koneet ja kalusto	25 000,00	Muut rahastot	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22 000,00
Vaihto-omaisuus		VIERAS PÄÄOMA	
Valmiit tuotteet/tavarat	10 000,00	Pitkäaikainen	
Saamiset		Lainat rahoituslaitoksilta	15 000,00
Lyhytaikaiset		Lyhytaikainen	
Myyntisaamiset	2 000,00	Ostovelat	1 500,00
Rahat ja pankkisaamiset	5 000,00	Siirtovelat	1 000,00
			2 500,00
Vastaavaa yhteensä	42 000,00	Vastattavaa yhteensä	42 000,00

Kuvio 7. Siirtävän yhtiön tase ennen liiketoimintasiirtoa käyvistä arvoista

Kuviosta 8 voi nähdä kirjaustoimenpiteet siirtävän yhtiön kirjanpidossa. Tilien ensimmäisellä rivillä olevat summat kuvaavat tilin alkusaldoa/edellisen tilikauden menojäännöstä. Kirjauksella numero yksi on kirjattu liiketoimintakokonaisuuden varojen siirto; per osuudet saman konsernin yrityksissä an koneet ja kalusto/myyntisaamiset/tavarat/rahat ja pankkisaamiset. Kirjauksella kaksi on kirjattu velko-

²⁰³ Kirjanpitolautakunta 2006: luku 7

jen siirto pääomatilien debet-puolelle ja vastakirjauksena osuudet saman konsernin yrityksissä kredit-puolelle. Näin osuudet saman konsernin yrityksissä-tilin loppusaldoksi muodostuu 29.500 euroa, mikä täsmää nettoapportin suuruuteen. Kirjaus numero 3 on tehty esimerkissä erikseen, jotta käyvän arvon vaikutukset havainnollistetaan paremmin. Kun koneiden ja kaluston luovutushinta 30.000 euroa ylittää koneiden ja kaluston menojäännöksen 25.000 euroa, ylimenevä osa kirjataan tuloslaskelman tilille käyttöomaisuuden myyntivoitto. Luovutus realisoit siirtävän yhtiön verotuksessa 5.000 euron luovutusvoiton.

Koneet ja kalusto		Tavarat		Myyntisaamiset	
25 000,00		10 000,00		2 000,00	
	30 000,00 (1)		10 000,00 (1)		2 000,00 (1)
(3) 5 000,00					
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Rahat ja pankkisaam.		Pitkäaik. Lainat		Ostovelat	
5 000,00			15 000,00		1 500,00
	5 000,00 (1)	(2) 15 000,00		(2) 1 500,00	
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
Siirtovelat		Osuudet saman konsernin yrityksissä		Käyttöomaisuuden myyntivoitto	
	1 000,00	(1) 47 000,00			5 000,00 (3)
(2) 1 000,00			17 500,00 (2)		
<hr/>		<hr/>		<hr/>	
		29 500,00		5 000,00	

Kuvio 9. Siirtävän yhtiön kirjaukset liiketoimintasiirrossa käyvistä arvoista

Siirtävän yhtiön tase muodostuu siirron jälkeen vastaavaa puolen sijoituksista ja vastattavaa puolen omasta pääomasta. Yhtiöstä on muodostunut tytäryhtiön osakekannan hallinnoima holdingyhtiö. Siirtävän yhtiön tase siirron jälkeen on havainnollistettu kuviossa 9.

TASE		TASE	
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Sijoitukset		Osakepääoma	2 500,00
Osuudet saman konsernin yrityksissä	24 500,00	Muut rahastot	
		Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	22 000,00
Vastaavaa yhteensä	24 500,00	Vastattavaa yhteensä	24 500,00

Kuvio 8. Siirtävän yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen käyvistä arvoista

5.5.4 Kirjaukset vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa

Perustamissopimuksen perusteella vastaanottavan yhtiön osakepääomaan kirjataan yksityisen osakeyhtiön vähimmäisosakepääoma, 2.500 euroa. Loput osakkeiden merkintähinnasta kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Kun liiketoimintasiirto toteutetaan käyvistä arvoista, vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa tulee laskea hyödykkeen käyvän arvon ja kirjanpitoarvon väliselle erotukselle laskennallinen verovelka. Laskennallinen verovelka lasketaan luvun 5.5.2 ohjeiden mukaisesti.

Ohjeen ensimmäisen vaiheen mukaisesti selvitetään kirjanpitoarvon ja käyvän arvon erotus. Koneiden ja kaluston kirjanpitoarvo on 25.000 euroa ja käyväksi arvoksi on määritetty 30.000 euroa. Eroa muodostuu 5.000 euroa (1). Esimerkkitalanteessa koneiden ja kaluston jatkoluovutuksen ajankohdasta ei ole varmuutta, joten laskennallinen verovelka lasketaan voimassa olevan yhteisöverokannan mukaan. Vuonna 2016 yhteisön tuloveroprosentti on 20 %. Laskennallisen verovelan suuruudeksi muodostuu siis 1.000 euroa (2). Ohjeen toimintavaiheessa numero kolme suoritettaisiin laskennallisen verovelan kirjaus. Kirjaus osoitetaan yhtä aikaisesti muiden kirjauksien kanssa seuraavassa kuviossa 10.

Osakemerkintäsaamiset	Osakeanti	Koneet ja kalusto
(1) 29 500,00	29 500,00 (1)	(2) 30 000,00
42 000,00 (2)	(5) 29 500,00	
(3) 17 500,00		
0	0	30 000,00
0		
Tavarat	Myyntisaamiset	Rahat ja pankkisaamiset
(2) 10 000,00	(2) 2 000,00	(2) 5 000,00
10 000,00	2 000,00	5 000,00
Pitkäaik. Lainat	Ostovelat	Siirtovelat
15 000,00 (3)	1 500,00 (3)	1 000,00 (3)
15 000,00	1 500,00	1 000,00
Osakepääoma	SVOP	Laskennalliset verovelat
2 500,00 (5)	(4) 1 000,00	1 000,00 (4)
	27 000,00 (5)	
2 500,00	26 000,00	1 000,00

Kuvio 10. Vastaanottavan yhtiön kirjaukset liiketoimintasiirrossa käyvistä arvoista

Kuviosta 10 voi nähdä vastaanottavassa yhtiössä suoritettavat kirjaukset. Perustamissopimuksen allekirjoituksen myötä yhtiölle syntyy saaminen merkityistä osakkeista ja tämä osakemerkintäsaaminen on kirjattu kirjauksella numero 1, per osakemerkintäsaamiset an osakeanti. Kirjauksella numero 2 on kirjattu liiketoimintakokonaisuuden varallisuus meno- sekä raha- ja saatavatileille, ja vastaava kredit-kirjaus pienentämään osakemerkintäsaamisia. Kirjauksella 3 on kirjattu siirrettävät velat pääomatileille ja yhtä suuri debet-kirjaus osakemerkintäsaamisiin. Osakemerkintäsaaminen on näin kuitattu, kun liiketoimintakokonaisuus (nettoapportti) on siirtynyt vastaanottavalle yhtiölle. Laskennallinen verovelka on kirjattu kirjauksella 4. Laskennallinen verovelka kirjataan omaksi eräkseen yhtiön vieraaseen pääomaan ja vastakirjauksella pienentämään SVOP:a. Yhtiön rekisteröimisen myötä voidaan kirjata osakkeiden merkintähinta kirjauksella numero 5. Osakeanti katsotaan tässä vaiheessa toteutuneen ja kirjauksen voi tehdä osakeantitilin debet-puolelle. Vastakirjaus tehdään perustamissopimuksen mukaisesti kirjaamalla osakepääomaan 2.500 euroa ja loppu 27.000 euroa sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Alla olevassa kuviossa 11 on esitetty vastaanottavan yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen. Taseen yhteissumma on 5.000 euroa suurempi kuin siirrossa kirjanpitoarvoista. Ero muodostuu koneiden ja kaluston käyvästä arvosta. Laskennalliset verovelat on kirjattu pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan ja pienentämään sijoitettua vapaata omaa pääomaa.

TASE			
Vastaavaa		Vastattavaa	
PYSYVÄT VASTAAVAT		OMA PÄÄOMA	
Aineelliset hyödykkeet		Osakepääoma	2 500,00
Koneet ja kalusto	30 000,00	Muut rahastot	
VAIHTUVAT VASTAAVAT		Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	26 000,00
Vaihto-omaisuus		VIERAS PÄÄOMA	
Valmiit tuotteet/tavarat	10 000,00	Pitkäaikainen	
Saamiset		Lainat rahoituslaitoksilta	15 000,00
Lyhytaikaiset		Laskennallise verovelat	1 000,00
Myyntisaamiset	2 000,00	Lyhytaikainen	
Rahat ja pankkisaamiset	5 000,00	Ostovelat	1 500,00
		Siirtovelat	1 000,00 2 500,00
Vastaavaa yhteensä	47 000,00	Vastattavaa yhteensä	47 000,00

Kuvio 11. Vastaanottavan yhtiön tase liiketoimintasiirron jälkeen käyvistä arvoista

5.6 Erot kirjanpito menetelmien välillä

Edellä on käsitelty kirjanpidollinen menettelytapa niin kirjanpitoarvoista kuin käyvistä arvoista. Kun siirto toteutetaan kirjanpitoarvoista, verotettavaa tuloa ei muodosta siirtävälle eikä vastaanottavalle yhtiölle. Mikäli siirtävä yhtiö haluaa toteuttaa siirron käyvistä arvoista, omaisuuden luovutushinnan ja verotuksessa poistamatta olevan hankintameno erotuksesta muodostuu siirtävälle yhtiölle verotettava luovutusvoitto. Käypien arvojen hyödyntäminen vastaanottavan yhtiön kirjanpidossa on veroneutraali toimi.

Edellisissä esimerkeissä liiketoimintasiirto tapahtui siirrosta perustettavaan uuteen osakeyhtiöön. Mikäli vastaanottava yhtiö olisi ollut jo olemassa oleva, varainsiirtovero olisi langennut vastaanottavan yhtiön maksettavaksi. Liiketoimintakokonaisuudessa siirtyneet kiinteistöt verotetaan 4 % mukaan ja arvopaperit 1,6 % tai 2,0 % mukaan riippuen arvopaperin luonteesta. Varainsiirtoveron saa hakemuksesta takaisin ainoastaan liiketoimintasiirron yhteydessä perustettu osakeyhtiö. Pois lukien siirtävän yhtiön toteuttama liiketoimintasiirto käyvistä arvoista, verotuksellista eroa liiketoimintasiirron toteuttamisessa kirjanpitoarvoista tai käyvistä ei synny. Mitkä syyt voivat siten johtaa käypien arvojen hyödyntämiseen?

Vaikka oikeuskirjallisuudessa²⁰⁴ esitetään, että käypien arvojen hyödyntäminen kirjanpidossa on mahdollista, käytännössä menettely taitaa olla harvinaista. Jos siirtävä yhtiö toteuttaa siirron kirjanpitoarvoista, liiketoimintasiirtoa ei veroteta. Käypien arvojen hyödyntäminen johtaa puolestaan luovutusvoiton syntymiseen ja sen verottamiseen. Tuntuu hyvin epätodennäköiseltä, että voittoa tavoitteleva yhtiö valitsee verotettavan vaihtoehdon verovapaan menettelytavan sijaan. Jos syiden pohtimisen haluaa viedä pitkälle, siirtävällä yhtiöllä saattaa olla tappioita, joiden vähennysoikeus päättyy liiketoimintasiirron toteuttamisvuonna. Kun omaisuuden luovutusvoitto realisoituu hankintameno ylittävältä osalta tuloslaskelmalle, tilikauden verotettava tulo kasvaa ja tappioita saadaan käytettyä enemmän. Lähtökohta siirtävän yhtiön kirjanpidossa on oletettavasti kuitenkin kirjanpitoarvojen hyödyntäminen.

Liiketoimintasiirron menettelytavan laajentaminen käypiin arvoihin paransi järjestelyn käyttömahdollisuuksia. Ennen lakimuutosta IFRS-yhtiöiden mahdollisuudet toteuttaa liiketoimintasiirto olivat käytännössä olemattomat, koska IFRS-säännöstöä noudattavien yhtiöiden tulee arvostaa omaisuus käypään arvoon. Liiketoimintasiirron toteuttaminen käyvistä arvoista on selkeä valinta IFRS-säännöstöä noudattaville yhtiöille. Käypiä ar-

---

²⁰⁴ Honkamäki & Pennanen 2010: 253

voja hyödynnetään myös tilanteessa, jossa siirtäviä yhtiöitä on useampia²⁰⁵. Kun siirtäviä yhtiöitä on useampia, liiketoimintojen arvot poikkeavat usein toisistaan ja kirjanpitoarvoistaan. Kun kirjanpitoarvoja ei ole enää pakko käyttää, voidaan helposti siirtää liiketoimintoja, joiden käyvät arvot poikkeavat kirjanpitoarvoista. Syyt liiketoimintasiirron toteuttamiseen käyvistä arvoista ovat ennen kaikkea käytännöllisiä.

Siirtomenetelmällä saattaa olla erityinen merkitys tilanteessa, jossa vastaanottavassa yhtiössä on jo ennestään muita omistajia. Vastikeosakkeiden määrä lasketaan tässä tilanteessa siirretyn liiketoiminnan ja vastaanottavan yhtiön liiketoiminnan välisestä suhdeluvusta. Kun hyödynnetään kirjanpitoarvoja, siirtävä yhtiö voi saada laskennallisesti käypää arvoa pienemmän määrän vastaanottavan yhtiön osakkeita. Tästä hyötyisivät vastaanottavan yhtiön vanhat omistajat. Verotuskäytännössä²⁰⁶ on hyväksytty, että vastikeosakkeiden jaksosuhde lasketaan käypien arvojen suhteessa.²⁰⁷ Kirjanpitoarvoista huolimatta vastikeosakkeiden määrä voitaisiin laskea käypien arvojen suhteessa. Tilanne vaatii kuitenkin asiaan perehtyneisyyttä ja ammattitaitoa, jotta kyseinen hyväksytty menettelytapa ei jää käyttämättä.

Liiketoimintasiirron toteuttamista käyvistä arvoista voidaan pitää työläämpänä vaihtoehto. Kun omaisuuden poistamaton hankintameno siirtyy verotuksessa siirtävältä yhtiöltä vastaanottavalle yhtiölle, käyvät arvot kirjanpidossa eivät oikeuta suurempaan poistopohjaan verotuksessa. Verotuksessa hyväksyttäviä poistoja tulee seurata erillisessä kirjanpidossa. Jos siirto tehtäisiin kirjanpitoarvoista, samanlaista erillisseurantaa ei suoraanaisesti tarvittaisi (olettaen, että kirjanpitoarvo vastaa verotuksen poistamatonta hankintamenoa). Käypiin arvoihin liittyvät myös laskennalliset verovelat, joiden laskeminen ja esittäminen tilinpäätöksessä tuo kirjanpitovelvolliselle omat haasteensa.

Verotuksen kannalta ei ole merkitystä sillä toteutetaanko siirto käyvistä arvoista vai kirjanpitoarvoista. Kirjanpidossa käypien arvojen hyödyntäminen johtaa tasevarallisuuden esittämiseen suurempana kuin mitä se olisi kirjanpitoarvoista. Yhtiön suurempi tasevarallisuus on kiinnostava tekijä muun muassa sijoittajan kannalta. Kun käypien arvojen hyödyntäminen tulee esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa, harjaantunut tilinpäätöksen lukija saa käypien arvojen hyödyntämisestä huolimatta oikean kuvan yhtiön taseesta ja sen vertailukelpoisuudesta muihin yhtiöihin nähden. Näin ollen käypien arvojen hyödyntäminen ei tässä suhteessa johda parempaan lopputulemaan kuin kirjanpitoarvojen

---

²⁰⁵ Honkamäki & Pennanen 2010: 254

²⁰⁶ ks. KVL 2001/94 s. 49

²⁰⁷ Immonen 2015: 336–337

hyödyntäminen. Voidaan siis todeta, että siirtomenetelmän valinta perustuu muun lain-
säädännön tuomiin vaatimuksiin tai käytännöllisiin syihin.

6. YHTEENVETO

Tässä tutkielmassa käsiteltiin veroneutraalin liiketoimintasiirron edellytyksiä ja liiketoimintasiirron kirjanpidollista käsittelyä. Tutkielmassa on pyritty erittelemään kriittisiä tekijöitä onnistuneen liiketoimintasiirron toteuttamiselle lainsäädännön, oikeuskäytännön ja oikeuskirjallisuuden avulla. Kirjanpidollinen käsittely on esitetty tutkielmassa niin käyvistä arvoista kuin kirjanpitoarvoista. Kirjanpitokäytäntöjen kartoittamisen tavoitteena oli selvittää, onko kirjausmenetelmällä vaikutusta kirjanpitovelvolliselle verotuksessa tai kirjanpidossa jatkossa. Tämän lisäksi tutkielman tavoitteena oli selvittää, muodostavatko osakeyhtiölain säännökset haasteita liiketoimintasiirron onnistuneelle toteuttamiselle verotuksessa.

EVL 52 d §:n mukaan liiketoimintasiirrolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö luovuttaa joko kaikki taikka yhteen tai useampaan liiketoimintakokonaisuuteensa kohdistuvat varat, siirtyviin varoihin kohdistuvat velat ja siirtyvään toimintaan kohdistuvat varaukset siirtyvää toimintaa jatkavalle osakeyhtiölle saaden vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia uusia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita. Kun nämä edellytykset täyttyvät, verotuksessa noudatetaan jatkuvuutta ja liiketoimintasiirto ei realisoisi siirretyn omaisuuden verotusta.

Liiketoimintasiirrossa voidaan nähdä olevan viisi eri edellytystä: siirtävä yhtiö, vastaanottava yhtiö, liiketoimintakokonaisuus, siirtyvät varat, velat ja varaukset sekä vastike. Alla olevaan taulukkoon 1 on koottu nämä viisi edellytystä ja tutkielmassa esitetyt päähavainnot edellytyksiin liittyen.

Taulukko 1. Liiketoimintasiirron edellytykset

Siirtävä yhtiö	<ul style="list-style-type: none"> – Osakeyhtiö, osuuskunta, yhdistys, taloudellinen yhdistys, valtion liikelaitos tai yleishyödyllinen säätiö – EVL:n tai TVL:n mukaan verotettava – Siirtäviä yhtiöitä voi olla useita
Vastaanottava yhtiö	<ul style="list-style-type: none"> – Jo olemassa oleva tai siirrossa perustettava – Vastaanottavia yhtiöitä voi olla useampia – Jatkettava liiketoimintaa
Liiketoimintakokonaisuus	<ul style="list-style-type: none"> – Varojen ja vastuiden kokonaisuus, joka muodostaa hallinnollisesti itsenäisen toiminnan eli omavaraiseen toimintaan kyke-

	nevän yksikön – Arvioidaan siirtävän yhtiön näkökulmas- ta – Itsenäistä toimintaa arvioidaan ensisijai- sesti toiminnalliselta kannalta ja vasta toiseksi taloudelliselta kannalta – Verovelvollisen omalla näkemyksellä painoarvoa
Siirtyvät varat, velat ja varaukset	– Voidaan siirtää vain liiketoimintakoko- naisuuteen kohdistuvat ja toisaalta ei enempää – Irtain ja kiinteä käyttöomaisuus – Muut toiminnan ylläpitämiseen tarpeelli- set aineelliset ja aineettomat tuotannonte- kijät – Arviointi toteutetaan pääasiallisen käyt- tötarkoituksen mukaan – Siirrettävien varojen on oltava suuremmat kuin siirrettävät velat
Vastike	– Vain osakkeita – Yhtiön hallussa olevia tai uusia liikkeelle laskemia – Osakkeet voivat olla erilajisia

Siirtävä yhtiö voi olla joko EVL:n mukaan verotettava tai TVL:n mukaan verotettava. Oikeuskäytännössä on linjattu, että TVL:n mukaan verotettavan yhtiön järjestelyyn ei sovelleta EVL 52 d §:n säännöksiä, mikäli siirrettävä kokonaisuudella ei harjoiteta liike-
toimintaa. Siirtäviä yhtiöitä voi olla useampia kuin yksi. Vastaanottavia yhtiöitä voi olla myös enemmän kuin yksi. Vastaanottava yhtiö voi olla jo olemassa oleva tai siirron yhteydessä perustettava. Vastaanottavan yhtiön tulee jatkaa liiketoimintaa siirretyllä liike-
toimintakokonaisuudella.

Haastavin ja olennaisin osa liiketoimintasiirron onnistuneessa toteuttamisessa on liike-
toimintakokonaisuuden määrittäminen. Tästä löytyy myös eniten ratkaisukäytäntöä lii-
ketoimintasiirron osalta. Elinkeinoverolaissa liiketoimintakokonaisuudella tarkoitetaan
kaikkia niitä varoja ja vastuita, jotka hallinnollisesti muodostavat itsenäisen toiminnan
eli omavaraiseen toimintaan kykenevän yksikön. Tutkielmassa käsiteltyjen lain esitöi-
den, oikeustapausten ja oikeuskirjallisuuden perusteella voidaan esittää kriteerejä liike-
toimintakokonaisuuden muodostumiselle. Ensinnäkin yritysjärjestelydirektiivin ja
EVL:n mukaan liiketoimintakokonaisuuden muodostumista tulee tarkastella siirtävän
yhtiön kannalta. Toisena kriteerinä liiketoimintakokonaisuuden arvioinnissa on toimin-
nallisen ja taloudellisen näkökulman painoerot. Euroopan unionin tuomioistuin on rat-

kaisukäytännöllään ohjannut liiketoimintakokonaisuuden arviointia toiminnallisista lähtökohdista. Itsenäistä toimintaa tulee arvioida ensisijaisesti toiminnalliselta kannalta ja vasta toiseksi taloudellisesta kannalta. Siirrettävällä liiketoimintakokonaisuudella on kyettävä toimimaan itsenäisesti ilman lisäinvestointeja tai uusia varojensiiroja. Toiminnallista näkökulmaa on painotettu Suomen oikeuskäytännössä EUT:n ratkaisun jälkeen.

Siirrettävään liiketoimintakokonaisuuteen kohdistuvat varat, velat ja varaukset on siirrettävä kokonaisuudessaan. Mitään liiketoimintakokonaisuuteen kuulumattomia eriä ei saa siirtää. Lainvalmisteluaineistossa on esitetty varoiksi kuuluvan irtain ja kiinteä käyttöomaisuus sekä muut toiminnan ylläpitämiseen tarpeelliset aineelliset ja aineettomat tuotannontekijät²⁰⁸. Verohallinnon ohjeessa on linjattu, että arviointi tulee suorittaa erän pääasiallisen käyttötarkoituksen mukaan. Ohjeen mukaan erä, joka on useamman liiketoimintakokonaisuuden käytössä, siirretään ainoastaan, jos se palvelee pääasiallisesti siirrettävää toimintaa.²⁰⁹ Siirrettävät varat eivät saa ylittää siirrettyjä velkoja, sillä vastikeosakkeiden hankintamenoksi ei verotuksessa voi tulla nolla. Vastike saa olla liiketoiminasiirossa vain osakkeita. Osakkeet voivat olla yhtiön uusia liikkeelle laskemia tai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita. Erilajisten osakkeiden käyttö on sallittua.

Tutkielmassa on eritelty oikeustapauksien avulla liiketoimintasiirrossa hyväksytyjä liiketoimintakokonaisuuksia sekä liiketoimintakokonaisuuteen sisällytettäviä varoja, velkoja ja varauksia. Oikeustapausten ratkaisuihin vaikuttavat kuitenkin järjestelyn yksilölliset tekijät, jolloin ratkaisun laajentaminen kattamaan kaikki tulevat tapaukset, on riskialtista. Tutkielmassa on todettu, että verovelvollisen omalle näkemykselle on annettava ja on annettu painoarvoa liiketoimintasiirron edellytyksiä arvioitaessa. Kun liiketoimintasiirron edellytykset täyttyvät (taulukko 1) ja siirrettävä liiketoimintakokonaisuus on perusteltu ja tarkasti dokumentoitu verovelvollisen toimesta, EVL 52 d §:n soveltamiselle ei pitäisi olla esteitä. Varmuuden järjestelylle verovelvollinen saa ennakkoratkaisuhakemuksella.

Liiketoimintasiirto voidaan hylätä verotuksessa, mikäli se ei täytä EVL 52 d §:n edellytyksiä. Toinen vaihtoehto järjestelyn hylkäämiseen on veronkiertonormin soveltaminen. Yritysjärjestelyiden erityinen veronkiertonormi EVL 52 h § tai yleinen veronkiertonormi VML 28 § ovat mahdolliset sovellettavat säännökset. Kun järjestely on toteutettu yritysjärjestelydirektiivin tavoitteen hengessä ja liiketaloudelliset perusteet löytyvät, EVL 52 h §:n soveltaminen järjestelyyn on epätodennäköistä. Avoimuus ja aitous läpi

---

²⁰⁸ HE 247/2006: 7

²⁰⁹ Verohallinto 2016: luku 4.5.

järjestelyn takaavat puolestaan sen, että VML 28 §:n soveltaminen rajataan tapauksen ulkopuolelle. Oikeuskäytännössä veronkiertonormien soveltaminen yritysjärjestelyihin on ollut vähäistä, mikä ilmentää veronkiertonormien haastavaa soveltamisalaa.

Tutkielmassa osoitettiin, että liiketoimintasiirron toteuttaminen kirjanpidossa kirjanpitoarvoista tai käyvistä arvoista ei pääsääntöisesti vaikuta yhtiöiden verotukseen. Ainoastaan käypien arvojen hyödyntäminen siirtävän yhtiön verotuksessa johtaa luovutushinnan ja omaisuuden hankintamenon välisen erotuksen verottamiseen. Siirtomenetelmän valinnan todettiin pohjautuvan muun lainsäädännön tuomiin vaatimuksiin ja käytännöllisiin syihin. IFRS-standardeja noudattavien yhtiöiden on toteutettava siirto käyvistä arvoista ja siirtäviä yhtiöitä ollessa useita käyvät arvot mahdollistavat kirjanpitoarvoiltaan poikkeavien liiketoimintakokonaisuuksien siirron. Kirjanpidossa kirjausmenetelmän valinta näkyy yhtiön tase-arvossa. Käypiä arvoja hyödyntämällä yhtiön tasevarallisuus on suurempi kuin kirjanpitoarvoista tehdyssä siirrossa. Tutkielmassa kuitenkin todettiin, että liitetiedoissa esitettävät selvitykset johtavat siihen, että tilinpäätösinformaation lukijalle välittyä yhtiön taloudellisesta tilanteesta oikea kuva.

Osakeyhtiölain ja elinkeinoverolain eroavaisuuksia todettiin tutkielmassa löytyvän muutamia. Osakeyhtiölaki ei tunne liiketoimintasiirto -käsitettä ja tarkastelunäkökulma apportin muodostumisessa on säädöksissä eri. Käsitteen osalta tilanne on valitettava, mutta ei este liiketoimintasiirron toteuttamiselle. Näkökulman painotusero ei sekään muodostu esteeksi. Kun EVL:n edellytykset liiketoimintakokonaisuudelle sisältävät niin toiminnallisen kuin taloudellisen puolen, apportilla voidaan nähdä olevan arvoa myös vastaanottavan yhtiön näkökulmasta. Lisäksi oikeuskäytännössä ei ole hyväksytty negatiivisen apportin siirtoa, joten tässäkin suhteessa näkökulmaerot eivät estä liiketoimintasiirron toteuttamista hyväksyttävällä tavalla. Eroavaisuudet lakien välillä vaativat verovelvolliselta asiaan perehtyneisyyttä, mutta eivät ole esteenä liiketoimintasiirron toteuttamiselle.

Tutkielmassa esitetyt asiat osoittavat, että liiketoimintasiirto ei ole yksinkertainen järjestely, jossa lopputulemana olisi aina EVL 52 d §:n soveltaminen. Liiketoimintasiirron onnistunut toteuttaminen vaatii tarkkaa suunnittelua ja perehtymistä niin verotusmenetelyyn kuin kirjanpito- ja yhtiöoikeudelliseen sääntelyyn. Järjestelyn liiketaloudellisten perusteiden olemassaolo ja järjestelyn dokumentointi on myös olennaista. Kun otetaan huomioon vielä veronkiertonormisto, voidaan todeta, että liiketoimintasiirtoa ei tule järjestää hätiköiden. Liiketoimintasiirron tarkka suunnittelu ja olennaisuuksien puntarointi ei ole kuitenkaan turhaa, sillä liiketoimintasiirron tuomat mahdollisuudet ovat kiistatta tavoittelemisen arvoisia.

LÄHTEET

Aarnio, Aulis (1989). *Laintulkinnan teoria*. Juva: WSOY, 315 s. ISBN 951-0-15493-8.

Aarnio, Aulis (1978). *Mitä lainoppi on?* Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 285 s. ISBN 951-30-4310-X.

Andersson, Edward & Penttilä, Seppo (2014). *Elinkeinoverolain kommentaari*. 14. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 933 s. ISBN 978-952-14-2200-3.

HE 176/2008. *Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain sekä tuloverolain 45 §:n muuttamisesta* [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_176+2008.pdf>.

HE 247/2006. *Hallituksen esitys Eduskunnalle eräitä yritysjärjestelyjä koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön* [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_247+2006.pdf>.

HE 92/2004. *Hallituksen esitys Eduskunnalle yritys- ja pääomaverouudistukseksi* [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://finlex.fi/fi/esitykset/he/2004/20040092.pdf>>.

HE 177/1995. *Hallituksen esitys Eduskunnalle yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta*, [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_177+1995.pdf>.

Helminen, Marjaana (2012). *EU-vero-oikeus: Välitön verotus*. 2. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 388 s. ISBN 978-952-14-1738-2

Honkamäki, Tuomas & Pennanen, Matti (2010). *Yritysjärjestelyjen käsikirja: kirjanpito, verotus ja yhtiöoikeus*. Helsinki: WSOYpro Oy, 418 s. ISBN 978-951-0-3565-5.

- Immonen, Raimo (2015). *Yritysjärjestelyt*. 6. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 522 s. ISBN 978-952-14-2327-7
- Immonen, Raimo & Lindgren, Juha (2013). *Onnistunut sukupolvenvaihdos*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 378 s. ISBN 978-952-14-2012-2.
- InfoCuria – Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö (2007). *Julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus – Asia C-321/05*, [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=66081&pageIndex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=165375>>.
- International Accounting Standards Board (2012). *International financial reporting standards : required for annual reporting periods beginning on 1 January 2013*. London: International Accounting Standards Board, 1 328 s. ISBN 978-190-78-776-98.
- Järvenoja, Markku (2014 a). *Liiketoimintakokonaisuus yritysjärjestelyissä* [online]. Edilex, [siteerattu 11.12.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:<https://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/artikkelit/13111.pdf>>.
- Järvenoja, Markku (2014 b). Kuntien toiminnan yhtiöittäminen ja liiketoimintasiirto. Teoksessa: *Yritys, omistaja ja verotus – Juhlajulkaisu Seppo Penttilälle* [online]. Nykänen Pekka & Urpilainen Matti. Helsinki: Edita Publishing Oy [siteerattu 7.4.2016]. 63–77 s. Saatavilla Internetistä: <URL: <https://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/kirjat/13479.pdf>>.
- Järvenoja, Markku (2007). *Yritysjärjestelyjen verotus*. 2. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro, 611 s. ISBN 978-951-0-30815-8.
- Karsio Tomi, Koila Turo, Vartiainen Seija & Äärilä Leena (2012). *Yritystoiminnan uudelleenjärjestely*. 3. uudistettu painos. Helsinki: KHT-media, 284 s. ISBN 978-952-218-101-5.
- Kirjanpitolaautakunta (2006). Laskennalliset verovelat ja -saamiset, [online]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö, [viitattu 20.4.2016]. Saatavilla Internetistä: <URL: <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/all/C17575794AD931DDC22571EE002724C3?openDocument>>.

- Knuutinen, Reijo (2014). *Verotus ja yrityksen yhteiskuntavastuu*. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus, 379 s. ISBN 978-952-246-241-1.
- Kukkonen, Matti & Walden, Risto (2010). *Elinkeinoverolaki käytännössä*. Helsinki: WSOYpro, 495 s. ISBN 978-951-0-37960-8.
- Leppiniemi, Jarmo & Kaisanlahti, Timo (2016). *Kirjanpitolaki: kommentaari*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media Oy, 407 s. ISBN 978-952-14-2797-8.
- Leppiniemi, Jarmo & Walden, Risto (2014). *Tilinpäätös – ja verosuunnittelu*. 12. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 544 s. ISBN 978-952-14-2311-6.
- Myrsky, Matti & Malmgrén, Marianne (2014). *Elinkeinotulon verotus*. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum, 695 s. ISBN 978-952-14-2091-7.
- Myrsky, Matti (2011). *Ennakkopäätökset verotuksessa*. Helsinki: Talentum, 248 s. ISBN 978-952-14-1631-6.
- Neuvoston direktiivi 2009/133/EY. *Neuvoston direktiivi 2009/133/EY eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppaosuuskunnan (SCE) sääntömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä* [online]. Saatavilla Internetistä: [<URL:http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0133&from=FI>](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0133&from=FI).
- Neuvoston direktiivi 2005/19/EY. *Neuvoston direktiivi 2005/19/EY eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä annetun direktiivin 90/434/ETY muuttamisesta* [online]. Saatavilla Internetistä: [<URL:http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0019&from=FI>](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0019&from=FI).

Neuvoston direktiivi 90/434/ETY. *Neuvoston direktiivi eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, diffuusioihin, varojensiirtoihin ja osakkeidenvaihtoihin sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä* [online]. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:31990L0434&from=FI>>.

Penttilä, Seppo (2013). Vastike yritysjärjestelyissä – ongelmakohtia ja sudenkuoppia. Teoksessa: *Juhlakirja Matti Myrsky 60 vuotta* [online]. Vero ja finanssi. Altti Mieho. Helsinki: Edita Publishing Oy [siteerattu 15.3.2016]. 211 – 222 s. Saatavilla Internetistä: <URL:<http://www.edilex.fi.proxy.tritonia.fi/artikkelit/10492.pdf>>.

Penttilä Seppo, Järvenoja Markku, Katajainen Heidi, Laaksonen Jarno, Pitkänen Tomi, Tamminen Johanna, Viitala Tomi, Virolainen Martti & Äimä Kristiina (2013). *Yritysverotus: EU-tuomioistuimen ratkaisut ja niiden tulkinta*. Helsinki: KHT-Media Oy, 210 s. ISBN 978-952-218-123-7.

Tikkanen, Tapio (2016). Kohti sujuvampaa, sähköistä kirjanpitoa. Teoksessa: *Tilisanomat* 1:2016, 20–23 s.

Tomperi, Soile (2015). *Kehittyvä kirjanpitolaito*. 15. uudistettu painos. Helsinki: Edita, 332 s. ISBN 978-951-37-6685-6.

Tomperi, Soile (2012). *Yrityksen taloushallinto 1 – Kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet*. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita, 346 s. ISBN 978-951-37-6262-9.

VaVM 42/2006 vp. *Hallituksen esitys eräitä yritysjärjestelyjä koskeviksi muutoksiksi verolainsäädäntöön* [online]. Edilex, [siteerattu 11.12.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/mietinto/Documents/vavm_42+2006.pdf>.

VaVM 49/1995. *Hallituksen esitys yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja eräiden muiden lakien säännösten muuttamisesta* [online]. Edilex, [siteerattu 3.10.2015]. Saatavilla Internetistä: <URL:https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/mietinto/Documents/vavm_49+1995.pdf>.

- Verohallinto (2016). *Yritysjärjestelyt ja verotus – liiketoimintasiirto* [online]. Helsinki: Verohallinto, [siteerattu 10.1.2016]. Saatavana Internetistä: <URL:[http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yritysjarjestelyt_ja_verotus__liiketoimi\(39039\)>](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Yritysjarjestelyt_ja_verotus__liiketoimi(39039)>).
- Verohallinto (2015). *Ennakkoratkaisun hakeminen keskusverolautakunnalta* [online]. Helsinki: Verohallinto, [siteerattu 11.4.2016]. Saatavana Internetistä: <URL:[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Keskusverolautakunnan_KVL_ennakkoratkaisut/Ennakkoratkaisun_hakeminen_keskusverolau\(12937\)>](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Keskusverolautakunnan_KVL_ennakkoratkaisut/Ennakkoratkaisun_hakeminen_keskusverolau(12937)>).
- Verohallinto (2014). *Veron kiertämissäännöksen soveltaminen* [online]. Helsinki: Verohallinto, [siteerattu 3.10.2015]. Saatavana Internetistä: <URL:[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen\(34717\)>](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen(34717)>).
- Verohallinto (2013). *Ennakkoratkaisu- ja poikkeuslupahakemuksen tekeminen ja siihen annettava päätös* [online]. Helsinki: Verohallinto, [siteerattu 30.11.2015]. Saatavana Internetistä: <URL:[https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemukse\(27656\)>](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Arvonlisaverotus/Ennakkoratkaisu_ja_poikkeuslupahakemukse(27656)>).
- Vänskä, Suvi (2012). Kiinteistöliiketoiminta ja kiinteistöt EVL:n yritysjärjestelysäännöksissä tarkoitettuna liiketoimintakokonaisuutena. Teoksessa: *Verotus* 62:2, 280–290 s.

OIKEUSTAPAUSLUETTELO**Korkein hallinto-oikeus**

23.10.2015 taltio 3010	KHO 2015:156	34–35 s.
23.10.2015 taltio 3009	KHO 2015:155	34–35 s.
26.3.2015 taltio 848	KHO 2015:43	13, 73 s.
19.12.2014 taltio 3892	KHO 2014/3982	40 s.
19.12.2014 taltio 3981	KHO 2014/3981	40 s.
19.12.2014 taltio 3980	KHO 2014:184	39 s.
13.2.2014 taltio 414	KHO 2014:29	38–39 s.
5.7.2013 taltio 2305	KHO 2013:126	58 s.
27.3.2012 taltio 689	KHO 2012:24	25 s.
24.2.2010 taltio 324	KHO 2010:9	42 s.
23.2.2010 taltio 323	KHO 2010:323	34–35 s.
8.10.2008 taltio 2482	KHO 2008:74	32 s.
8.10.2008 taltio 2481	KHO 2008:73	33 s.
17.1.2001 taltio 59	KHO 2001:3	24, 47–48 s.
28.10.1996 taltio 3355	KHO 1996 B 511	46 s.

Hallinto-oikeus

Turun HAO 18.2.2015 15/0067/3		60–61 s.
Itä-Suomen HAO 3.11.2014 14/5482/1		48 s.

Keskusverolautakunta

17.9.2014	KVL 2014/40	34 s.
21.5.2014	KVL 2014/24	40 s.
19.2.2014	KVL 2014/8	40 s.
2.11.2011	KVL 2011/63	40 s.
5.10.2011	KVL 2011/57	36 s.
4.6.2008	KVL 2008/32	41, 51 s.
10.5.2006	KVL 2006/36	40 s.
31.10.2001	KVL 2001/94	49, 86 s.
(ei julk.)	KVL 1999/51	43 s.
17.8.1998	KVL 1998/108	47 s.
(ei julk.)	KVL 1998/5	33 s.
22.9.1997	KVL 1997/185	42–43 s.
19.12.1996	KVL 1996/346	36–37, 41 s.

28.11.1996	KVL 1996/311	26 s.
(ei julk.)	KVL 1996/144	33 s.
29.4.1996	KVL 1996/110	42, 44 s.
18.4.1996	KVL 1996/101	34 s.
21.3.1996	KVL 1996/80	43 s.
12.2.1996	KVL 1996/39	44 s.

Euroopan unionin tuomioistuin

15.1.2002	C-43/00, Andersen og Jensen ApS	18, 30-31 s.
17.7.1997	C-28/95, Leur-Bloem	18, 56 s.
10.11.2011	C-126/10, Foggia	56 s.
5.7.2007	C-321/05, Kofoed	56 s.